

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси
Давлат тест маркази

А Х Б О Р О Т Н О М А

2018

№ 3

Тошкент

«АХБОРОТНОМА»

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар
Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат тест
маркази
илмий-услубий журнали.
Бир йилда 4 марта чиқади.
Ўзбекистон Матбуот ва ахборот
агентлигида 2007 йил 19 апрелда
қайта рўйхатдан ўтказилган.
Гувоҳнома № 0247

Таъсисчи:

Давлат тест маркази

Таҳририят ҳайъати:

Закирова Махпиза
(бош муҳаррир)
Гулямов Суръат
Муҳаммадиев Муродулла
Каримов Маджит
Содиқов Қосимжон
Ибрагимов Абдуғофур
Бобоев Орзиқул
(бош муҳаррир ўринбосари)
Қаюмов Абдухалил
Мирвалиев Зоид
(масъул котиб)

Босишга рухсат этилди: 25.09.2018
Шартли босма табоғи: 6,0
Нашриёт ҳисоб табоғи: 5,8
Адади 100. Буюртма № 3-А-18

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар
Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат тест
маркази босмаҳонасида чоп этилди.

Нашрга тайёрловчилар:

М. Закирова, З.Мирвалиев

Компьютерда саҳифаловчи:

О. Бобоев

Баҳоси келишилган нархда.

Таҳририят манзили:

100202, Тошкент шаҳри,
Боғишамол кўчаси, 12- уй.

© «Ахборотнома»

МУНДАРИЖА

Кириш.....	3
А. Баратов. Таълим сифатини баҳолашда асосий педагогик ўлчов воситаси бўлган тест топшириқларининг назарий асослари ҳақида.....	4
З. Мирвалиев. Педагогик ўлчовларда тест топшириғи турларидан фойдаланиш бўйича услубий кўрсатма.....	9
Ж. Искандаров, Н. Нурмухамедова. 2018/2019 ўқув йилида олий таълим муассасаларининг бакалаврият таълим йўналишларига талабалikka қабул қилиш учун ўтказилган тест синовлари натижалари таҳлили	30

КИРИШ

“Ахборотнома” илмий-услубий журналининг мазкур сониди таълим сифатини баҳолашда асосий педагогик ўлчов воситаси бўлган тест топшириқлари ва уларни тузишнинг назарий асосларига бағишланган мақола берилган. Унда тест топшириқларини тузишга қўйиладиган асосий талаблар, амал қилинадиган умумий қоидалар, тестлардан фойдаланишнинг қулайликлари ва камчиликлари ҳақида маълумотлар келтирилган.

Ушбу сонда педагогик ўлчовларда тест топшириғи турларидан фойдаланиш бўйича услубий кўрсатма берилган. Кўрсатмада педагогик ўлчовларда қўлланиладиган тест топшириғи турлари бўйича маълумотлар баён қилинган. Келтирилган маълумотлар ривожланган хорижий давлатларнинг педагогик ўлчовлар соҳасидаги илмий-услубий янгиликларига ва Давлат тест марказининг кўп йиллик амалий тажрибаларига асосланиб берилган. Тест топшириғи турлари батафсил, мисоллар билан келтирилган.

Шунингдек, журналнинг ушбу сониди 2018/2019 ўқув йилида бакалаврият таълим йўналишларига талабалikka қабул қилиш учун ўтказилган тест синовлари ва унинг натижалари ҳақидаги таҳлилий маълумотлар берилган. Тест натижаларининг макроўрсаткичлари келтирилган. Бунда олий таълим муассасаларининг бакалаврият таълим йўналишларига талабалikka қабул учун ўтказилган тест синовларида қатнашган абитуриентлар сони, танлов ва ўртача баллар ҳақида маълумотлар ҳамда талабалikka тавсия этилган абитуриентларнинг вилоятлар ва туманлар кесимида, билим ва таълим соҳалари бўйича тақсимооти берилган.

Журналнинг ушбу сони таълим соҳасида фаолият олиб бораётган барча мутахассислар, педагоглар, шунингдек, абитуриентлар, ота-оналар ҳамда кенг жамоатчилик учун мўлжалланган.

ТАЪЛИМ СИФАТИНИ БАҲОЛАШДА АСОСИЙ ПЕДАГОГИК ЎЛЧОВ ВОСИТАСИ БЎЛГАН ТЕСТ ТОПШИРИҚЛАРИНИНГ НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ ҲАҚИДА

А. А. Баратов

ДТМ бош мутахассиси

Одатда, ўлчов асбоблари икки таркибий қисмдан иборат бўлади [1]. Улардан бири – ўлчов асбобининг ўзи бўлиб, педагогик ўлчовларда ўлчов асбоби роли кўп ҳолларда тестга берилади. Энг умумлашган ҳолда тест деганда, стандартлаштирилган назорат топшириқларининг тўплами тушунилади ва у керакли статистик хусусиятларга эга бўлган, концептуал танланган ўзгарувчан ўлчовнинг ишончли ҳамда валидли баҳосини таъминлаб беради. Анъанавий баҳолаш воситаларида бўлмаган ҳол: тестнинг таърифида унинг сифатига талаблар қўйилади.

Мутахассислар билан биргаликда ҳеч қачон тест тузишда иштирок этмаган ва педагогик ўлчовлар назарияси бўйича махсус тайёргарлиги бўлмаган кўплаб ўқитувчилар, асосланмаган ҳолда, тестни назорат топшириқлари тўплами билан адаштирадилар, топшириқлар жавобини топиш шаклига айлантиришнинг ўзи етарли, дарҳол педагогик тест ҳосил бўлади, деб ўйлайдилар. Педагогик тестлар ҳақида бундай юзаки ва нотўғри тасаввур ҳосил қилинишига, талабаларни танлашда фақат тестни қўллаш жараёнида ҳамда қайта ишлаш давомида аниқланадиган ва тест ўтказишнинг эмпирик натижалари таҳлилида намоён бўладиган тест топшириқларининг табиатан латент (бевосита кузатиш имкониятлари йўқ, яширин) хусусиятлари имкон беради. Бошқача қилиб айтганда, талабалар вакиллари танлашда, бу тест ёки оддий назорат топшириқлари тўплами эканлигини топшириқларнинг апробацияси натижалари таҳлил қилингандан кейин билиш мумкин.

Таҳлилдан, апробация натижаларини топшириқларнинг статистик хусусиятларини баҳолаш имконини берувчи, педагогик ўлчов назарияси аппарати асосида махсус қайта ишлаш, шунингдек, уларни педагогик ўлчов назарияси талаблари билан ўзаро боғлаш ва топшириқлар базасидан педагогик тестни олишда тавсифларини тузатиш усулларини белгилаш кутилмоқда. Ўз-ўзидан кўринадик, топшириқларнинг шакли ҳеч қандай аҳамиятга эга эмас. Аммо биринчи қарашда тест топшириқлари анъанавий назорат туридан ҳеч қандай фарқ қилмаслиги мумкин ва тайёр жавобларга эга бўлмайди. Четдан қараганда тестнинг зарур, аммо етарли бўлмаган хусусияти фақатгина тест топшириқларининг сони бўлиши мумкин ва у 25 тадан кам бўлмаслиги лозим.

Шундай қилиб, тестнинг одатдаги оддий топшириқдан фарқи савол ва жавобларни тақдим этиш шаклида эмас, балки уни яратиш ҳамда қўллаш жараёнида педагогик ўлчовлар назариясига асосланганлигидадир, бу эса тестдан фойдаланмаган ҳолларда учрамайдиган бир қанча қулайликларга олиб келади. Хусусан, педагогик ўлчовлар назарияси аппарати орқали қуйидагиларни амалга ошириш мумкин бўлади:

- тестдаги топшириқларнинг кўплиги туфайли, назорат материалларининг фан мазмунини тўлиқ қамраб олиш имкониятини ошириш (25 тадан кам эмас);

- талабаларнинг тайёргарлик даражасини баҳолашнинг ишончлилики (холислик) даражасини таҳлил қилиш, ўлчов хатолиги қийматини аниқлаш (ўлчов натижаларининг ишончлилиги);

- олинган назорат натижаларининг қўйилган мақсадга мослик даражасини ўлчов натижаларининг валидлигини баҳолаш йўли билан аниқлаб, талабаларнинг тайёргарлик даражаси баҳосини асослаш ва таҳлил қилиш;

- экспертларнинг баҳолов натижаларидан юқори ишончлилиги билан ажралиб турган топшириқларнинг қийинлик даражасини статистик баҳолаш йўли билан олиш;

- тест тузишда тест топшириқлари қийинлик даражаси, валидлиги ва тизимни шакллантирувчи хусусиятлари (корреляцияни баҳолаш)ни оптималлаштириш орқали назорат самарадорлигини ошириш;

- бажарилган тест натижаларини қиёсий таҳлил қилишда меъёрлар ва стандартлаштиришни жорий этиш, тест натижаларини стандарт шкалада тақдим этиш орқали талабаларнинг баҳоларини юқори даражада таққослаш имконияти билан таъминлаш.

Гап тест топшириқлари тўғрисида кетаётганини ҳисобга олиб, тест топшириқларининг шакллари ва умуман тест топшириқларини тузишга қўйиладиган асосий талаблар билан танишамиз [2,3].

Умум қабул қилинган таснифга кўра, тест топшириқларининг қуйидаги асосий шакллари ажратиб кўрсатиш мумкин. Улар:

- тест топширувчилар берилган муқобил жавоблардан тўғрисида танлайдиган **ёпиқ шаклдаги** топшириқлар;

- тест топширувчидан тўғри жавобни ўзи шакллантириши талаб этиладиган **очиқ шаклдаги** топшириқлар;

- бажарилиши икки тўплам элементлари ўртасидаги мувофиқликни аниқлашдан иборат бўлган **мос келишини аниқлашга** доир топшириқлар;

- жараён ва ҳодисанинг тўғри кетма-кетлигини аниқлашдан иборат бўладиган **тўғри кетма-кетликни аниқлашга** доир топшириқлар.

Тест топшириқларини тузишда амал қилинадиган умумий қоидалар:

ҳар бир топшириқ ўз тартиб рақамига эга бўлиши;

бир хил шаклдаги тест топшириқларини шакллантиришда стандарт кўрсатмалар орқали амалга оширилиши;

ҳар бир топшириқ ўзининг эталон тўғри жавобига эга бўлиши;

топшириқнинг барча элементлари танланган шаклда аниқ муайян жойда бўлиши;

ҳар бир топшириқ учун баҳолаш қоидаси ишлаб чиқилиши;

топшириқ берилиш шакли жиҳатдан қисқа бўлиши ва бажарилишига кам вақт сарфланиши керак.

Ёпиқ шаклдаги топшириқларининг учта шакли мавжуд:

– *битта тўғри жавобни топиш лозим бўлган топшириқ* (бир неча муқобил жавоблар таклиф этилади, лекин битта жавоб тўғри бўлади);

– *энг тўғри бўлган жавобни топиш топшириғи* (бир неча муқобил жавоблар таклиф этилади, булар ичида ҳар хил даражада тўғри, нотўғри жавоблар бўлади. Тест топширувчидан энг тўғри бўлган жавобни топиш талаб этилади);

– *барча тўғри жавобларни топиш зарур бўладиган топшириқлар* (бир неча муқобил жавоблар таклиф этилади, булар ичида бир неча тўғри жавоб бўлиши мумкин. Тест топширувчи барча тўғри жавобларни топиши керак).

Битта тўғри жавобни топиш лозим бўлган топшириқнинг қулайлиги:

- мазмунни тўлиқ қамраб олиши (биринчидан, бу топшириқда амалда ихтиёрий ўқув фанининг мазмуни тўлиқ ёритиб берилиши мумкин, иккинчидан, бу шакл ўқув фанининг мазмунини тўлиқ қамраб олиш имконини беради);

- текшириладиган ўқув фаолияти даражасини тўлиқ қамраб олиши оддий ёдлаб қолишдан кўра мураккаброқ даражадаги таҳлил, билимларни ностандарт ҳолатларда қўллаш олиш, тушуниш ва б.;

- самарадорлик (тест синовининг тезлиги бир вақтнинг ўзида кўп топшириқларни бериш имконини беради);

- технологиклиги (автоматик равишда текширилиши ва компьютер шаклида тест ўтказишга осон мослашиши мумкин);

- ўқувчилар балларининг дастлабки ҳисобини чиқаришнинг соддалиги (қоидага кўра, дихотомик (тўғри ёки нотўғри) баҳо);

- объективлиги (тўғри жавоб эталони мавжуд, шунинг учун экспертлар томонидан текширилмайди);

- тескари алоқа имкониятлари – чалғитувчи жавоб (дистрактор), танланган талабалар ва педагогга таълим жараёнидаги муаммолар ҳақида маълумот бериши мумкин;

- топшириқни ишлаб чиқиш ва таҳлил қилиш назарияси яхши ривожланганлиги;

- бу шаклда яхши ёзилган топшириқ валидли ва ишончли бўлади.

Камчиликлари:

- *тахмин қилиш имконияти мавжудлиги*. Пухта тайёрланмаган ўқувчилар мураккаб топшириқларнинг тўғри жавобини тахминан топишга ҳаракат қилади;

- *қўлланилиш соҳасининг чегараланганлиги* (баъзи бир ўқув мақсадларига эришиш учун яроқсизлиги, масалан, мисол келтира олишини, оригинал ғоялар бера олишини, топшириқни бажариш учун турли стратегия қўлашини текшириш ва б.);

- *ишлаб чиқишнинг қийинлиги* (ёпиқ шаклдаги тест топшириқларини ишлаб чиқиш бошқа шаклдаги тест топшириқларига қараганда кўп вақтни ва катта кучни талаб этади. Бир хил чалғитувчи жавобни топиш муайян маҳорат талаб қилади);

Битта тўғри жавобни топиш лозим бўладиган топшириқларга талаблар:

топшириқ матни икки хил маъноли ва тушунарсиз тузилган бўлмаслиги лозим;

топшириқнинг асосий қисми қисқа берилиши (одатда, битта гап етти-саккиз сўздан иборат) ва оддий синтактик тузилмага эга бўлиши керак;

асосий матнни тест топшириғининг асосий қисмига киритиш керак, жавоб қисмига фақатгина энг муҳим, ушбу муаммога калит сўзларни қолдириш керак (икки-учта сўздан кўп бўлмагани яхши);

битта топшириқнинг барча жавоблари тахминан бир хил узунликда бўлиши керак;

тўғри жавобнинг битта рақам (ёки ҳарф) остида берилиш частотаси бир хил бўлиши лозим ёки тўғри жавоб рақами тасодифий равишда танланади;

топшириқнинг асосий қисми ушбу муаммога ёт бўлган қўшимча маълумотлардан ҳоли бўлиши керак;

қоидаларга кўра топшириқнинг асосий қисми тасдиқ шаклида берилади, тўғри жавоб қўйилганда ҳақиқатга ёки ёлғон гапга айланади;

топшириқнинг асосий қисмига киритиш орқали, жавоблардан барча такрорланадиган сўзларни олиб ташлаш керак;

чалғитувчи жавобларни шаклантиришда зарурат бўлмаганда қуйидаги сўзларни ишлатмаслик лозим: *барчаси, бирортаси ҳам, ҳеч қачон, доимо* ва б. ва жумлалар: *келтирилганлардан бирортаси ҳам, барча келтирилганлар* ва б., булар тўғри жавобни тахминан топишга ҳисса қўшади;

шунингдек, чалғитувчи жавобларни шаклантиришда заруратсиз қуйидаги сўзларни ҳам ишлатмаслик лозим: *баъзан, тез-тез* ва шунга ўхшаш, бундай сўз ва жумлалар тест топширувчилар томонидан субъектив қабул қилинади;

барча чалғитувчи жавоблар тўғри жавобни билмайдиган тест топширувчилар учун бир хил эҳтимолликда жалб этувчи бўлиши лозим;

барча жавоблар тузилиши жиҳатидан параллел ва грамматик жиҳатдан топшириқнинг асосий қисми билан боғлиқ бўлиши керак;

битта тест топшириғининг жавоби бошқа тест топшириғининг тўғри жавобига калит бўлиб хизмат қилмаслиги лозим;

ҳеч бир чалғитувчи жавоб қисман тўғри жавоб бўлиб тўлдирилганда тўғри жавобга айланадиган бўлмаслиги лозим.

Бир неча тўғри жавобни топиш бўйича топшириқлар икки хил типда бўлиши мумкин.

Тўғри жавоблар сони тест топширувчига номаълум. Бунақа топшириқлар кўрсатмаси қуйидаги кўринишда бўлади: “Барча тўғри жавоблар рақамини танланг”.

Тўғри жавоблар сони тест топширувчига маълум. Бунақа топшириқлар кўрсатмаси мисол учун қуйидаги кўринишда бўлади: “Учта тўғри жавобни топинг”.

Очиқ шаклдаги топшириқлар.

Очиқ шаклдаги топшириқларда тайёр жавоблар берилмайди, тест топширувчи уларни ишлаб топиши ёки ўйлаб топиши керак. Очиқ шаклдаги топшириқлар икки хил типда бўлади:

жавобни тўлдириш учун топшириқ;

жавоби эркин тарзда тузиладиган топшириқ.

Жавоби тўлдириладиган топшириқ учун умумий талаблар қуйидагилардир.

ҳар бир топшириқ, қоидага кўра, чизикчалар, нуқталар ёки катак билан белгиланган жой фақат битта тўлдиришга қаратилган бўлиши керак;

бир чизик асосий элемент ўрнига қўйилади, бу назорат қилинаётган фаннинг энг муҳим билимларидан бири бўлади;

тўлдириш гап охирига қолдирилса, яхши бўлади. Жавоб топшириқни ўқиш жараёнида ҳосил бўлади;

барча чизикчаларни бир хил узунликда бериш тавсия этилади;

агар имкони бўлса, чизикчалардан кейин ўлчов бирликлари берилиши лозим;

топшириқ матни синтактик тузилиши бўйича жуда оддий ва топшириқни тўғри бажариш учун керак бўладиган минумим даражада кам маълумот бўлиши керак;

тест топшириқларида такрорлашга ва икки карра инкорга йўл қўйилмайди.

Жавоби эркин тарзда тузиладиган топшириқнинг қулайлиги:

- ишлаб чиқилишининг осонлиги;

- қизиқарли ва мазмунан турлича бўлиши;

- талабалар томонидан ўз имкониятларини намоён қила олиши, ўз фикрини айта олиши;

- ўқишга рағбатлантириш;

- тахмин қилиб тўғри жавобни топишнинг имконияти йўқлиги.

Камчиликлари:

- техник жиҳатдан ноқулайлиги (автоматик текшириш имконияти йўқлиги, текшириш кўп вақтни талаб қилиши);

- текширишнинг инсон омилига боғлиқлиги сабабли, ишончлилигининг пастлиги;

- бажариш жуда кўп вақтни талаб этади, шунинг учун мазмунни камроқ текшириш имкониятини беради, валидлиги жуда паст;

- натижаларни таҳлил қилишда қийинчиликлар туғдиради.

Мос келишини аниқлашга доир топшириқлар.

Улар икки хил типда бўлиши мумкин:

бир-бирига аниқ мос келади. Чапдаги устуннинг ихтиёрий бир элементига ўнг томондаги устун элементидан фақат биттаси мос келади ва аксинча;

бир хилда аниқ мос келмайди. Чап устунинг ҳар хил элементига ўнг томондаги айнан бир элемент мос келади.

Мос келишини аниқлашга доир топшириқларга умумий талаблар:

топшириқ шундай шакллантириладики, натижада бутун таркибий қисмни иккита кўплик (устун) шаклида бериш ва номига мос ҳолда устуннинг барча маълумотларини умумлаштириш мумкин;

ўнг устунда ҳеч бўлмаганда бир неча чалғитувчи жавоб бўлиши керак, ўнг устун элементлари чап устундан икки баробар кўп бўлса, яна ҳам яхши бўлади;

битта топшириқда барча чалғитувчи жавоблар бир хил эҳтимолда тўғри бўлиши лозим;

хар бир тест топшириғида устун элементлари битта асосга мувофиқ бир хил мавзудан танланган бўлиши керак;

барча топшириқлар битта саҳифада жойлаштирилган бўлиши лозим, алоҳида элементларни бошқа саҳифага кўчиришдан қочиш лозим.

Тўғри кетма-кетликни аниқлашга доир топшириқ:

етарлича махсус, кўпгина фанларнинг мазмунини ушбу шаклга келтиришнинг имкони йўқ;

муайян билимлар текширилади: алгоритм, жараёнли, тартибли, технологик;

бошқа турдаги топшириқларга нисбатан, ўқувчилар учун анча қийин бўлган топшириқ;

ишлаб чиқилишида қийинчилик туғдиради.

Шундай қилиб, тест синовларининг мақсадидан ва ўтказиш тартибидан келиб чиққан ҳолда тестология ва педагогик ўлчовлар назарияси асосларига таяниб, турли тест топшириқлари шакллари қўлланилади. Тест топшириқларини тузишда юқорида қайд этилган, топшириқлар сифатига қўйилган, бирламчи қоида ва талаблар бажарилишини таъминлашга эришиш зарур.

Адабиётлар:

1. Аванесов В.С. Композиция тестовых заданий, М., 2002.
2. Чельшкова М.Б. Теория и практика конструирования педагогических тестов. М., 2002.
3. Клайн П. Справочное руководство по конструированию тестов. Киев, 1994.

ПЕДАГОГИК ЎЛЧОВЛАРДА ТЕСТ ТОПШИРИҒИ ТУРЛАРИДАН ФЙДАЛАНИШ БЎЙИЧА УСЛУБИЙ КЎРСАТМА

З. З. Мирвалиев

ДТМ бош мутахассиси

Мамлакатимизда таълим соҳасини юксак даражага кўтариш, рақобатбардош, юқори маънавиятли, салоҳиятли ва билимли мутахассис кадрларни тайёрлаш бирламчи ва муҳим вазифалардан бири бўлиб қолмоқда.

Абитуриентларни таълим муассасаларига танлов асосида қабул қилишда, таълим бериш жараёнида ўқувчи ва талабалар билимини назорат қилишда тест муҳим ўринга айланди, у бўйича таълимнинг самарали сифат менежменти тизимини ташкил этиш ва ривожлантириш учун шарт-шароитлар яратиш тез суръатларда олиб борилмоқда.

Юртимизда олиб борилаётган ислохотлар меваси сифатида тест синовларини ўтказиш соҳаси ҳам тубдан янгиланаётганлиги, сифат даражаси бўйича янги босқичга кўтарилаётганлигини алоҳида эътироф этиш керак.

Бу борада Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Республика олий таълим муассасалари бакалавриятига кириш тест синовларини ўтказиш тартибини такомиллаштириш тўғрисида” 2017 йил 16 ноябрдаги ПҚ-3389-сон қарори ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 февралдаги “Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат тест маркази фаолиятини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги 130-сон қарори қабул қилинди ва амалда 2018/2019 ўқув йили учун олий таълим муассасаларининг биринчи курсига абитуриентлар таркибидан билимли ёшларни тест синовлари асосида қабул қилиш жараёни янги тизимда йўлга қўйилди.

Ушбу қарорлар ижроси амалда тўла-тўқис тест синовларини ўтказишда адолатлиликни, шаффофликни таъминлашга қаратилди ҳамда эндиликда олий таълим муассасаларига фақат билимли, иқтидорли ва муносиб ёшларни қабул қилиш учун замин яратилмоқда.

Ҳозирги кунда тестология ва педагогик ўлчовлар борасида илмий-услубий ишларни олиб бориш, натижаларини Давлат тест маркази амалиётига татбиқ этиш долзарб вазифалардан биридир.

Мазкур соҳада тест синовининг янги турларини ишлаб чиқиш ва уларнинг сифатини баҳолаш, статистик жиҳатдан ўрганиш ривожланган хорижий давлатлар таълим муассасаларида яхши ривожланган бўлса-да, бизнинг мамлакатимизда тестларнинг янги турларини ишлаб чиқиш, педагогик ўлчов назариясининг илмий усулларини ўрганиш долзарб вазифалардан бири бўлиб қолмоқда ва бу борада Давлат тест маркази соҳа мутахассислари томонидан бир қатор йўналишларда илмий-услубий, статистик тадқиқотлар олиб борилмоқда.

Давлат тест марказининг соҳа мутахассислари ўз малакаларини хорижий давлатлар илмий-тадқиқот институтларида оширмоқда, жумладан, марказнинг тестология ва фанлардан тест тузиш бўйича эллик нафардан кўп мутахассислари Россия Педагогик ўлчовлар федерал институтининг ҳамда Патрис Лумумба номидаги Россия Халқлар дўстлиги университетининг тестология ва педагогик ўлчовлар соҳасидаги етук мутахассислари, фан докторлари, профессор-олимларининг машғулотларида қатнашиб, ўз малакаларини оширдилар.

Мазкур услубий кўрсатма Давлат тест маркази Тестология, педагогик ўлчовлар ва илмий методик кадрлар тайёрлаш бўлимининг илмий-услубий изланишлари, малака ошириш жараёнида олинган билимлари маҳсули бўлиб, унда педагогик ўлчовларда қўлланадиган тест топшириқлари турлари бўйича маълумотлар баён қилинган.

Ушбу услубий кўрсатма яратилишида ривожланган хорижий давлатларнинг, Россия федерациясининг педагогик ўлчовлар соҳасидаги илмий-услубий янгиликларидан ва Давлат тест марказининг кўп йиллик амалий тажрибаларидан фойдаланилди.

Тест топширик турлари ва уларга қўйиладиган умумий талаблар

Тест топшириқларининг амалиётга татбиқ этилиши борасида маҳаллий ва хорижий адабиётлардаги илмий маълумотлар таҳлилининг натижалари, улар қуйидагиларга таснифланишини кўрсатди [1- 4,6]:

- танлов усули билан берилган тест топшириғида, талаба тўғри жавобни тўплам жавоби, яъни дистракторлардан танлайди;
- жавоби эркин тузиладиган топшириқда, талабадан мустақил равишда жавоб бериш талаб қилинади;
- мувофиқлик мослигини аниқлаш топшириғида икки тўплам элеменларининг ўзаро мослиги аниқланади;
- тўғри тартибни аниқлаш топшириғида, синалувчи, яъни тест топширувчидан ҳаракат ёки жараёнларда келтирилган шароитда, элементларнинг тўғри кетма-кетлигини аниқлаш талаб этилади.

Таклиф этилаётган тўрт турдаги тест топшириқлари асосий ва энг кўп тарқалган бўлиб, уларни абсолютлаштиришга асос йўқ. Назоратга олинган объектнинг ўзига хос таркибига кўра маълум бир мақсад учун янги тест назорат шакллари ишлаб чиқиш талаб этилади. Одатда, бундай янгиликларда уларнинг шакллари, ўзига хос элементлар комбинацияси асосида амалга оширилади.

Тест синовида топшириқ қандай шаклда бўлишидан қатъи назар, тестлар қуйидаги умумий талабларга риоя қилиши керак:

- ҳар бир топшириқ ўз тартиб рақамига эга бўлиб, унда ишнинг оғирлик даражасига қараб статистик баҳолашдан кейин ўзгариши ва тест топшириқларини тақдим этиш стратегиясини танлаш мумкинлиги;
- ҳар бир топшириқ тўғри эталон жавобга эга бўлиши (топшириқни баҳолаш учун тузилган эталон жавоб);
- танланган шакл доирасида, белгиланган топшириқдаги барча элементлар аниқ белгиланган жойда келтирилиши;
- топшириқни бажариш учун стандарт йўриқнома ишлаб чиқилиши, яъни ҳар бир топшириқдаги матн аввалги шакл доирасида ўз шаклини ўзгартирмаслиги;
- тестларда ҳар бир топшириқ учун бир хил шаклда стандартлаштирилган текшириш тартиби билан (бирламчи) барча жавобларга дихотомик (*бажарилиши фақат альтернатив баҳоланадиган топшириқ: тўғри бажарилган (одатда муайян бирлик билан белгиланади) ёки нотўғри бажарилган (одатда нуль билан белгиланади) ёки политомик (бажарилишида бир неча жавоб категорияси бўлиши эҳтимолда тутилган топшириқ; ҳар бир жавоб турлича баҳоланади (масалан, тўлиқ тўғри жавоб – 2 балл, қисман тўғри жавоб – 1 балл, нотўғри жавоб – 0 балл))*) баҳолаш тартиби ишлаб чиқилиши белгиланади [5].

Тестология ўлчов жараёнлари етарлича стандартлаштирилади ва бунда:

- бирор-бир синалувчига бошқа синалувчига нисбатан устунлик (енгиллик, шароит) яратилмайди;
- истисносиз синалувчиларнинг барча жавобларига олдиндан ишлаб чиқилган балларни ҳисоблаш тизими қўлланилади;

- топшириқларга статистик йўл ва олинган қийматлар орқали бир хил шакл ёки турли шаклларда тартибга солинган оғирлик даража коэффициентидagi тестлар киритилган бўлади;

- тест жараёни турли гуруҳ синалувчилари учун бир хил вақт ва бир хил шароитда ўтказилади;

- гуруҳ тест топширувчиларининг мотивацияси тенглаштирилади;

- барча синалувчилар бир хил топшириқни бажаради.

Охирги ҳолатда қўчириш, маслаҳат бериш ва бошқа қоидаларнинг бузилиши истиснодан холи эмас, шунинг учун бир хил қийинчилик даражасидаги бир неча параллел вариантларни яратишга ҳаракат қилинади. Агар ҳар бир синалувчига индивидуал тест топшириқлари ишлаб чиқилса, хавотирдан холидир. Умуман олганда, топшириқ шакли ва вариантлар сонини танлаш, мазкур назоратнинг мақсади, курс таркиби, тестнинг ишончилилик даражасига боғлиқ бўлади. Хусусан, аттестация жараёнларида тестларнинг бутун мазмунини қамраб олишга ҳаракат қилинади, кўп жавобли топшириқларни киритилиши, жумладан, юқори технологик даражага кўтариш ва уларнинг автоматлаштирилганлиги, тестларнинг давомийлиги, ишончилиги, педагогик ўлчов натижаларининг мазмуний валидлигини оширади.

1. Бир ёки бир неча тўғри жавоб вариантли танлов топшириқлари

Фан ўқитувчилари томонидан шакллантирилган танлов асосидаги топшириқларда *(ёки ёпиқ топшириқлар – баъзи адабиётларда методик характерга эга бўлган номланиш бўлиб, синалувчи бундай топшириққа жавобни ёпиқ рўйхатдан (одатда унга 2 - 10 тагача вариант таклиф этилади) танлаб олади)* мазмуннинг асосий қисмидаги тайёр жавоб вариантини аниқлаб олиш мумкин. Жавоблар орасида одатда биргина тўғри, аммо бошқа вариантларда бир неча, шу жумладан, турли даражадаги жавоблар бўлиши истиснодан холи эмас.

Нотўғри, аммо тўғри жавобга ўхшаш жавоблар дистрактор *(ёпиқ турдаги тест топширигига берилган, тўғрига ўхшаб кўринса-да, аслида тўғри бўлмаган жавоб варианты)* деб аталади [5]. Агар топшириқда иккита жавоб берилса ва улардан бири дистрактор бўлса, унда тўғри тасодифий танлаш 50% ни ташкил этади. Дистрактор сонини аниқлаш топшириқнинг жуда оғир ва қийин ўқилмаслиги учун танланади, бироқ айти пайтда тўғри жавобни тахмин қилиш эҳтимоли нисбатан олганда мавжуд бўлади. Шунинг учун, кўп ҳолларда, топшириқларда 4 ёки 5та дистракторли, аммо баъзи ҳолларда (тўғри жавоб вариантини топиш эҳтимоли жуда катта бўлганда) бундай эҳтиёж мавжуд бўлганда уларнинг сони 6-7га, ҳаттоки 10тагача етиши мумкин.

Одатда, иккита жавобли топшириқлар экспресс диагностикада кўп қўлланилади. Масалан, ўқув модулга кириш учун автоматлаштирилган назорат ва ўқув дастурларида, мослашувчан синов билан ёки ўз билимидаги бўшлиқларни тез аниқлашни талаб қиладиган, ўз-ўзини кузатиш кабиларда ишлатилади. Якуний

текширувда икки ва уч жавобли топшириқларни қўллаш орқали тахмин қилиш натижасида ўлчаш хатолиги ошади, шунинг учун улар аттестация тестларига киритилмайди, бу топшириқларнинг ишончилилик даражасини ошириш учун бир хил сон қийматидаги жавоблардан фойдаланилади.

Дистракторлар нотўғри шаклантирилса, ҳаттоки энг заиф синов гуруҳлари учун ҳам, улар ўз функциясини бажаришни тўхтатади ва аслида вазифа режалаштирилмаса, кам жавоблар билан олинади. Энг ёмон томони топшириқдаги барча дистракторлар ишламаса, кўпчилик талабалар вазифани тўғри бажариб, фақат тўғри жавоб вариантыни танлашади. Идеал ҳолатда, ҳар бир дистрактор барча саволларга нотўғри жавобни танлашни тенглаштиради. Дистракторни танлаган талабалар тўғри жавоб сифатида ҳисобга олиниб, субъектларнинг намунаси бўйича тестнинг биринчи синовидан кейин баҳоланади. Албатта, нисбатларнинг аниқ тенглиги маълум бир даражада мукаммаллаштирилади, бу эмпирик текширувларда деярли мавжуд эмас, аммо шунга қарамасдан, вазифаларни яратишда бу тенгликка интилиш талаб этилади.

Турли даражада тайёргарликдан ўтган синалувчилар томонидан ҳар бир дистракторни танлаб олиш тебранмасини чуқур таҳлил қилиш, тегишли жавобларнинг ҳақиқийлигини тасдиқлаш имконини беради. Агар дистрактор билими паст талабаларни жалб қилиб, жуда кам сонли топшириқлар бажарилса, у валидли ҳисобланади (*Тестнинг валидлиги – тест шакли ва мазмунининг уни тузувчилар фикри бўйича тест баҳолаши ёки аниқлаши зарур бўлган нарсага мувофиқ келиши. Тест топшириқлари тестнинг мақсадларига, синалаётган (текширилаётган) материал мазмунига мувофиқ келиши керак ва тест топшириқларини муваффақиятли бажарган синалувчининг материални қўйилган талабларга мос даражада билиш эҳтимоли юқори бўлиши зарур. Валидликнинг турли типлари, масалан, мазмуний ва критериал типлари мавжуд. Тестнинг валидлиги қанчалик юқори бўлса, тест натижаларидан хулоса ва башоратлар қилиш учун фойдаланиш шунчалик асосланган бўлади. Тест, унинг конструктив (асосий), мазмуний ва критериал валидликлари аниқлангандан кейин, валид деб эътироф этилади*) [5]. Дистрактор кучли талабаларга биринчи навбатда таъсирли бўлса ва акс ҳолда унинг амал қилиши юқори эмас, бу ҳолда топшириқ қайтадан тузилади. Умуман олганда, агар билимли талабалар уни тўғри бажараётган бўлсалар-у ва билимсизлар эса хоҳлаган дистракторни танлашса, тест топшириғи «яхши ишлайди» деб ҳисобланиши мумкин.

Синов шакллар (бланкалар) ёрдамида амалга оширилган бўлса, унда битта тўғри жавобни танлаб олган вазифалар қуйидаги кўрсатмада келтирилади: “ТЎҒРИ ЖАВОБ РАҚАМИНИ (ҲАРФ) БЎЯНГ”

Бир нечта тўғри жавоб билан бериладиган топшириқларда одатда жорий текширувда тўғри маълумотни текшириш учун ишлатилади, бироқ баъзи ҳолатларда фаннинг ўзига хослиги мазкур тест турини якуний тестларга қўшишга мажбур этади. Уларга барча тўғри жавобларни танлаш кераклигини таъкидлайдиган махсус кўрсатма ва шакл келтирилади: “БАРЧА ТЎҒРИ ЖАВОБ РАҚАМЛАРИНИ БЎЯНГ”.

Агар дистракторлар жуда оз бўлса ва тўғри жавоблар жуда кўп бўлса, уларни тахмин қилиш осон бўлади. Ушбу вазиятдан чиқиш йўли сифатида, агарда бу дидактик назорат мақсадларига зид келмаса ва мавзу мазмуни билан рухсат этилган бўлса, жавобларга битта нотўғри жавоб киритилади ва талабалардан нотўғри жавобни танлаш сўралади. Бундай ҳолатда, йўриқнома куйидаги кўринишда бўлади: “НОТЎҒРИ ЖАВОБ РАҚАМИНИ БЎЯНГ”.

Баъзан, муаллифнинг мақсадига кўра, топшириқларни ишлаб чиқишда бир неча тўғри жавоблар яратилади, улар орасида энг тўғри ва нисбатан кам эътиборлилари ҳам мавжуд бўлади. Бундай ҳолда топшириққа куйидаги кўрсатма келтирилади: “ЭНГ ТЎҒРИ ЖАВОБ РАҚАМИНИ БЎЯНГ”.

Компьютерда топшириқ берилганда, йўриқнома куйидаги кўринишда келтирилади: “ЖАВОБ БЕРИШ УЧУН, ТУГМАНИНГ ТЎҒРИ ЖАВОБ РАҚАМИ (ҲАРФИ)НИ КИРИТИНГ”.

Одатда, агар барча вазифалар бир хил шаклда шакллантирилса, йўриқнома синов бошида келтирилади. Акс ҳолда, турли шакллардаги топшириқлар тестга киритилган бўлса, йўриқнома ҳар бир шакл ўзгариши билан ўзгаради. Тестни бажариш қанчалик қийин бўлса, тўғри ва нотўғри жавобни танлаш бўйича кўрсатмага амал қилиш осон кечади. Диққатини жамламаган ва йўриқномага эътибор бермаган талабалар, ҳатто улар тўғри жавоб вариантыни билишса ҳам, вазифаларнинг бир қисмини нотўғри бажаришади. Шунинг учун тестда йўриқнома иложи борича кам ҳолларда, яъни тест топшириқларини тақдим этиш стратегияси талаб қиладиган даражада тавсия этилади.

Танловга эга бўлган топшириқларнинг бажарилиши, уларнинг тезлигига, тест учун умумий баллларни ҳисоблашнинг оддийлиги, ўқувчиларнинг жавобларини текшириш тартибини автоматлаштириш ва синов натижаларини баҳолашда субъектив омилни аста-секинлик билан камайтиришга боғлиқ бўлган бир қатор афзалликларга эгадир. Уларнинг ёрдами билан, ўрганилаётган ўқув фанининг мазмуни янада тўлдириш ва натижада тестнинг мазмунан кучлилигини ошириш мумкин. Топшириқда танлов шаклининг афзаллиги, шубҳасиз, унинг универсаллиги ва деярли барча фанларга мос келишидадир.

Танлов усулидаги топшириқнинг камчилиги, тестнинг энг қийин топшириқларига жавоб беришда кам тайёргарлик кўрилган вазифаларга тахминий жавоб бериш ҳисобланади. Гарчи тахмин қилиш мавжуд бўлса-да, тест тузувчилар турли усуллар билан уларга қарши курашишни ўргандилар. Баъзида тахмин қилиш йўли билан жавоб ўрнига нотаниш вазифани бажаришга йўналтирилган махсус йўриқнома киритилади. Бошқа ҳолатларда нолга яқин бўлган оғирлик коэффиценти тестнинг энг оғир вазифаларидан олинган билими паст ўқувчилар балларини ҳисоблашда қўшилади. Баъзида махсус формулалар билан тахминларни коррекция қилиш учун индивидуал баҳоларни тузатишда ишлатилади. Охирги услуб ва уни тушунтириб берадиган формула ушбу бобнинг охирида келтирилган.

Билимларни ўрганишнинг ижодий жиҳатлари ва талабалар учун шарт-шароитларни ўзгартириш, талаб қилинадиган ҳолатлар ҳақида билимларни қўллаш билан боғлиқ бўлган самарали даражадаги маҳоратларни синаш учун танлов билан вазифаларни қўллашда муайян қийинчиликлар юзага келади. Кейинчалик тайёр жавобларни танлаш билан боғлиқ топшириқларни кўпинча фойдаланиш мумкин эмас. Оммавий аттестация тестида, текширувчиларни балларини ҳисоблаш учун самарали компютерлаштирилган технологияларни жалб қилиш ва педагогик ўлчаш натижаларини юқори объективлиги зарур бўлганда, топшириқларнинг камчиликларини аниқлайди. Шунинг учун, ушбу шакл якуний аттестация тестларини ишлаб чиқишда кам ҳолларда устунликка эгадир.

Танлов жавоб топшириқлари бир қатор талабларга жавоб бериши керак ва унинг бажарилиши тест сифатини оширишга имкон беради, булар:

- топшириқ матнини шакллантиришда ҳар қандай иккиланиш ёки ноаниқлик бартараф қилинади;
- топшириқнинг асосий қисми қисқа шаклда, бир жумлада 7-8 сўздан ошмаган ҳолда шакллантирилади;
- вазифа синтактик тузилиши, мазмуни ўзгартирилмасдан ўқувчининг аниқ тушунишига таъсир қилмаган ҳолда соддалаштирилади;
- топшириқнинг асосий қисмида 2-3 тадан энг муҳим калит сўзлари киритилиб, топшириқнинг муаммо шарти шакллантирилади;
- битта топшириқ учун барча жавобларнинг тахминий узунлиги бир хил бўлиши керак ёки тўғри жавоб бошқалардан кўра қисқа бўлиши мумкин, бироқ барча тест топшириқларида эмас;
- топшириқ матнидан тўғри жавобни танлаб олишга ёрдам берадиган барча илмоқлар жамланмаси чиқариб ташланади;
- турли тест топшириқларида тўғри жавоб учун манзил рақамини танлаш частотаси тахминан бир хил бўлиши ёки тўғри жавоб учун жой рақами тасодифий танланган бўлиши керак;
- ҳар бир топшириқда шакллантирилган дистракторлар тўғри жавобни билмаган синалувчиларга нисбатан тенг даражада жалб қилиниши керак.

Тест топшириқларни ишлаб чиқишда уларнинг бир-бирига нисбатан мустақиллигини таъминлаш, яъни бир топшириқдаги матн шарти бошқа топшириқ учун жавоб бўлишини истисно қилиши керак. Таълим ютуқларига мансуб тестлар психологик тест топшириқларида учрайдиган тузоқларни ўз ичига олмаслиги зарур.

Топшириқдаги иккита саволга жавоб берадиган дистракторни танлашнинг энг оддий усули - бу тўғрини инкор этишдир. Шунга қарамай, дистракторларнинг ўрнига "ха-йўк" сўзини ишлатиш тавсия этилмайди, чунки аниқ жавоб берилиши мумкин бўлган сўзларни ифодалаш қийин.

ТЕСТ СИНОВ ТОПШИРИҒИГА МИСОЛЛАР

1-Топширик

АБСАЛЮТ ТЕМПЕРАТУРАДА Cu МЕТАЛЛИНИНГ ЭЛЕКТР ҰТКАЗУВЧАНЛИГИ ...

- А. Ошади
- В. Камаяди

Учта жавобли тест топшириқлар билан бир қаторда, иккита жавобли топшириқлар одатда тезкор диагностика учун ишлатилади. Баъзан ишламайдиган дистракторларни олиб ташлаш учун учта жавоб пайдо бўлади. Умуман олганда, уларни самарасиз деб ҳисоблаш мумкин, чунки улар етарли даражада қисқа эмас ва айни вақтда уларда тўғри жавобни тахмин қилиш даражаси юқори.

2-Топширик

ХИТОЙ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИДА УРБАНИЗАЦИЯНИНГ ЮҚОРИ ДАРАЖАДА БЎЛИШИГА САБАБ НИМА ?

- А. Юқори иқтисодий ўсиш
- В. Катта шаҳарларнинг кучайиши
- С. Кўплаб аҳолининг қишлоқлардан шаҳарларга миграцияси
- Д. Аҳолининг яшаш шароитининг ўсиши

Кўпгина тестларда 4-5 жавобли топшириқлар мавжуд бўлиб, фақат биттаси тўғридир. Улар етарли даражада қисқа бўлиб, моҳирлик билан ишлаб чиқилган ва тўғри жавобни тахмин қилиш даражаси юқори эмас (тўртта жавоб учун 0,25 ва бешта жавоб учун 0,20).

3-Топширик

ПУЛ МУАЙЯН ТОВАР ҲИСОБЛАНИБ, ПУЛ НАЗАРИЯСИГА МОС КЕЛИШИ ҲАҚИДАГИ ТАХМИН НИМАДА?

- А. Номиналлик
- В. Металлик
- С. Миқдорий
- Д. Меҳнат

4-Топширик

ҚАНДАЙ ТУЗИЛМА ИЖРОЧИЛАРНИНГ ИККИЛАМЧИ БЎЙСУНИШ ПРИНЦИПИ АСОСИДА ҚУРИЛГАН МАШҲУР ТАШКИЛОТДИР ?

- А. Лойихали
- В. Тизимли
- С. Матрицияли
- Д. Функционалли
- Е. Географикли

5-Топширик

НАРХ ... ЎЛЧОВ ФУНКЦИЯСИНИ БАЖАРАДИ

- A. Металл пул
- B. Идеал пул
- C. Ҳақиқий пул
- D. Фикран қабул қилинган пул
- E. Кредит пул

Баъзан танлов асосидаги топшириқлар икки томонлама тузилишга эга бўлиб, улар фикрлар жамланмаси ёки таклифларни тавсия қилади ва таққослаш йўли билан баҳоланиб, жавоб таклиф қилинади. Мисол учун, 6-топшириқда "Менежмент" тушунчасини ифодаловчи турли хил ҳақиқатга яқин жавоб вариантларини бир-бири билан солиштириш мумкин бўлади.

6-Топшириқ

ҚАНДАЙ ТУШУНЧАЛАР "МЕНЕЖМЕНТ" ТУШУНЧАСИГА ХОС ХУСУСИЯТНИ БЕРАДИ ?

1. Олдиндан ишлаб чиқилган режага мувофиқ, ишлашнинг узлуксиз мониторинги билан белгиланган мақсадга эга бўлган ташкилотда ресурсларни тақсимлаш ва жойлаштириш жараёни.

2. Фаолият самарадорлигини ошириш мақсадида ташкилотларни бошқариш усули, тамойили, восита ва шаклларининг мажмуаси.

- A. Фақат биринчи
- B. Фақат иккинчи
- C. На биринчи, на иккинчи
- D. Иккаласи

Кўриниши жиҳатидан ўзига эътиборни қаратса ҳам, 6-топшириқ мазмунан муваффақиятсиз шакллантирилган, чунки у талабаларнинг жавобини нотўғри талқин қилишга олиб келиши мумкин. Иккита А ва В жавоб танланганда D жавоб тенг бўлса-да, топшириққа берилган жавоблар ҳар доим нисбий мустақилликка эга бўлиши ва мажозий маънода бир-бирини инкор этиши керак.

Модификацияланган танлов топшириғига бир мисол тариқасида, келтирилган 7-топшириқда танланган жавоб хаёлий жиҳатдан асосий қисмда келтирилган чизикни алмаштириш учун таклиф қилинади.

7-Топшириқ

МЕНЕЖМЕНТ БУ ВАЗИФАЛАРНИ ҲАЛ ҚИЛИШ УЧУН _____ РЕСУРСЛАРНИ МУВОФИҚЛАШТИРИШДИР.

- A. Ахборот
- B. Инсоний
- C. Вақтинчалик
- D. Моддий

Тест жараёни шароити яхши ташкил этилган ҳолда маълумотларни бири-бирига айтиб қўйиш, кўчириш ва бошқа ҳолатлар сабабли, бир вариантли тестлардан фойдаланиш яхши самара бермайди. Шунинг учун ҳам 5-8 та параллел тест вариантларидан ташкил топган фасет (йўналтирилган) топшириқларни ишлаб чиқиш мақсадга мувофиқ бўлади. Фасет бу тест мазмуни таркибининг бир хил элементларидан бир нечта вариантларни тақдим этиш шакли ҳисобланади. Ҳар бир синалувчи фасетдан фақат битта вариант топшириғини олади. Бу ҳолда, барча тест топширувчи гуруҳлар бир хил, лекин турли фасет элементлари ва шунга мувофиқ турли хил жавоблари келтирилган топшириқларни бажарадилар. Шундай қилиб, бир вақтнинг ўзида иккита вазифа ҳал этилади: кўчиришни олдини олиш ва тест вариантлари параллеллиги имконияти таъминланади. Масалан, 8-топшириқда фигурали қавсларда кўрсатилган ҳар бир шаҳар учун олинган иккита синов топшириғи келтирилади.

8-Топшириқ

{МОСКВА, САНКТ-ПЕТЕРБУРГ} ШАҲАРЛАРИ АТРОФИГА ТААЛЛУҚЛИ САРОЙ МАЖМУАСИ:

- 1) Павловск, Ораниенбаум
- 2) Архангельск, Царицын
- 3) Петергоф, Гатчина
- 4) Қирол саройи, Стрельня

Муаллиф 9-топшириқда иқтисодий назарияга ҳеч қандай алоқаси йўқ элементни танлашни таклиф қилади, бу эса назоратнинг дидактик мақсадларига мос эмас, аммо бу ҳолат фан мазмуни билан рухсат этилади.

9-Топшириқ

ИҚТИСОДИЙ НАЗАРИЯ МАВЗУИГА АЛОҚАДОР БЎЛМАГАН ҚОИДАЛАР

- A. Иқтисодий манфаатлар
- B. Чексиз маблағлар
- C. Эҳтиёжларни қондиришдан максимал даражада фойдаланиш
- D. Ресурслардан самарали фойдаланиш
- E. Хуқуқий алоқалар

Бундай топшириқлар, шунингдек, 10-топшириқда бўлгани каби, бир нечта тўғри жавобли топшириқлар одатда аттестация тестларига киритилмайди, натижалари таълимда, маъмурий-бошқарув қарорларини қабул қилишда ишлатилади.

10-Топшириқ

ҚАРОР ФУНКЦИЯСИГА ТАЪСИР ЭТУВЧИ УЧТА ИНТЕГРАЛ ПАРАМЕТРНИ АНИҚЛАНГ

- А. Ноаниқлиги
- В. Мураккаблиги
- С. Харакатчанлиги
- Д. Аниқлиги
- Е. Чекланганлиги

Тестнинг ҳар бир вазифасида режалаштирилган тўғри жавобларнинг барчасини танламаган талабада қисман тўғри жавобларни кўриши, тест синовлари натижалари объективлиги ва таққосланиш даражасини пасайишига олиб келади. Агар бир нечта тўғри жавоблардан қочиш мумкин бўлмаса, баҳолаш тартибида стандартлаштиришни ошириш учун ҳал қилувчи қоида жорий этилади. Мисол учун, синалувчи барча тўғри жавобларни танласа, у 1 балл олади, қолган барча ҳолатларда эса - 0 балл.

Тўғри жавобни танлаш билан бажариладиган топшириқларда натижаларни ҳисоблашда одатда дихотомик баҳолаш мақсадга мувофиқ ҳисобланади. Синалувчи топшириқни тўғри бажаргани учун 1 балл олади ва нотўғри жавоб ёки ўтказиб юборгани учун - 0 балл.

Топшириқларни ишлаб чиқиш жараёнида алоҳида талаблар топшириқ шакли учун беихтиёр бузилади. Одатда, бунинг сабаби, ишлаб чиқарувчининг бутун диққат-эътибори шакл эмас, балки мазмунга сингдирилганлигидир. Алоҳида талабларнинг бузилиши, тест топшириқларини бажариш жараёнида тажрибали муаллифлар учун ҳам бир қатор ўзига хос камчиликларни келтириб чиқаради.

Қуйидагилар кенг тарқалган тест топшириқларидаги камчиликларни ўз ичига олади:

- тест топшириқларини шакллантиришда тўғри жавобларга олиб келувчи мантиқий тузилишнинг тўғри эмаслиги;
- тестларда жавобларнинг жуда узунлиги топшириқ шаклининг пропорционал бузилишига олиб келиши;
- тест шаклида тақдим этилган ортиқча сўзлар ёки тестда синовга мос бўлмаган контент натижасида талабнинг бузилиши;
- турли асосларга кўра жавобларни танлаш;
- теста топшириқларини ишлаб чиқувчилари томонидан нотўғри ҳисоблашлар натижасида топшириқларни бажармасдан ҳам тўғри жавобларни топишга тахмин қилиш имкони.

Мисол учун, 11-топшириқ қониқарсиз тузилган деб ҳисоблаш мумкин, чунки унда асосий қисм қисқа, тўғри жавоб узун бўлиб, тест тузувчи томонидан очикдан-очик ўринлари ўзгартириб берилмоқда. Агар иккинчи ўринда турган “В” вариантда турган жавобнинг олдида “капитал айланмаси” таърифини қўйсақ, жавоб бир ёки бир неча сўзлардан иборат бўлади.

11-Топшириқ

КАПИТАЛ АЙЛАНМАСИ, БУ -

- А. Пул капиталнинг доимий ва изчил ҳаракатланиши
- В. Капиталнинг бир функционал шаклидан иккинчисига кетма-кет алмашиниши
- С. Олдинги қийматнинг қайтиши
- Д. Товар капиталининг ишлаши

Навбатдаги 12-топшириқда агар муаллифнинг мазмун томонидан камчиликлари кўринса, берилган жавоблар муваффақиятсиз шаклантирилганлигини кўрамыз. Агар дастлабки учта жавоб монополистнинг ишлаб чиқариш ҳажмини ва улар ўртасидаги рақобатни солиштирса, тўртинчиси объектлар ўртасидаги муносабатларни ўрнатиш мақсадига қаратилган.

12-Топшириқ

МОНОПОЛИСТНИНГ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ҲАЖМИ МУКАММАЛ РАҚОБАТГА ҚАРАГАНДА ҚАНЧА ЮҚОРИ БЎЛАДИ?

- А. Кўпроқ
- В. Камроқ
- С. Ҳудди шунақа
- Д. Бозор шароитларига

13-топшириқ мазмун ва мантиқ нуқтаи назаридан нотўғри, бу ерда жавобларнинг саккизта параметридан фақат 5 таси ишлатилмоқда, 1-, 2- ва 8-дан фойдаланилмаган.

13-Топшириқ

ҚАЙСИ ИККИ ПАРАМЕТР МАМЛАКАТЛАР МАДАНИЯТИ ЎРТАСИДАГИ ФАРҚНИ ТАҲЛИЛ ҚИЛИШ УЧУН ИШЛАТИЛМАЙДИ ?

1. Инсон ва атроф-муҳит ўртасидаги муносабатлар
2. Вақт ўлчови
3. Одамлар табиати
4. Мулоқот шакли
5. Фаолият рейтинги
6. Ахборот эркинлигига кириш
7. Одамларнинг алоқаси
8. Жойга эгаллик қилиш муносабати

Жавоб вариантлари:

- А. Тўртинчи ва олтинчи
- В. Учинчи ва олтинчи
- С. Учинчи ва бешинчи
- Д. Тўртинчи ва еттинчи

Навбатдаги топшириқда дистракторларни танлаш натижасини самарасиз дейиш мумкин, сабаби, бу ерда ўзига тортувчи уюшма учинчи нотўғри жавобни танлашга ёрдам беради.

14-Топшириқ

"ОЧИҚ ТИЗИМ" ТУШУНЧАСИ ҚАЙСИ ТАРКИБГА КИРАДИ ?

A. Ташқи муҳит ўзгаришларга сезиларли равишда жавоб беради ва уларга кўра ўзгаради.

B. Ташқи муҳитдан барча янги тенденцияларни англайди ва уларни ўз фаолиятида қўллайди.

C. Эгаси томонидан талаб қилинадиган ҳар қандай янгиликлар учун очик.

D. Рақобатчиларнинг хатти-ҳаракатларига сезгир даражада жавоб беради ва бошқарув вазифаларини ҳал қилиш учун энг самарали принципларни англайди.

3. Жавоблари тузиладиган топшириқлар

Жавоблари тузиладиган топшириқларда (шунингдек, улар очик тестлар ёки тўлдириладиган тестлар деб ҳам аталади) тайёр жавоблари берилмайди яъни эҳтимолий жавоб вариантлари кўрсатилмаган тест топшириғи бўлиб, синалувчига мустақил равишда тўғри жавоб вариантини топиш таклиф этилади. Жавоблари тузиладиган топшириқлар икки турдан иборат бўлиб, улардан бири синалувчининг тақдим этган аниқ жавоблари мазмуни ва шакли билан қатъий тартибга солинган бўлиши керак. Жавоблари тузиладиган топшириқнинг иккинчи турида - эркин жавоблари синалувчи томонидан саволларга батафсил жавоблар тузилади ва тушунтиришлар билан комплекс ечимларни ўз ичига олади, микро иншо (эссе) ва бошқалар бажарилади.

Мазкур топшириқларни ечиш ўқувчилар учун нисбатан қийин кечади, чунки улар тахминни мутлақо рад этадилар. Дарҳақиқат, тест синовиға таклиф қилинганлар учун тўғри жавобни танлаш жавобни шакллантириш (тузиш)га қараганда осондир, сабаби, мазкур жараёнда синалувчи баъзида билимга эмас, сезгига ҳам таяниб қолади. Аммо бу ҳамма учун бўлмас-да, тест синовиға ишонмайдиган ўқитувчилар, айниқса ўз иш фаолиятларида анъанавий назорат воситаларидан фойдаланишга одатланганлар учун ўзига хос хусусиятдир.

Биринчи турдаги топшириқларда жавоб одатда қисқа бўлади: сўз, рақам, формула, белги ва бошқалар. Ўрнатилган тартибга кўра топшириқни бажариш учун онгли равишда саволга жавоб шакллантирилади, кейин жавоб тарақисида чизик ўрнига аниқ ва қисқа калит сўзи, белги ёки рақам ёзилади. Вазифада тўғри жавоб аниқ бажарилиши талаб этилганлиги туфайли, натижаларни текшириш тузилган жавобларга асосланган ҳолда текширилади ва у компьютерлаштирилган шаклга ўтказилади, сўнгра экспертлар томонидан барча талабаларнинг нотўғри жавоблари қайта кўриб чиқилади. Топшириқ жавоби талабалар томонидан келтирилган чизик ўрнига ёки махсус шаклда ёзиш орқали шакллантирилади.

Масалан: *Тўғри жавобни ёзинг.*

1-Топширик

10 гр. МЕТАН ГАЗИ ЁНГАНДА ҚАНЧА КИСЛОРОД САРФ БЎЛАДИ (СОННИ ЎНДАН БИР АНИҚЛИККАЧА ЁЗИНГ) _____

2-Топширик

БИРИНЧИ СУНЪИЙ КАУЧУКНИНГ АСОСЧИСИ КИМ _____

Жавоблари тузиладиган топшириқларни бажаришда баъзида ҳар хил даражада қисман тўғри ва тўғри жавоблар ҳам мавжуд бўлиб қолади. Синалувчи белгиланган чизик жойига жавоб ёзишда, тўғри белгиланган жавоб ўрнига сўзнинг синонимини келтириши ёки ўтказиб юборилган формуладаги элементларнинг тартибини ўзгартириши мумкин, бу эса автоматлаштирилган тест натижаларини чиқариш ва баҳолашни сезиларли даражада қийинлашишига олиб келади. Шу сабабли, текшириш жараёнида қисман тўғри жавоблар учун кўшимча баҳолаш келишувини ишлаб чиқишга тўғри келади.

Жавоблари тузиладиган топшириқлар қуйидаги бир қатор талабларга жавоб бериши керак:

- ҳар бир топшириқ жавоби учун келтирилган чизик ва нуқталар ўрнида фақат битта сўз, белги ва ҳ.к. қўйилиши тавсия этилади;
- чизиклар ўрнига асосий калит сўз элементлари қўйилади, бу билими назорат қилинадиган синалувчи учун энг муҳим ҳисобланади;
- барча тест топшириқ жавоблари учун келтирилган чизиклар бир хил узунликда бўлиши мақсадга мувофиқ;
- жавоб учун жой ўрни топшириқнинг сўнигида ёки имкон қадар охирида ёзилиши белгиланади;
- имкон қадар чизикдан кейин ўлчов бирлиги кўрсатилиши сўралади;
- топшириқнинг матни жуда оддий синтактик тузилишга эга бўлиши, топшириқни тўғри бажариш учун зарурий ва энг кам маълумотни ўз ичига олиши керак.

Иккинчи тур эркин тест топшириқларига тузиладиган жавобларни келтиришда, уларнинг мазмун ва шакли бўйича ҳеч қандай чекловлар мавжуд эмас. Берилган вақт давомида тест топширувчи жавоб учун эркин ҳолда махсус шаклга нима хоҳласа, шуни ёзиши мумкин. Шубҳасиз, бундай бажариш шартлари кўп жиҳатдан анъанавий ёзма ишларга яқин, шунинг учун эркин тест топшириқларига тузиладиган жавоблар ўқитувчиларнинг кўпчилиги томонидан ижобий қабул қилинади. Мазмун-моҳияти ва турлилиги жиҳатидан улар қизиқарли ҳисобланади.

Иккинчи тур топшириқларини ишлаб чиқиш анчагина осон кўриниши мумкин. Дарҳақиқат, вазифани белгилаш қийин эмас, балки уни амалга ошириш, натижаларини баҳолаш учун стандартлаштирилган қоидалар билан бирга, мақбул

жавоб стандартини таклиф қилиш анча мушкул. Масалан, тарих фанидан топшириқнинг очик жавобини шакллантирилиши етарлича қисқа.

3-Топшириқ

ХИХ АСРДА РОССИЯ ТАШҚИ СИЁСАТИДА ҲАЛ ҚИЛУВЧИ АСОСИЙ ВАЗИФАЛАР НИМАДАН ИБОРАТ? (КАМИДА ИККИТА ВАЗИФАНИ КЎРСАТИНГ). ХИВАДАГИ УРУШЛАР, КАМПАНИЯЛАР ВА ЭКСПЕДИЦИЯЛАР МИСОЛЛАРИДА КЕЛТИРИНГ(КАМИДА УЧТА МИСОЛ).

Бирок, топшириқни синонга қўйиш учун унинг муаллифи текшириш тартибини стандартлаштирилиши зарур, бу жуда катта ҳажмдаги иш бўлиб, баъзида уни амалга оширишда, юзага келувчи ноаниқ натижалар сабабли, жуда кўп эътирозларга сабаб бўлади.

Табиий фанлар эталони бўйича баҳолаш мезонларини тақдим этиш жуда осон амалга ошади.

Кенгайтирилган жавоблар билан ишларни текшириш мутахассислар томонидан стандартлаштирилган йўриқномага мувофиқ амалга оширилади. Унинг хусусиятлари ва сифат кўрсаткичларини тавсифлаб келтирилган мисол каби мақбул жавоб стандартини ўз ичига олади.

Очик тест саволлари асосида тузилган топшириқларни текшириш ўқитувчидан кўп меҳнат талаб қилади. Бу вақтда политомик баҳолаш учун кўплаб турли даражадаги жавоблар таҳлил қилинади, эталон билан солиштирилади. Баъзан текширишни компьютер дастурларларида ишлаб чиқиш йўли билан стандартлаштиришга ҳаракат қилинади [3].

Жавоблари эркин тузиладиган топшириқларни ишлаб чиқиш учун асосий тавсиялар қуйидагилардан иборат:

- эркин жавоблари билан тузиладиган топшириқлар асосан билим кўникмаларини баҳолаш учун мўлжалланганлиги боис, улар оддий шакллардан фойдаланиш мумкин бўлмаган ҳолларда ишлаб чиқилиши керак;

- жавоб узунлиги ва мураккаблиги (муаммони ҳал қилиш, уни асослаш ва ҳоказо кабилар, жавоб матнининг бир неча саҳифадалиги) кенг доирада бўлиши мумкин. Йўриқномада ҳар бир топшириқ учун жавобнинг максимал узунлиги бўйича чекловларни киритиш мақсадга мувофиқ;

- топшириқни шакллантиришда жараён муаммони ҳал қилиш, амалга ошириш ва баҳолаш мезонларини ўз ичига олиши керак;

- ҳар бир топшириқни бажариш учун белгиланган вақт доирасида батафсил жавобни шакллантириб, уни ёзишни амалга ошириш керак.

Жавоби эркин тузиладиган топшириқларда баҳолаш натижаларининг ишончлилигини ошириш мумкин, агарда:

- юқоридаги келтирилган тавсиялар асосида топшириқ тузишни тўғри ташкил этиш натижасида;

- текширишда учтадан кўп бўлмаган стандартлаштирилган баҳолаш кетегориялари (0, 1, 2) тизимидан фойдаланиш;
- топшириқларни текширишда стандартлаштирилган баҳолаш мезонларини қўллаш бўйича экспертларни ўқитиш;
- ҳар бир топшириқни текшириш учун камида иккита экспертни жалб этиш ва уларнинг баҳолашида 2 ва ундан ортиқ балл фарқ қилса, учинчи мутахассисни таклиф қилиш;
- анонимлик принципи нуқтаи назаридан бетараф экспертлар фикридан фойдаланиш;
- кейинги топшириққа баҳо қўйишда аввал қўйилган баҳо маълумотларига эътибор бермаслик.

Топшириқлардаги иншо (эссе) тури қуйидагиларга мувофиқ баҳоланиши мумкин:

- талабаларнинг жавобини оддий баҳолаш шаклида мезонлар мазмунга қараб тузилади;
- жавоблар мазмуни, матн сифатини унинг тўлиқлиги ва услуби ёки топшириқни ишлаб чиқувчи учун муҳим бўлган бошқа омилларни ҳисобга олган мураккаб баҳолаш шакли;

Ҳар қандай баҳолаш тизимида эркин тарзда тузилган жавобга эга топшириқлар политомик баҳолашни талаб қилади, бу баъзан истаман ҳолда синов баҳосининг ошиб кетишини юзага келтиради. Бундай ошиб кетишнинг олдини олиш ва субъектив компонентнинг таъсирини камайтириш учун баҳолаш мезонлари сони, одатда, политомик баҳолаш чегараланади, масалан, 0 дан 3 га ёки 0 дан 2 гача.

4. Топшириқларда мувофиқликни таъминлаш

Мувофиқликни таъминлаш топшириғи ўзига хос кўринишга эга бўлиб, синалувчи томонидан йўриқномага риоя қилган ҳолда, икки гуруҳ элементларидан мувофиқликни таъминлаш таклиф этилади. Чап томонда одатда муаммони ўз ичига олган элемент белгилари, ўнг томонда эса танланадиган элементлар келтирилади.

Ўнгда келтирилган бир элемент чапдаги битта элементга мос келганда, икки устун элементлари ўртасидаги мувофиқлик бўлиши мумкин. Иккала устундаги элементларнинг сони бир хил бўлса, у ҳолда белгиловчи устуннинг охириги элементи учун танлов амалга ошмайди. Шундай ҳолатлар ҳам мавжудки, чап устун қаторидаги барча элементлар учун ўнг устунда келтирилган бир неча элеменларнинг фақат биттаси мос келиши мумкин. Ва ниҳоят, энг мақбули, топшириқнинг ўнг устун тўплами кўпроқ элементлардан иборат бўлади, уларнинг ҳар бири фақат бир марта танланади. Мисол учун, 1-топшириқда ўнг томондаги элементлар сони чап устундаги элементлар сонига тенг бўлгани учун самарали ҳисобланади, 2-топшириқ эса самарали эмас.

1-Топширик

Г. МИНЦБЕРГ МОДЕЛИГА КЎРА МЕНЕЖЕРЛАР РОЛИНИ УЧ БЛОКГА МУВОФИҚЛИГИНИ АНИҚЛАНГ. УЧ ЭЛЕМЕНТНИНГ ҲАР БИРИГА (1, 2, 3) ЎНГ ТОМОНДАН МОС ҲАРФЛАРДАН БИТТАСИ (А,В,С,Д,Е,Ғ,Г,Н,И)НИ ТАНЛАНГ.

1) шахслараро ўрни 2) ахборотнинг ўрни 3) қарор қабул қилиш билан боғлиқ ўрни	А. Ташаббускор В. Бош раҳбар С. Маълумотларни тарқатувчи Д. Боғловчи звено Е. Вакил Ғ. Маълумотларни йиғувчи Г. Ресурсларни тақсимловчи Н. Лидер И. Қоида бузилишини бартараф этувчи

1) _____ 2) _____ 3) _____

Жавоблар жадвал кўринишида ҳам тақдим этилиши мумкин, бу ҳолда, йўриқномани батафсил билиш талаб этилмайди, унинг шартлари 1-топшириққа ўхшаш бўлади.

1	2	3

2-Топширик

ҲАР БИР ПОЗИЦИЯДА МОДДАЛАРНИНГ ҚЎЛЛАНИЛИШ СОҲАСИГА ҚАРАБ УЛАРНИНГ МУВОФИҚЛИГИНИ АНИҚЛАНГ.

МОДДА	ҚЎЛЛАНИШ СОҲАСИ
А) Метан	1) Капрон олиш
В) Изопрен	2) Лак-бўёқ олиш
С) Этилен	3) Каучук олиш
	4) Пластмасса олиш
	5) Ёқилғи мақсадида

Жавоб: А) _____ , В) _____ С) _____ .

Ўнги устунда тўғри жавоб сифатида танланмайдиган ортиқча элементлар дистрактор (чалғитувчи жавоб) деб аталади. Масалан, юқоридаги келтирилган топшириқда 1 ва 2 қўлланиш соҳаси дистрактор бўлади. Топшириққа жавоб

танлашда қийинчилик кўпроқ ўнг тўпланда, яъни ҳақиқатга яқин бўлган ортиқча элементларни танлаш билан боғлиқ бўлади. Ҳар бир дистракторнинг ишончилилик даражаси эмпирик тарзда белгиланади.

Мувофиқликни таъминловчи топшириқларни ишлаб чиқишда қуйидаги қоидаларга риоя қилиш керак:

- топшириқ шундай шакллантириладики, уларнинг барча мазмуни икки тўпланда элементларига киритилиб шакллантирилиши мумкин бўлсин;
- чап устунда бериладиган элементлар, ўнгда эса танлов элементлари келтирилади;
- ҳар бир устун имкон қадар ўзида мужассам бўлган элементлар асосида номланиши керак;
- иккинчи устун камида бир нечта дистрактордан ташкил топган бўлиши керак. Агар ўнг тўпланда элементлари сони чап устун элементлари сонидан икки баробар кўп бўлса, бундай топшириқ янада яхши тузилган ҳисобланади;
- топшириқларда келтирилган барча дистракторларнинг эҳтимоллик даражаси яқин бўлишини таъминланиши керак;
- ҳар бир топшириқдаги устун элементларининг асоси фақат бир хил материал сифатида танланиши керак;

Аттестация тест топшириқларида уларнинг қўлланилиши самарасиздир, чунки тест шаклининг тузилиши катта ҳажмга эга бўлиб катта ҳажмдаги материалларни қамраб ололмайди.

Топшириқларга тегишли йўриқномага эга, икки сўздан иборат стандарт кўрсатма тақдим этилади: «МОСЛИКНИ ЎРНАТИНГ». Баъзида алоҳида шаклга эга бўлган жавоблар учун йўриқномалар қуйидаги кенгайтирилган шаклда келтирилиши мумкин: «Ушбу топшириқда элементларга мос келадиган ҳарфларни ёзинг, биринчи навбатда топшириқ матнида берилган жадвалга ёзиб, кейин уларни шаклга ўтказинг».

Топшириқларда мувофиқликни таъминлаш натижалари дихотомик ёки полихотомик баҳоланади. Дихотомик баҳолашда, барча мувофиқликлар тўғри аниқланса, 1 балл қўйилади. Агар камида битта мувофиқлик нотўғри бўлса, у ҳолда қисман тўғри белгиланган бўлса ҳам, синалувчи топшириқ учун 0 балл олади. Яна бир усул – ҳар бир тўғри мувофиқлик учун 1 балл қўйилиши белгиланади ва бу вақтда топшириқдаги мувофиқликни аниқлашда политомик баҳолаш амалга оширилади, натижада жами баллар миқдори топшириқдаги тўғри аниқланган мувофиқликлар сонига тенг бўлади.

5. Тўғри кетма-кетликни тузиш топшириқлари

Тўртинчи шаклдаги тест топшириқлари ҳаракатлар, жараёнлар кетма-кетлигини ва бошқаларни баҳолаш даражаси учун мўлжалланган. Бундай топшириқларда муайян вазифа билан боғлиқ ихтиёрий равишда элементлар

келтирилади, синалувчи тавсия этилган элементларнинг тўғри тартибини ўрнатиш ва уларни махсус жойга белгилаш кераклиги тушинтирилади.

Тўртинчи шакл топшириғи бўйича стандарт йўриқнома мавжуд: «ТЎҒРИ КЕТМА-КЕТЛИКНИ ЎРНАТИНГ». Йўриқнома баъзан топшириқ матнида келтирилади.

1-топшириқ

РУС ҚЎМОНДОНЛАРИНИНГ ЎЗ ФАОЛИЯТИ ДАРАЖАСИГА ҚАРАБ, УЛАРНИ ХРОНОЛОГИК ТАРТИБИДА ЖОЙЛАШТИРИНГ. ТОПШИРИҚДАГИ ЖАВОБ ВАРИАНТЛАРИДА КЕЛТИРИЛГАН ҲАРФЛАРНИ ТЎҒРИ КЕТМА-КЕТЛИҚДА ЁЗИНГ ВА УЛАРНИ ШУ ТАРЗДА КЕЛТИРИЛГАН ШАКЛГА ЎТКАЗИНГ.

- А) Дмитрий Пожарский
- В) Алексей Ермолов
- С) Михаил Скобелев
- Д) Алексей Орлов

Шакл

Тўғри кетма-кетликни тузиш учун қуйида келтирилган 2-топшириқ бир томондан ўзига хос қизиқ, оддий кўринса ҳам, синалувчидан чуқур билим ва шу билан бирга, амалий кўникма талаб қилади. Синалувчи нафақат *Fe* металнинг кислотага таъсирини, яъни реакцияга кириша олишини, балки назарий жиҳатдан келтирилган 8 та кислотанинг бир-бирига нисбатан фаоллигини ҳам чуқур билиши зарур бўлади. Яъни битта тест саволи билан кимё фанининг бир неча бўлимлари қамраб олинади ва шунда синалувчи кислоталарнинг бирортаси ҳақида билимга эмаслиги, унга салбий натижа келтиради.

2-топшириқ

НОМЛАРИ КЕЛТИРИЛГАН КОНЦЕНТРАНГАН КИСЛОТАЛАРНИНГ *Fe* ЭЛЕМЕНТИГА НИСБАТАН КИМЁВИЙ АКТИВЛИГИНИ ХРОНОЛОГИК ТАРТИБДА УЛАРНИНГ ТАРТИБ РАҚАМИНИ ШАКЛГА ЖОЙЛАШТИРИНГ.

1. Сирка кислотаси	5. Фосфат кислотаси
2. Хлорид кислотаси	6. Фторид кислотаси
3. Сульфат кислотаси	7. Карбонат кислотаси
4. Сульфид кислотаси	8. Чумоли кислотаси

Шакл

Кўп ҳолларда тўғри кетма-кетлик топшириқларини тузишда унинг юқори технологик даражада эмаслигига ёки фан мазмунининг ўзига хос хусусиятларига қараб, унинг татбиқ қилинмаслигига сабаб бўлади. Шу билан бирга, улар ноқулай

ва кўпинча ноаниқ жавоблар кетма-кетлигини шакллантиришга имкон берганлиги сабабли, аттестация синовларида фойдаланишга тавсия этилмайди.

Тест топширик шакллари кийси характеристикаси

Тестни ишлаб чиқиш жараёнида муаллифда ҳар доим бир савол пайдо бўлади: топшириқларни бир шаклда ушлаб турайки ёки топшириқларни турли хил шакллардан фойдаланилган ҳолда, уларни битта тест топшириғида бирлаштиришга қарор қилайки? Агар уларнинг ҳар бирида тўхталса, қайси бири афзал ҳисобланади? Муаллифнинг танлови асосан ўқув фанининг мазмуни, тестни яратиш ва қўллаш мақсадлари билан белгиланади. Кўпгина ҳолларда, бу эмпирик маълумотларни текшириш, йиғиш ва қайта ишлаш технологияси, тестдан фойдаланиш жараёнининг техник ва моддий жиҳатдан таъминланганлигига боғлиқ бўлади. Тест натижаларини махсус сканер қурилмаларида ўқиш, компьютерларда ишлов бериш, яъни йиғиш ва таҳлил қилиш анча осон ҳисобланади.

Тузиладиган топшириқлар натижалари билан ишлаш қўлда ишлов беришни талаб қилади. Қоидага кўра, натижаларни баҳолаш учун экспертларни жалб қилишга ва бу қўшимча моддий харажатга ҳамда ортикча вақт сарфланишига олиб келади [7].

Икки жавоб вариантли танлов топшириқларининг афзаллиги - улар қисқартирилганлиги сабабли, катта ҳажмдаги материаллардан фойдаланиш имкониятига эга бўлиб, осон ишлаб чиқарилади (фақат битта дистрактор), юқори шаффофликка эга, тез ишлов бериб, натижа чиқарилади. Камчилиги - асосан, синалувчида маълумотни механик тарзда эслаб қолиш, тахмин қилишни рағбатлантиради. Шу сабабли, тахминий таъсирни бартараф этиш учун топшириқларда дистракторларга катта эътибор билан шакллантириш талаб қилинади. Синов вақтидаги тахминни компенсация қилиш учун тест топшириқлари сонини кўпайтириш мақсадга мувофиқ деб ҳисобланади.

Тўрт-беш жавоб вариантли танлов топшириқларининг афзаллиги – уларнинг турли хил ўқув материалларига мос келиши, тестни шакллантириш даражасининг юқорилиги сабабли, катта ҳажмдаги маълумотларни қоплаш имконини беради. Автоматик текширувни амалга ошириш имкони синалувчиларнинг билимини баҳолашда юқори ҳолисликни таъминлайди ва педагогик ўлчов ишончилигини оширади. Камчилиги - муаллифдан топшириққа дистракторларни танлашда, синалувчи баллари коррекциясида эътиборли ишлашни талаб этади. Самарали фаолият, билим ва кўникмаларни аниқлаш даражасини текшириш учун мос эмас, механик эса қолиш, тахмин қилишни рағбатлантиради.

Жавоблари тартибга солиб тузиладиган топшириқларнинг афзаллиги - ишлаб чиқишнинг оддийлиги, тахмин қилишнинг мавжуд эмаслиги, қисман автоматлаштирилган текшириш учун мос келишидир. Камчилиги – фактологик материаллар ёки концептуал маълумотларни текширишда (гуманитар фанлар) жуда осон, баъзан ноаниқ ва қисман тўғри жавобларга олиб келади.

Жавоблари эркин тузиладиган топшириқларнинг афзаллиги - мураккаб ўқув жараёнидаги ютуқларни баҳолаш имконияти мавжуд, шу жумладан, коммуникатив кўникмалар, фаолиятнинг ижодий даражаси, анъанавий топшириқлар сифатида осон шакллантирилади, тахмин қилишни умуман истисно қилади, педагогик ўлчов ишончилиги ўта юқори бўлади. Камчилиги - узоқ вақт мобайнида машақатли тартибда текширишни талаб қилади, катта ҳажмдаги фан мазмунини қамраб ололмайди, жавобларни текшириш жараёнида инсон омили натижасида техник хатоликларга юз тутиш хавфи мавжуд.

Мувофиқликни таминловчи топшириқларнинг афзаллиги – уларни ишлаб чиқиш осон, ассоциатив билимларни баҳолашга ва жорий назоратга мос, тахминий тўғри жавобни ангиқлашни истисно этади, педагогик ўлчов ишончилиги юқори. Камчилиги – кўпинча репродуктивлик даража ва алгоритмик кўникмаларни текширишда ишлатилади, тақдимот шаклининг ноқулай, жавобларни текшириш жараёнида инсон омили натижасида техник хатоликлар юзага келиши мумкин.

Х У Л О С А

Тестдан олдин топшириқнинг шаклини танлаш текширилувчининг спецификаси, тест тузиш мақсади ва мазмуни билан белгиланади. Ҳар бир топшириқ шакли ўзининг қўлланиш доирасига қараб ўзига хос афзаллик ва камчиликларига эга.

Тест шаклининг ўзига хос хусусиятларига қараб тест олди топшириқлари стандартлаштирилган талабларга мувофиқ ишлаб чиқилади. Тўғри жавобни танлаш топшириқлари талабаларнинг якуний тест натижаларини баҳолаш имконини оширадиган бир қатор технологик афзалликлари, самарадорлиги сабабли, жуда қулайдир. Ўқув назорати учун қўшимча вазифалар афзал кўрилади.

Якуний тестларнинг ишлаб чиқишдаги замонавий анъаналар маънонинг шаклдан четланиши ва тўлдирилган топшириқларни кенг қўллаш билан боғлиқ бўлиб, тестдан ўтган билимлар ва кўникмаларнинг турли хил шакллари кiritишни талаб қилади.

Адабиётлар рўйхати

1. Анастаси А., Урбина С. Психологическое тестирование. СПб.: Питер, 2007.
2. Чельшкова М.Б. Теория и практика конструирования педагогических тестов. Учеб. пособие. М.: Логос, 2002.
3. Constructing Test Items: Multiple-Choice, Constructed-Response, Performance, and Other Formats / Steven J. Osterlind. University of Missouri-Columbia, 2004.
4. Звонников В.И., Чельшкова М.Б. Современные средства оценивания результатов обучения. М.: Академия, 2007.
5. Тестология бўйича русча-ўзбекча, ўзбекча-русча изоҳли терминологик луғат-минимум, т.ф.д. Б.М.Исмаилов умумий таҳрири остида, Давлат тест маркази, 2005.
6. Аванесов В.С. Теория и методика педагогических измерений. ЦТ и МКО УГТУ-УПУ, 2005.

7. Аванесов В.С. Основные понятия педагогической тестологии //Научные проблемы тестового контроля знаний: Тез. докл. участников школы-семинара. М., 2015.

2018/2019 O‘QUV YILIDA OLIY TA’LIM MUASSASALARINING BAKALAVRIAT TA’LIM YO‘NALISHLARIGA TALABALIKKA QABUL QILISH UCHUN O‘TKAZILGAN TEST SINOV LARI VA UNING NATIJALARI TAHLILI

J. Iskandarov
DTM bo‘lim boshlig‘i,
N. Nurmuhamedova
DTM bosh mutaxassisi

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Respublika oliy ta’lim muassasalari bakalavriatiga kirish test sinovlarini o‘tkazish tartibini takomillashtirish to‘g‘risida” 2017 yil 16 noyabrdagi PQ-3389-son qaroriga muvofiq 2018-2019 o‘quv yili uchun bakalavriat ta’lim yo‘nalishlariga Respublikaning 60 ta oliy ta’lim muassasalari, hamda ularning 19 ta filiallarida test sinovlari o‘tkazildi. 2018-2019 o‘quv yilida oliy ta’lim muassasalarining bakalavriat ta’lim yo‘nalishlariga abituriyentlar tomonidan jami 814 952 ariza (tanlov 8,9) topshirilgan. 2017-2018 o‘quv yilida 729 947 ni (tanlov 11,0) tashkil qilgan edi. Quyida keltiriladigan tahlil uchun kunduzgi, maxsus sirtqi, hamda kechki ta’lim yo‘nalishlariga hujjat topshirgan 679 979 nafar abituriyentlar to‘g‘risidagi ma’lumotlar olingan.

Kunduzgi, maxsus sirtqi va kechki ta’lim shakllari bo‘yicha 2018-2019 o‘quv yilida test sinovlari natijalari tahliliga ko‘ra davlat granti bo‘yicha eng yuqori ball 223,5 ball bo‘lib, Toshkent davlat yuridik universitetining “Yurisprudensiya” rus ta’lim yo‘nalishida bo‘lsa, to‘lov-kontrakt bo‘yicha esa 176,7 ball bo‘lib, u ham Toshkent davlat yuridik universitetining “Yurisprudensiya” o‘zbek ta’lim yo‘nalishida, Respublika bo‘yicha o‘rtacha o‘tish bali davlat granti bo‘yicha 123,0 ballni, to‘lov-shartnoma bo‘yicha esa 101,9 ballni tashkil etdi. 2017-2018 o‘quv yilida Respublika bo‘yicha o‘rtacha o‘tish bali davlat granti bo‘yicha 149,8 ballni, to‘lov-shartnoma bo‘yicha esa 124,4 ballni tashkil etgan. 2018-2019 o‘quv yilida test topshiriqlarida fan bloklaridagi savollar soni kamayganligini, hamda mos ravishda umumiy ball 189,0 ballni tashkil etganligini hisobga olsak, 2017-2018 o‘quv yilida davlat granti bo‘yicha o‘rtacha o‘tish bali umumiy ballning 65,08% ini, to‘lov-shartnoma bo‘yicha esa 54,9% ini tashkil etadi. Xuddi shu ko‘rsatkichlar 2017-2018 o‘quv yilida mos ravishda 66,05% va 54,48 % ni tashkil etgan.

Quyida keltiriladigan tahlil:

1. Test natijalarining makroko‘rsatkichlari;
2. Abituriyentlarning tayyorgarlik darajalari tahlili;
3. Xarbiy imtiyozga ega bo‘lgan abituriyentlarning tayyorgarlik darajalari tahlili;
4. Akademik litsey va kasb hunar kolledjlari bitiruvchilarining test sinovlariga tayyorgarlik darajalari tahlili kabi bo‘limlarni o‘z ichiga oladi.

1. Test natijalarining makroko'rsatkichlari

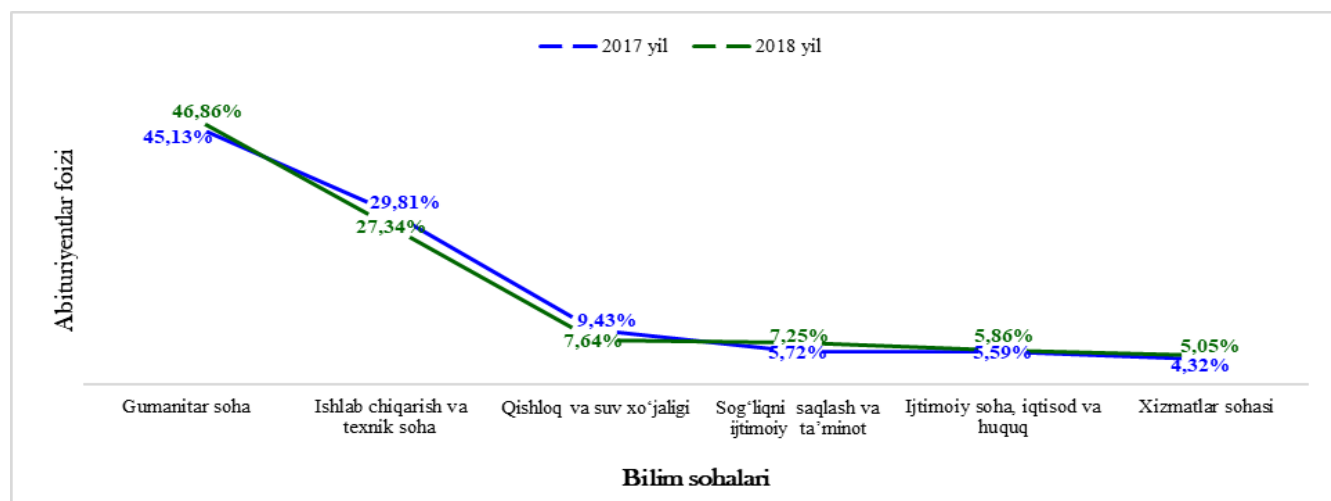
Test natijalarining asosiy ko'rsatkichlari Respublika umumiy o'rta va o'rta maxsus ta'lim muassasalaridagi tayyorgarlikning sifat va saviyasini aniqlash imkonini beradi. Abituriyentlarning miqdoriy ko'rsatkichlarini, oliy ta'lim muassasalari turlarini, ta'lim yo'nalishlari va ta'lim tillari bo'yicha hududiy taqsimlanishini tahlil qilish orqali asosiy ustuvorlikni aniqlash imkoniyati mavjud.

2018 yilida jami 621064 nafar abituriyent test sinovlarida ishtirok etdi. Shulardan 10 % i akademik litseyini, 85,7 % i kasb-hunar kolledjini, 1,4 % i o'rta maktabni, 2,9 % i boshqa turdagi bilim yurtlari, maktab internatlarini tamomlagan. Davlat tilida test sinovlarini topshirgan abituriyentlar 85,6 % ni, rus tilida 10,6 % ni, qoraqalpoq tilida 3,3 %ni, hamda boshqa tillarda 0,2 % ni tashkil etdi. 2017 va 2018 yillarda abituriyentlarni bilim sohalari bo'yicha taqsimlanishi quyidagi jadvalda keltirilgan:

1.1-jadval

2017 va 2018 yillarda abituriyentlarni bilim sohalari bo'yicha taqsimlanishi

№	Bilim sohalari	2017 yil	2018 yil	Dinamika
1.	Gumanitar soha	45,13%	46,86%	1,73%
2.	Ijtimoiy soha, iqtisod va huquq	5,59%	5,86%	0,27%
3.	Ishlab chiqarish va texnik soha	29,81%	27,34%	-2,47%
4.	Qishloq va suv xo'jaligi	9,43%	7,64%	-1,79%
5.	Sog'liqni saqlash va ijtimoiy ta'minot	5,72%	7,25%	1,53%
6.	Xizmatlar sohasi	4,32%	5,05%	0,73%

1.1-rasm

1.1-rasmdan “Gumanitar soha”, “Ijtimoiy soha, iqtisod va huquq”, “Sog'liqni saqlash va ijtimoiy ta'minot”, “Xizmatlar sohasi” bilim sohalari bo'yicha 2017 yilga

nisbatan talabni oshganligi, “Ishlab chiqarish va texnik soha” va “Qishloq va suv xo‘jaligi” bilim sohalari bo‘yicha esa kamayganligini ko‘rish mumkin.

Quyida keltirilgan 1.2-jadval, hamda 1.2-1.5-rasmlarga 2018 yil test sinovlari natijalariga ko‘ra talabalikka tavsiya etilgan abituriyentlar soni to‘g‘risidagi ma‘lumot bilim sohalari va ta‘lim tillari kesimida keltirilgan.

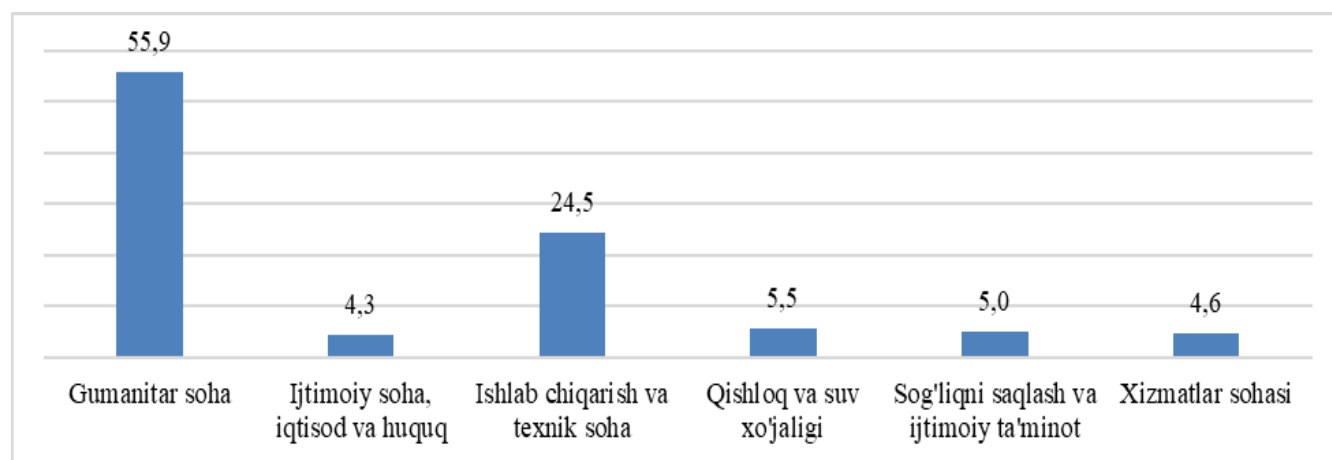
1.2-jadval

2018 yilda Respublika oliy ta‘lim muassasalariga talabalikka tavsiya etilgan abituriyentlarning bilim sohalari bo‘yicha taqsimlanishi

Bilim sohasi	Talabalikka tavsiya etilganlari soni	Hujjat topshirgan-lanlar soni	Talabalikka tavsiya etilganlari soni	Hujjat topshirgan-lanlar soni	Talabalikka tavsiya etilganlari soni	Hujjat topshirgan-lanlar soni	Talabalikka tavsiya etilganlari soni	Hujjat topshirgan-lanlar soni
	O‘zbek tili		Rus tili		Qoraqalpoq tili		Boshqa tillar	
Gumanitar soha	36112	257493	8624	32752	1853	9232	531	1185
Ijtimoiy soha, iqtisod va huquq	2795	30204	706	4757	91	723		
Ishlab chiqarish va texnik soha	15810	144987	3480	19205	575	5530		
Qishloq va suv xo‘jaligi	3573	41459	385	1963	255	3112		
Sog‘liqni saqlash va ijtimoiy ta‘minot	3259	37436	805	4825	186	1493		
Xizmatlar sohasi	3001	21915	664	2124	45	669		
Jami	64550	533494	14664	65626	3005	20759	531	1185

2018 yilda Respublika Oliy ta‘lim muassasalariga talabalikka tavsiya etilgan abituriyentlarning ta‘lim tillari kesimida taqsimlanishi (%da)¹

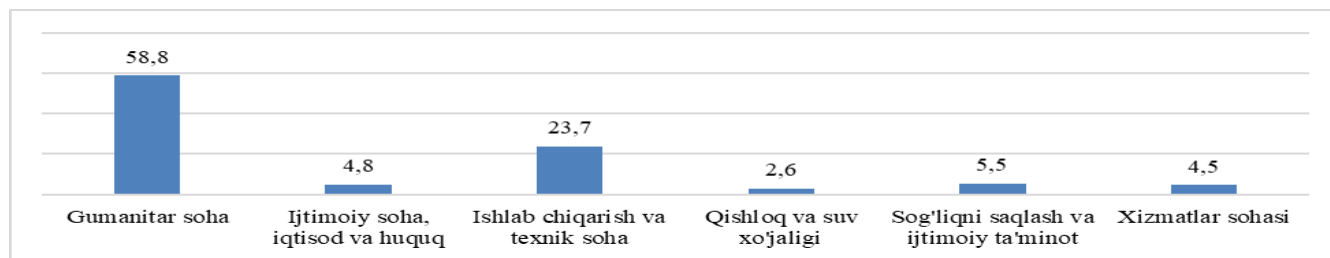
Ta‘lim tili: o‘zbek tili

1.2-rasm

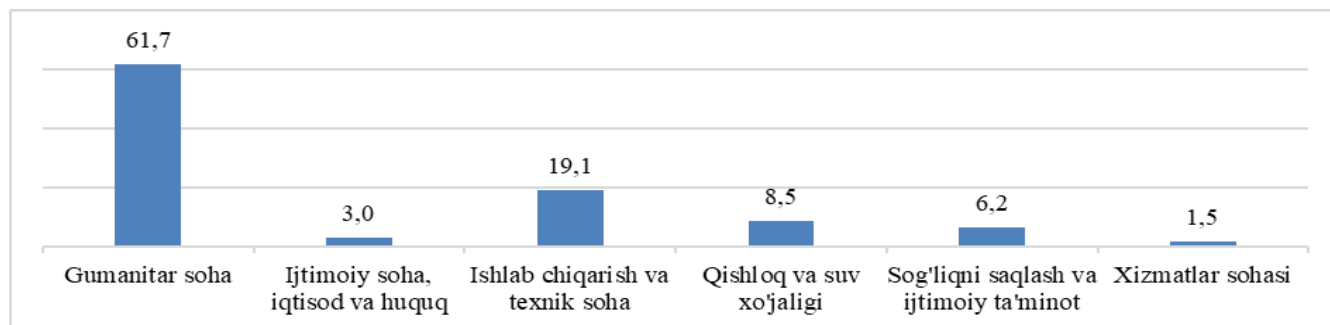
¹ Ma‘lumotlar talabalikka tavsiya etilgan umumiy abituriyentlar soniga nisbatan olingan.

Ta'lim tili: rus tili

1.3-rasm

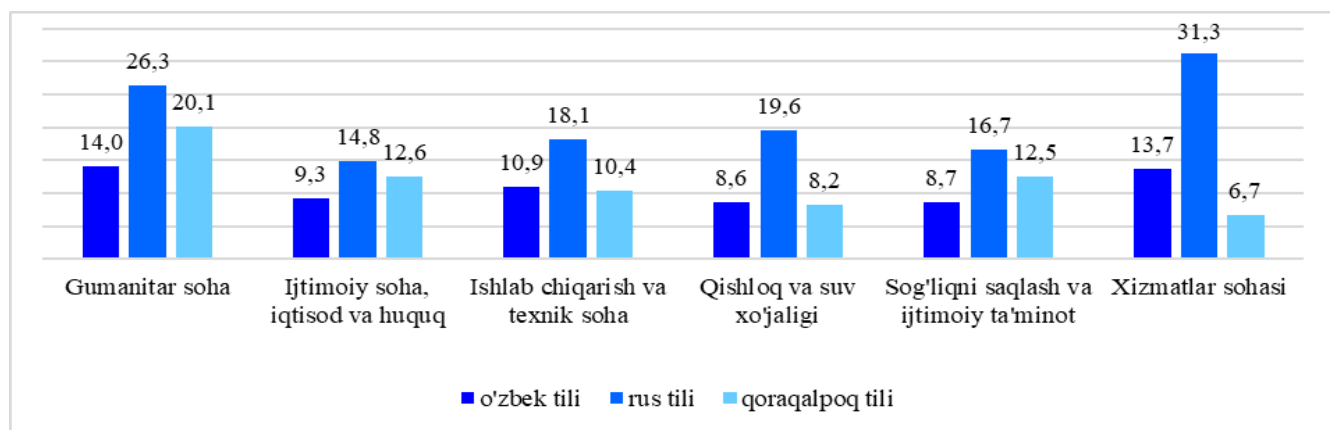
Ta'lim tili: qoraqalpoq tili

1.4-rasm

1.2-1.4-rasmlardan ta'lim tillari kesimida Respublika bo'yicha eng ko'p tanlov Gumanitar soha bo'yicha ekanligini ko'rish mumkin. Quyidagi diagrammada bilim sohalari bo'yicha ta'lim tillari kesimida Respublika oliy ta'lim muassasalariga o'qishga kirish ko'rsatkichlari keltirilgan.

2018 yilda Respublika oliy ta'lim muassasalariga talabalikka tavsiya etilgan abituriyentlarning umumiy abituriyentlar soniga nisbati (% da)

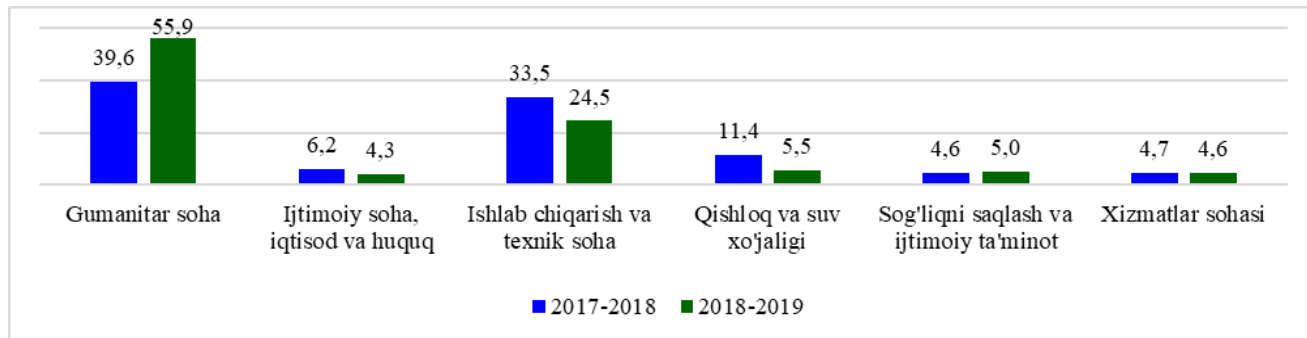

1.5-rasm

Yuqoridagi keltirilgan ma'lumotlarni 2017 yil malumotlari bilan solishtirma tahlili 1.6-1.8-rasmlarda keltirilgan.

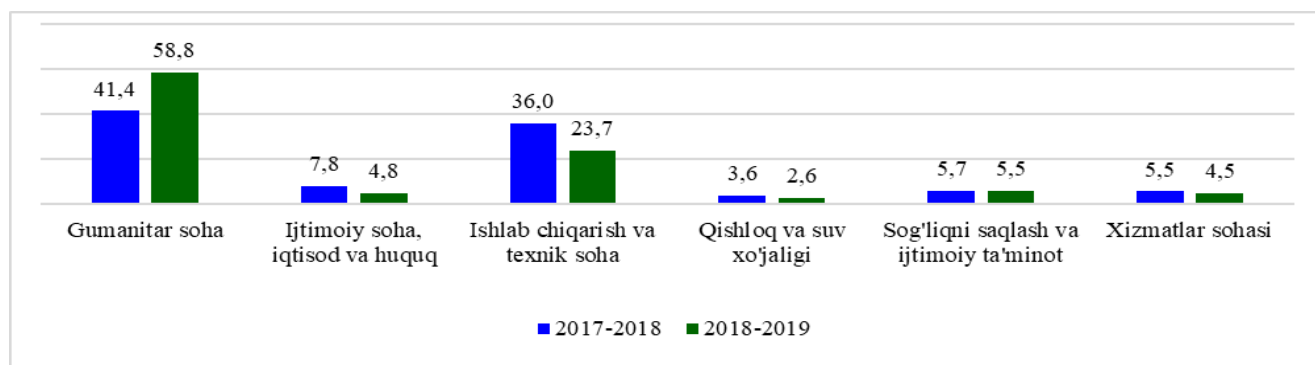
2017 va 2018 yillarda talabalikka tavsiya etilgan abituriyentlarning umumiy abituriyentlar soniga nisbatlari (% da)

Ta'lim tili: o'zbek tili

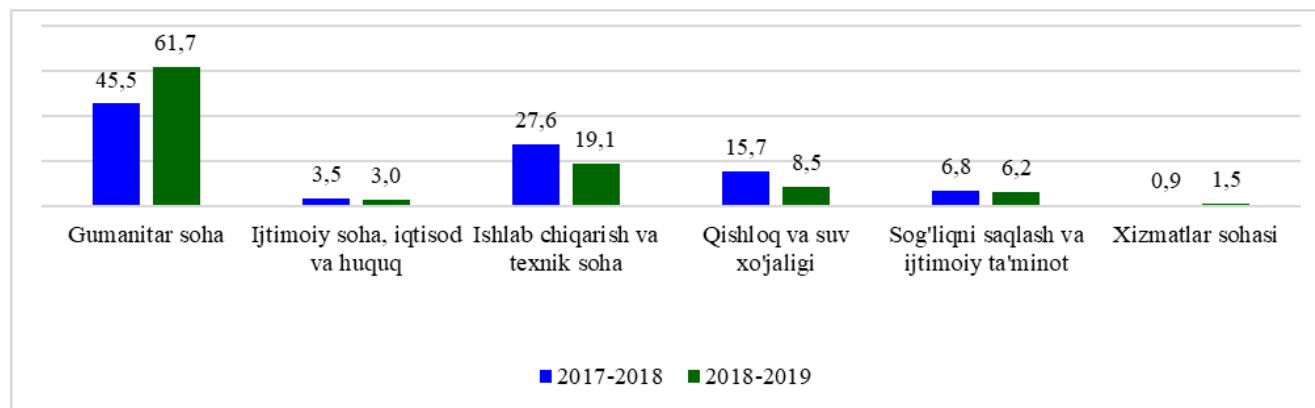
1.6-rasm

Ta'lim tili: rus tili

1.7-rasm

Ta'lim tili: qoraqalpoq tili

1.8-rasm

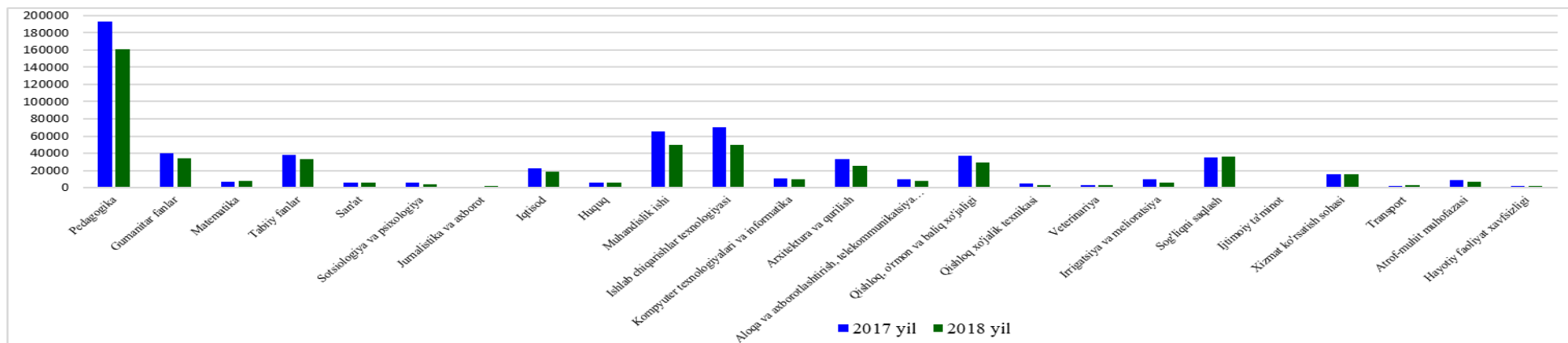
Abituriyentlar miqdorlarining ta'lim sohalari bo'yicha taqsimlanishi yoshlar uchun turli kasblarning ustuvorligi, afzalligi va nufuzini belgilab beradi. 2017 va 2018 yilda Respublika oliy ta'lim muassasalariga hujjat topshirgan abituriyentlarni ta'lim sohasini tanlash ko'rsatkichlari ta'lim tillari bo'yicha 1.3-jadval, hamda 1.9-1.12 rasmlarda solishtirma tahlili keltirilgan.

**2017 va 2018 yillarda Respublika oliy ta'lim muassasalariga hujjat topshirgan
abituriyentlarni to'g'risidagi ma'lumot**

Ta'lim sohasi	O'zbek tili		Rus tili		Qoraqalpoq tili		Boshqa tillar	
	2017 yil	2018 yil	2017 yil	2018 yil	2017 yil	2018 yil	2017 yil	2018 yil
Pedagogika	192691	161139	23333	21964	6939	6155	546	493
Gumanitar fanlar	40501	34080	6646	6193	1298	1238	577	541
Matematika	7375	7742	899	1131	208	356	31	32
Tabiiy fanlar	37788	32817	2216	2484	1305	1762	73	119
San'at	5930	5925	801	791	264	286		
Sotsiologiya va psixologiya	6154	4002	197	316				
Jurnalistika va axborot	983	1694	130	126	110	97		
Iqtisod	22698	18598	3081	2752	486	379		
Huquq	5718	5883	1082	1579	161	251		
Muhandislik ishi	65388	49420	7129	6508	1886	1522		
Ishlab chiqarishlar texnologiyasi	70118	49632	5717	4560	2285	1565		
Kompyuter texnologiyalari va informatika	11145	9751	2942	2591	312	264		
Arxitektura va qurilish	32998	25577	3304	2771	2499	1974		
Aloqa va axborotlashtirish, telekommunikatsiya texnologiyalari	9446	8057	2298	2067	135	205		
Qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi	37237	28888	760	1115	3473	2398		
Qishloq xo'jalik texnikasi	5261	3288	202	168	344	168		
Veterinariya	2538	3465	222	106	212	165		
Irrigatsiya va melioratsiya	9421	5787	448	574	430	381		
Sog'liqni saqlash	34742	36596	4338	4986	1534	1493		
Ijtimoiy ta'minot	1087	980	33	67				
Xizmat ko'rsatish sohasi	15564	15530	1700	1912		227		
Transport	2046	2540	282	443				
Atrof-muhit muhofazasi	9143	7224	236	162	450	442		
Hayotiy faoliyat xavfsizligi	2069	2159	57	108				
Jami	628041	520774	68053	65474	24331	21328	1227	1185

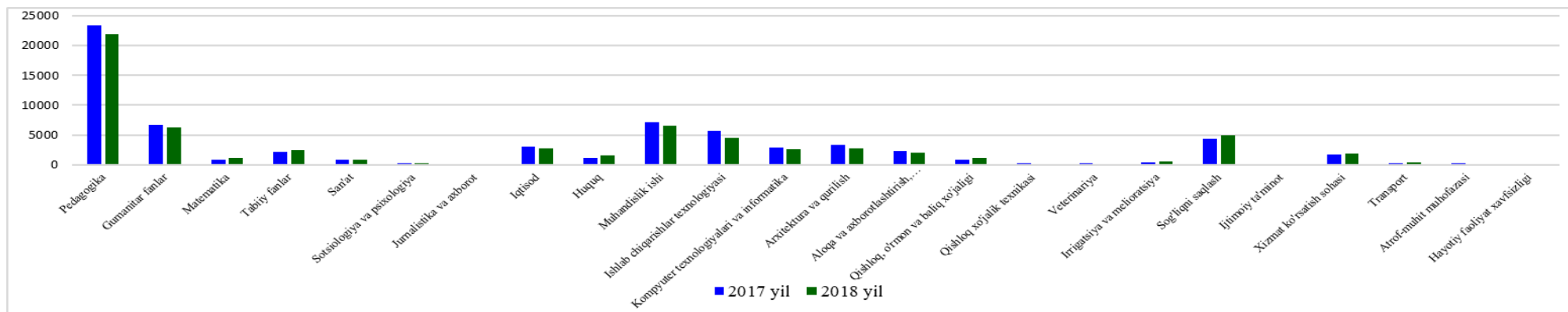
2017 va 2018 yilda Respublika oliy ta'lim muassasalariga hujjat topshirgan abituriyentlarni ta'lim sohalarini tanlash ko'rsatkichlari

Ta'lim tili: o'zbek tili

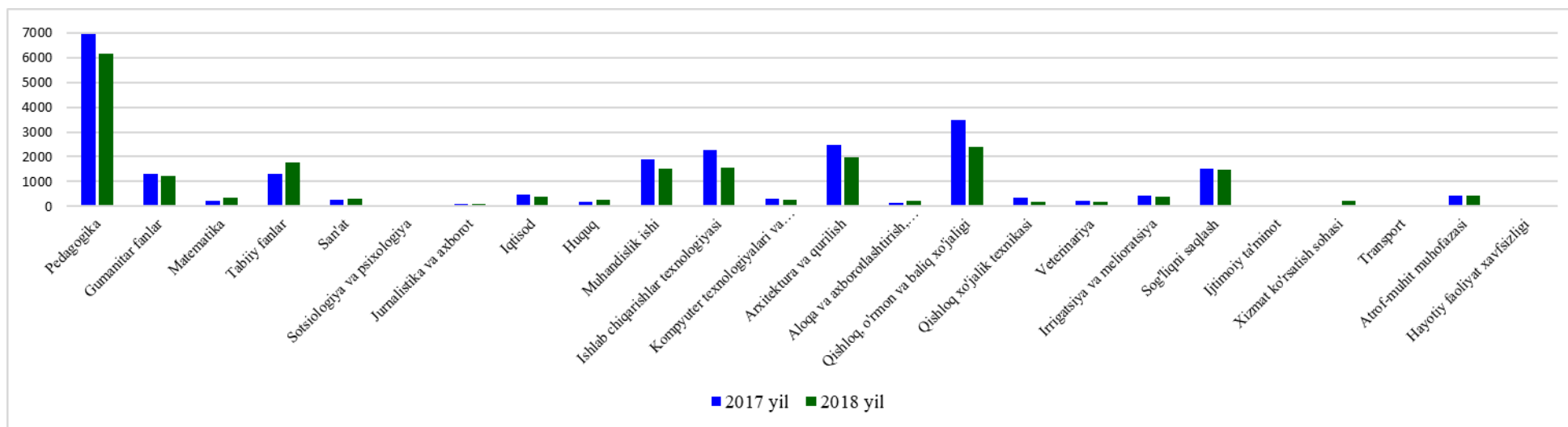
1.9-rasm

Ta'lim tili: rus tili

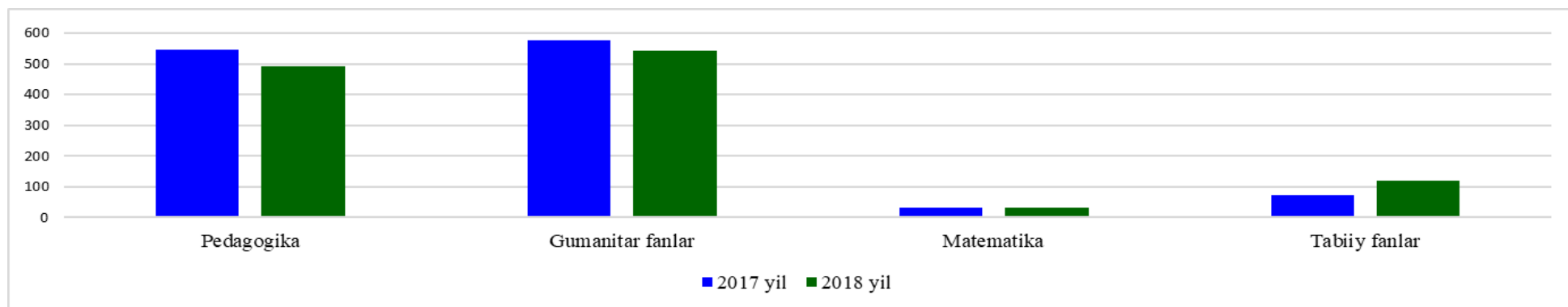
1.10-rasm

Ta'lim tili: qoraqalpoq tili

1.11-rasm

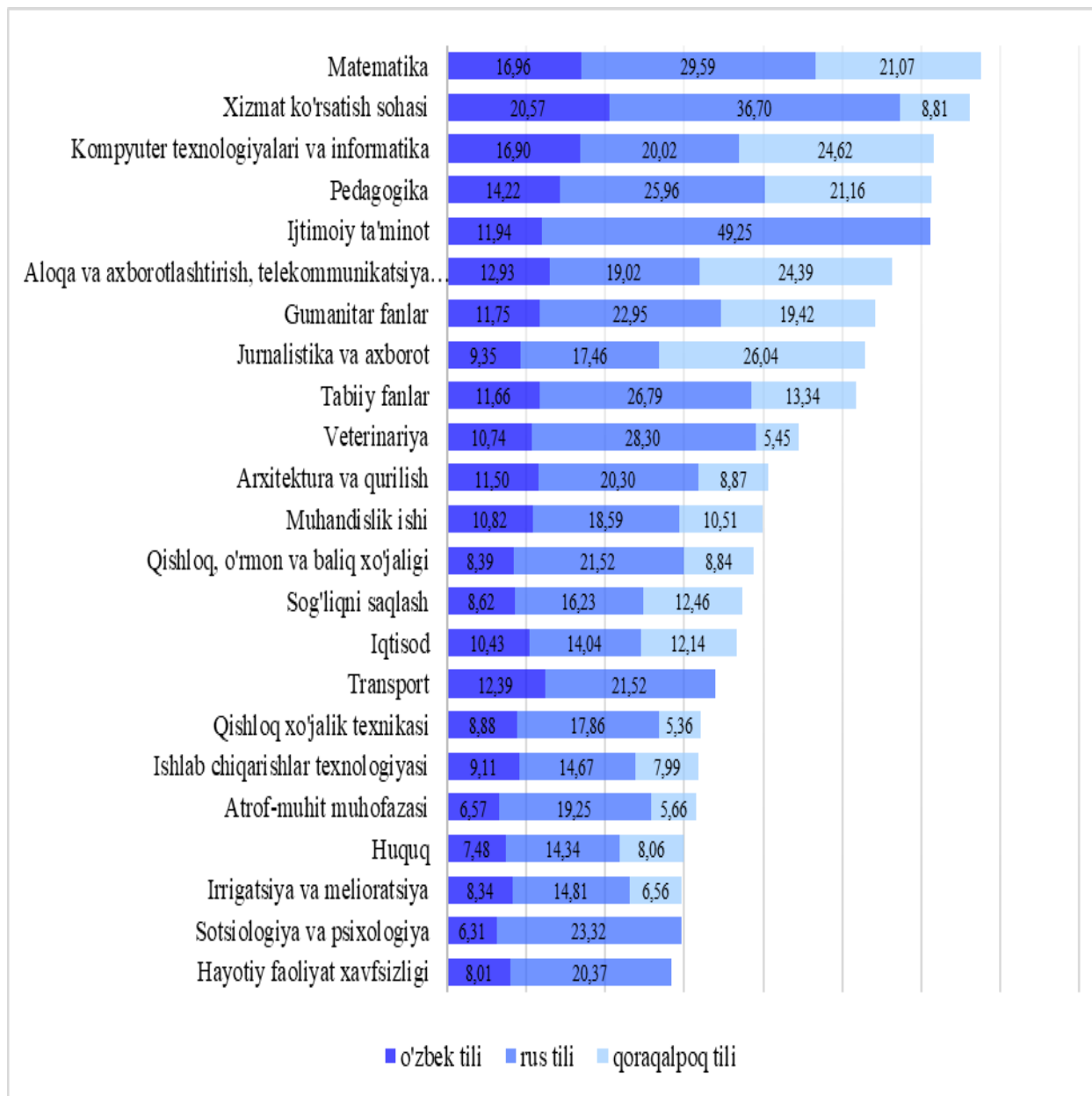
Ta'lim tili: boshqa tillar

1.12-rasm

2018 yilda test sinovlarida ishtirok etgan va Respublika oliy ta'lim muassasalariga ta'lim sohalari va ta'lim tillari kesimida talabalikka tavsiya etilgan abituriyentlarning ulushlari to'g'risidagi ma'lumot 1.13-1.16-rasmlarda keltirilgan.

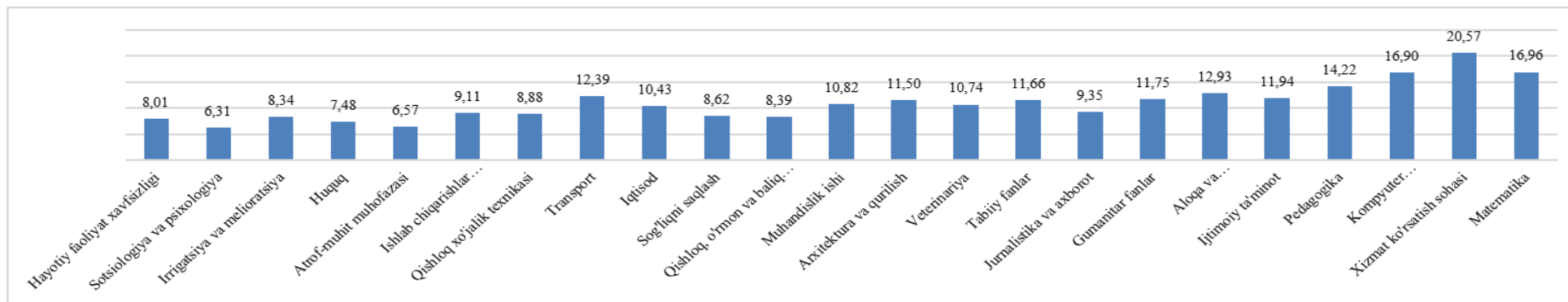
2018 yilda talabalikka tavsiya etilgan abituriyentlar ta'lim sohalari kesimida foizlari

1.13-rasm

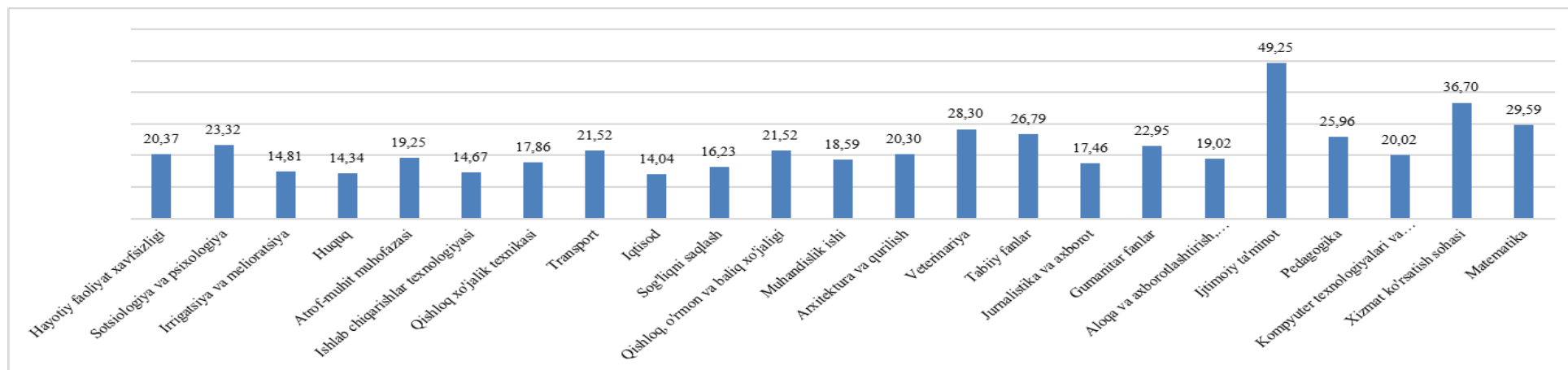
2018 yilda talabalikka tavsiya etilgan abituriyentlar ta'lim sohalari va ta'lim tillari kesimida foizlari

Ta'lim tili: o'zbek tili

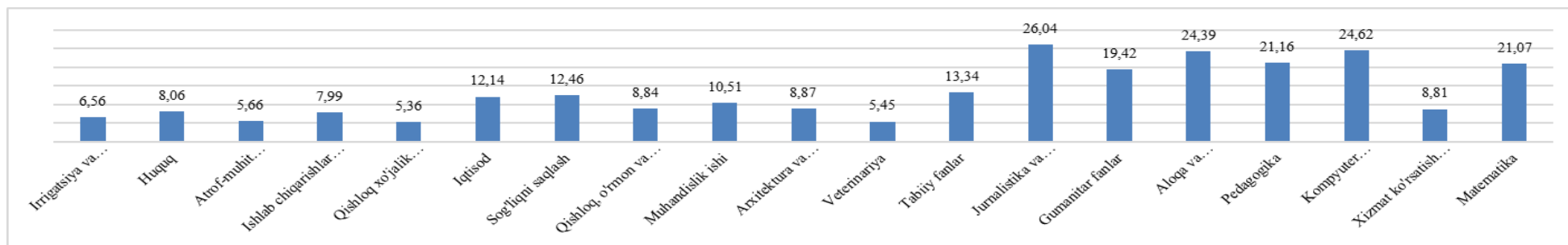
1.14-rasm

Ta'lim tili: rus tili

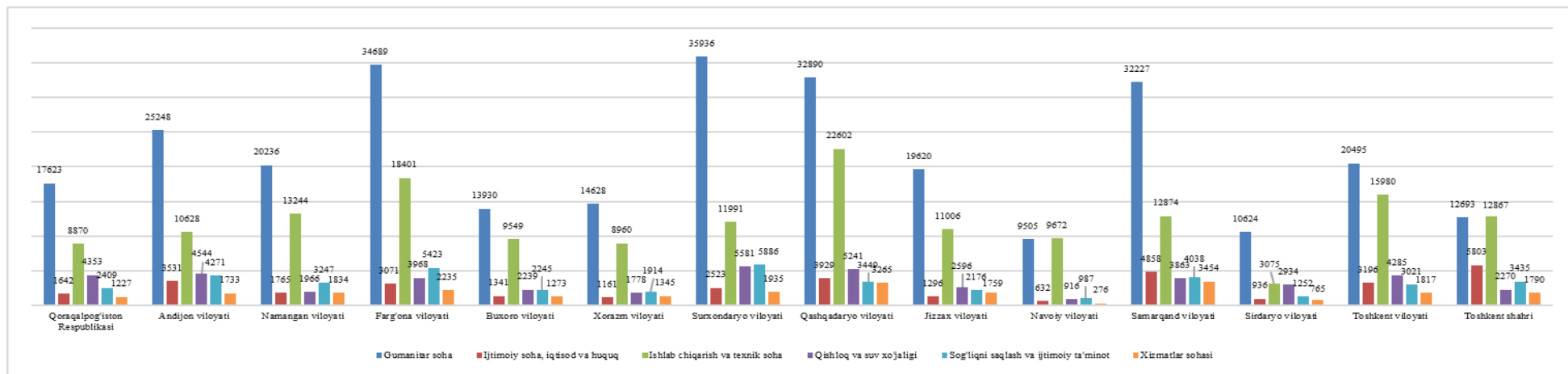
1.15-rasm

Ta'lim tili: qoraqalpoq tili

1.16-rasm

Respublikaning har bir mintaqasi muayyan kasblarning ustuvorligi va obro'-e'tiboriligi bilan ajralib turadi. Bu narsa o'sha mintaqadagi mavjud an'analar bilan, iqtisodiyot, ishlab chiqarishning turli tarmoqlari rivoji, mavjud ahvol, jamoatchilik fikri va boshqalar bilan bog'liqdir. Quyidagi diagrammada 2018 yilda Respublika oliy ta'lim muassasalariga hujjat topshirgan abituriyentlar sonini bilim sohalari va viloyatlar kesimida o'zgarishi ifodalangan.

1.17-rasm

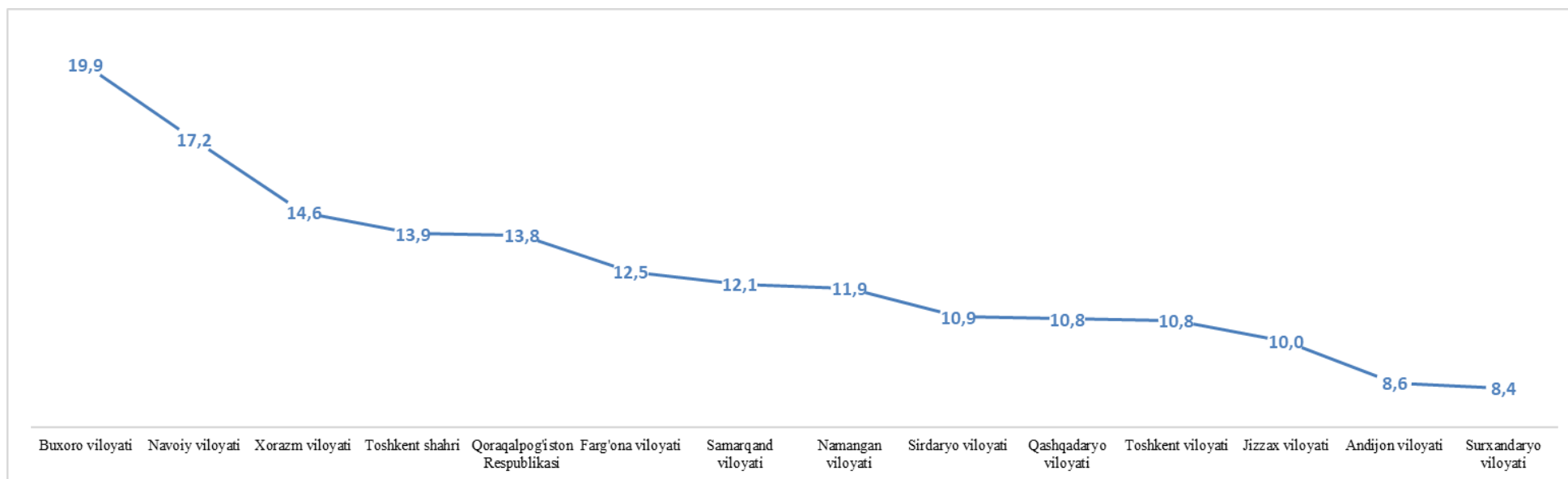
Respublika mintaqalari va oliy ta'lim muassasalari bo'yicha tanlov tahlili hududlardagi ta'lim muassalaridagi bilim sifatini, zamonaviy kadrlarni shakllantirishga bo'lgan munosabatni baholash imkoniyatini beradi. Respublika oliy ta'lim muassasalariga talabalikka tavsiya etilgan abituriyentlarning viloyatlar kesimida o'zgarishini ifodalovchi 1.17-rasmdan ko'rinadiki, respublika bo'yicha eng yuqori kirish ko'rsatkichi Buxoro viloyatiga, hamda eng quyi kirish ko'rsatkichi Surxondaryo viloyatiga to'g'ri keladi.

1.4-jadval

2018 yilda Respublika oliy ta'lim muassasalariga talabalikka tavsiya etilgan abituriyentlarning viloyatlar kesimida taqsimlanishi

T/r	Hudud	Hujjat topshirganlar soni	Talabalikka tavsiya etilganlari soni
1	Qoraqalpog'iston Respublikasi	35877	4952
2	Andijon viloyati	50115	4300
3	Namangan viloyati	42370	5058
4	Farg'ona viloyati	64069	8020
5	Buxoro viloyati	30590	6078
6	Xorazm viloyati	29808	4365
7	Surxondaryo viloyati	63951	5374
8	Qashqadaryo viloyati	71456	7751
9	Jizzax viloyati	38483	3865
10	Navoiy viloyati	22000	3788
11	Samarqand viloyati	61371	7409
12	Sirdaryo viloyati	19606	2141
13	Toshkent viloyati	48890	5279
14	Toshkent shahri	39235	5444

2018 yilda talabalikka tavsiya etilgan abituriyentlarning umumiy hujjat topshirgan abituriyentlar soniga nisbatlari (% da)

1.18-rasm

Yuqoridagi diagrammadan Respublikamiz bo'yicha 2018 yilda o'tqazilgan test sinovlari natijalariga ko'ra talabalikka tavsiya etilgan abituriyentlar foizlari bo'yicha Buxoro va Navoiy viloyatlari yetakchi hisoblanishini, hamda Surxondaryo va Andijon viloyatlari esa past ko'rsatkichga ega ekanligini ko'rish mumkin.

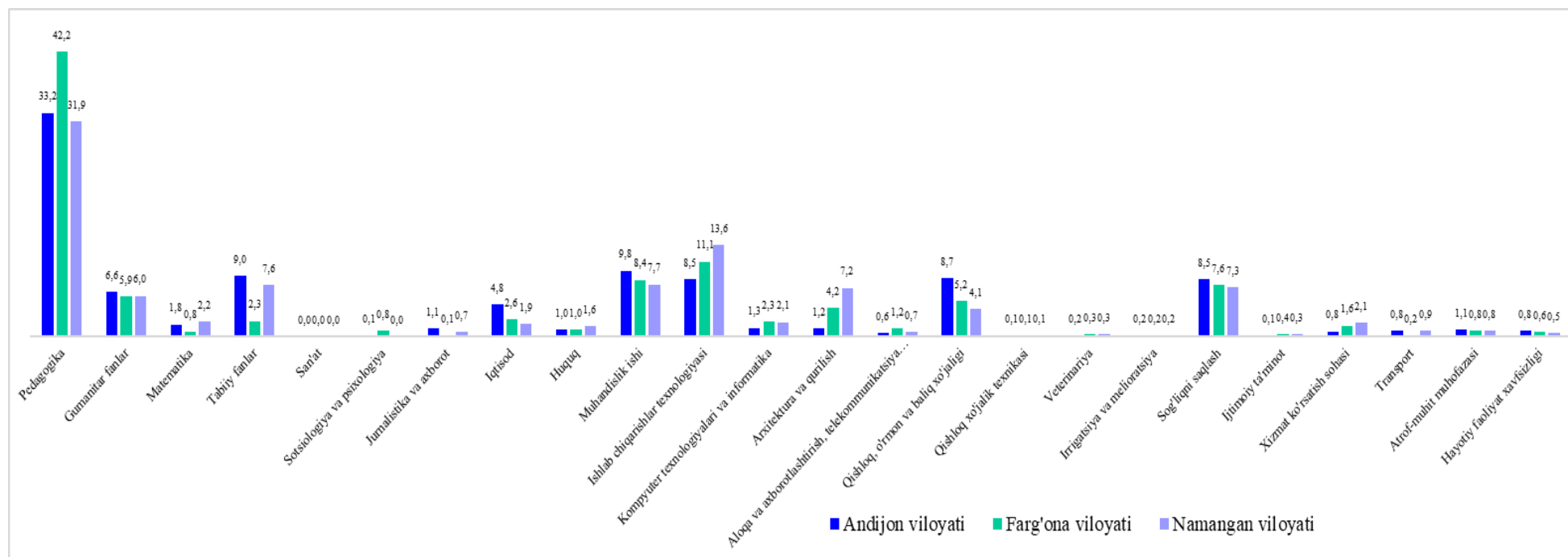
Respublikamizning turli viloyatlaridagi abituriyentlarning kasb tanlashlarini tahlil qilish maqsadida 1.5-jadvalda mavjud ta'lim sohalariga hujjat topshirgan abituriyenlar to'g'risidagi ma'lumot viloyatlar kesimida berilgan, hamda 1.19-1.24-rasmlarda mazkur ma'lumotlar diagrammalari keltirilgan.

2018 yilda Respublika Oliy ta'lim muassasalariga hujjat topshirgan abituriyentlarni hududlar kesimida ta'lim sohalari bo'yicha taqsimoti

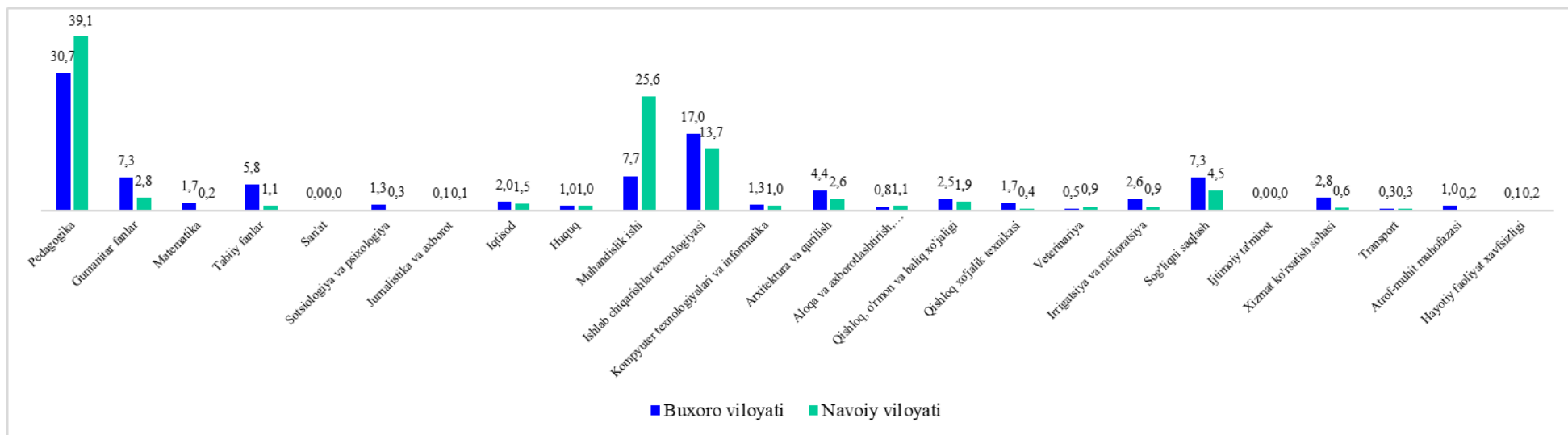
1.5-jadval

Ta'lim sohalari	Andijon viloyati	Buxoro viloyati	Farg'ona viloyati	Jizzax viloyati	Namangan viloyati	Navoiy viloyati	Qashqadaryo viloyati	Qoraqal-pog'iston Respublikasi	Samarqand viloyati	Sirdaryo viloyati	Surxondaryo viloyati	Toshkent shahri	Toshkent viloyati	Xorazm viloyati
Pedagogika	16574	9382	28585	18004	13503	8599	21213	11505	18350	6368	23555	7935	17523	8893
Gumanitar fanlar	3288	2240	4019	709	2546	613	5716	2509	7063	1120	4935	3430	1713	2509
Matematika	903	532	521	138	947	44	1250	620	1302	541	2128	183	154	456
Tabiiy fanlar	4473	1765	1556	757	3233	243	4673	2933	5485	2577	5307	1033	1046	2762
San'at	10	11	8	12	7	6	38	56	27	18	11	112	59	8
Sotsiologiya va psixologiya	44	394	554	45	21	56	930	17	931	34	90	552	348	288
Jurnalistika va axborot	569	41	65	59	279	31	102	161	51	65	71	223	165	29
Iqtisod	2401	602	1744	751	801	332	2219	952	3210	544	1861	3805	1931	624
Huquq	517	304	708	441	664	213	678	512	666	293	501	1223	752	220
Muhandislik ishi	4878	2361	5701	2972	3261	5624	11513	2588	3320	830	2591	3769	7481	2062
Ishlab chiqarishlar texnologiyasi	4255	5207	7524	3640	5746	3011	5949	2118	2130	1349	3942	3368	4404	3659
Kompyuter texnologiyalari va informatika	630	395	1528	252	897	221	2421	822	1551	190	486	1616	1079	1104
Arxitektura va qurilish	584	1344	2837	3507	3039	580	1134	2861	4933	437	4491	1652	1436	1535
Aloqa va axborotlashtirish, telekommunikatsiya texnologiyalari	281	242	811	635	301	236	1585	481	940	269	481	2462	1580	600
Qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi	4330	779	3544	1831	1733	425	2757	3204	2122	2112	4828	996	2373	1404
Qishloq xo'jalik texnikasi	36	514	92	184	33	83	906	299	80	221	219	275	625	57
Veterinariya	99	141	202	262	124	206	356	291	1495	104	213	25	67	151

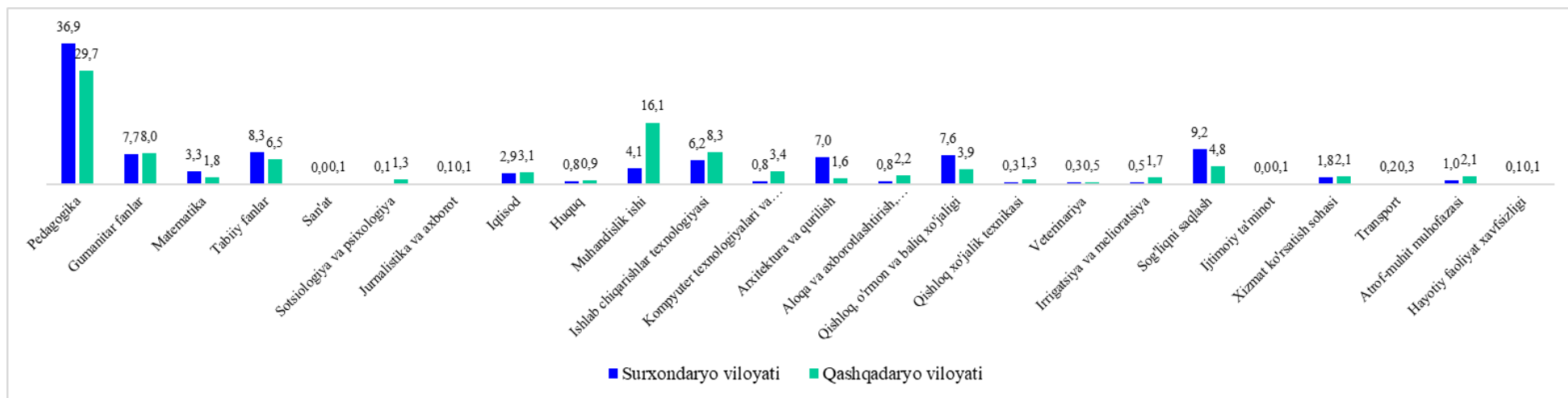
Irrigatsiya va melioratsiya	79	805	130	319	76	202	1222	559	166	497	321	974	1220	166
Sog'liqni saqlash	4228	2242	5164	2163	3102	981	3398	2409	3747	1244	5874	3290	2955	1909
Ijtimoiy ta'minot	43	3	259	13	145	6	51		291	8	12	145	66	5
Xizmat ko'rsatish sohasi	394	855	1110	587	876	132	1494	457	2136	86	1134	840	530	775
Transport	402	92	135	591	384	59	196	65	266	82	128	318	423	71
Atrof-muhit muhofazasi	531	310	563	543	355	41	1497	696	709	565	616	375	540	482
Hayotiy faoliyat xavfsizligi	406	16	427	38	219	44	78	9	343	32	57	257	324	17
	49955	30577	67787	38453	42292	21988	71376	36124	61314	19586	63852	38858	48794	29786

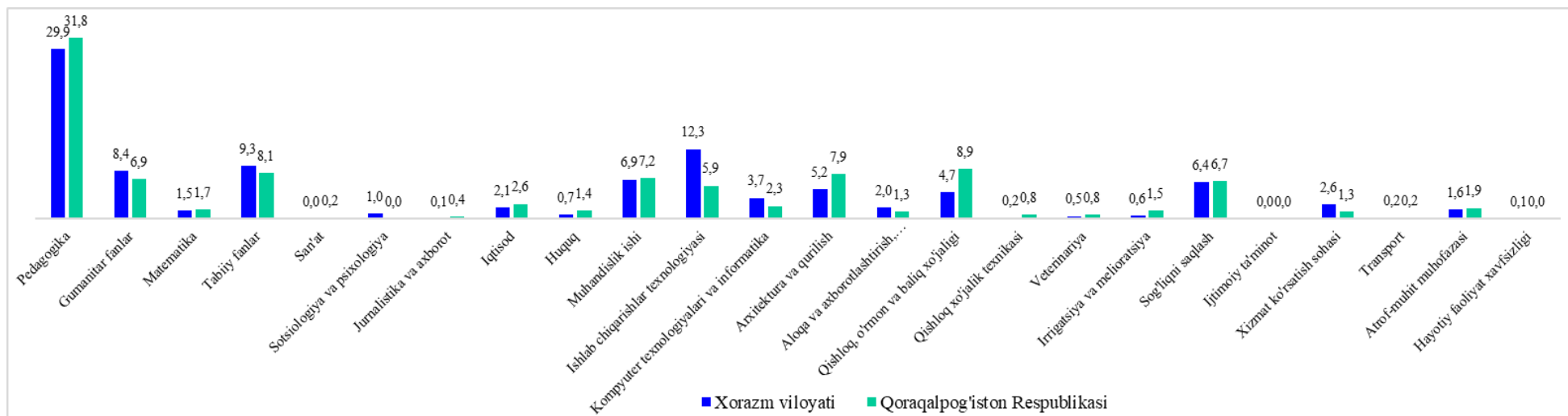
1.19-rasm

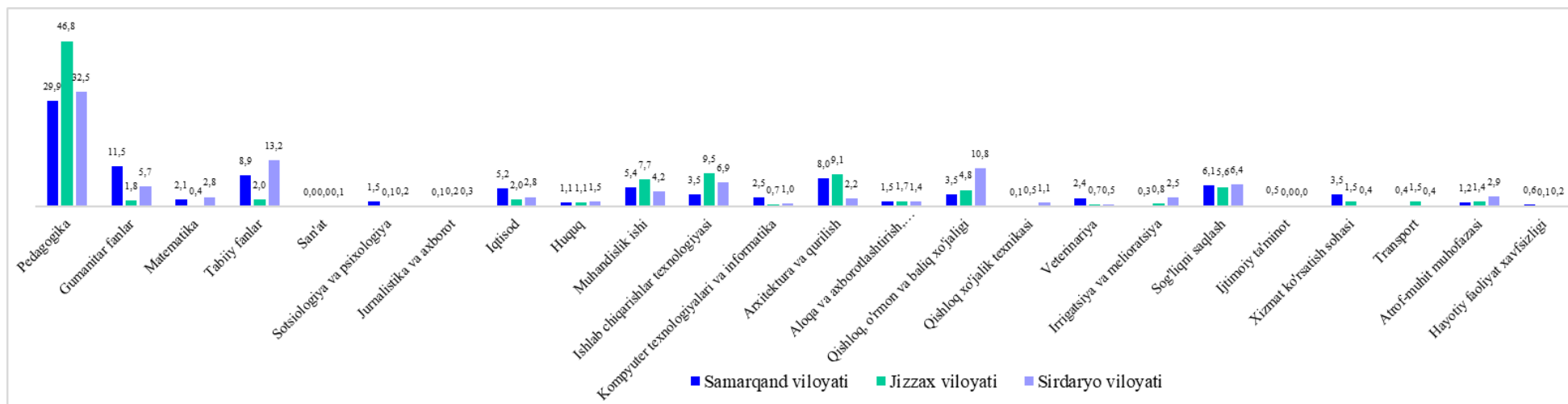
1.20-rasm

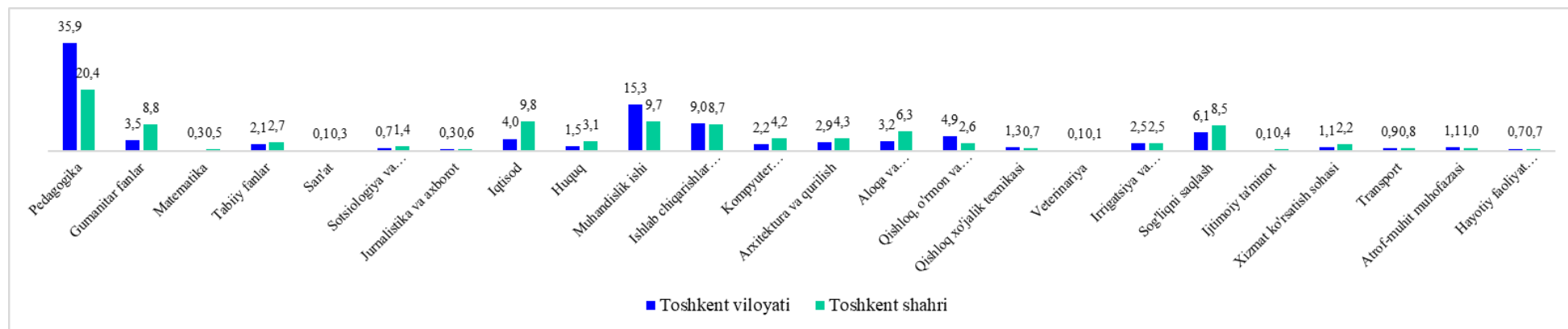
1.21-rasm

1.22-rasm

1.23-rasm

1.24-rasm

Yuqoridagi gistogrammalardan ko'rinadiki, Respublikamizning turli viloyatlaridagi yoshlar uchun kasb tanlashda o'ziga xos ustuvorliklar mavjud ekan. Shu bilan birga ta'lim yo'nalishlari va viloyatlar bo'yicha kasbhunarlarning ustuvorligi va nufuz-e'tiboridagi ahvol vaqt o'tishi bilan o'zgarib turadi.

2017 va 2018 yillarda Respublika oliy ta'lim muassasalariga hujjat topshirgan abituriyentlarning solishtirma tahlili (% da)

1.6-jadval

Ta'lim sohalari	Andijon viloyati			Buxoro viloyati			Farg'ona viloyati			Jizzax viloyati			Namangan viloyati			Navoiy viloyati			Qashqadaryo viloyati			Qoraqalpog'iston Respublikasi			Samarqand viloyati			Sirdaryo viloyati			Surxondaryo viloyati			Toshkent shahri			Toshkent viloyati			Xorazm viloyati		
	2017-2018 o'quv yili	2018-2019 o'quv yili	O'sish/kamayish	2017-2018 o'quv yili	2018-2019 o'quv yili	O'sish/kamayish	2017-2018 o'quv yili	2018-2019 o'quv yili	O'sish/kamayish	2017-2018 o'quv yili	2018-2019 o'quv yili	O'sish/kamayish	2017-2018 o'quv yili	2018-2019 o'quv yili	O'sish/kamayish	2017-2018 o'quv yili	2018-2019 o'quv yili	O'sish/kamayish	2017-2018 o'quv yili	2018-2019 o'quv yili	O'sish/kamayish	2017-2018 o'quv yili	2018-2019 o'quv yili	O'sish/kamayish	2017-2018 o'quv yili	2018-2019 o'quv yili	O'sish/kamayish	2017-2018 o'quv yili	2018-2019 o'quv yili	O'sish/kamayish	2017-2018 o'quv yili	2018-2019 o'quv yili	O'sish/kamayish									
Pedagogika	31,1	32,1	2,8	28,0	31,9	1,9	34,2	42,4	2,2	54,1	48,8	-5,2	27,4	31,9	4,5	40,2	39,1	-1,1	26,1	29,7	3,6	30,3	31,8	1,5	30,4	29,9	-0,5	30,0	29,5	-0,5	31,0	29,8	-1,2	31,0	29,4	-1,6						
Gumanitar fanlar	66,6	66,0	0,6	73,2	75,8	2,6	51,1	53,8	2,7	13,1	13,8	0,6	66,6	66,0	0,6	19,9	22,8	2,9	87,7	87,0	-0,7	65,6	69,9	4,3	11,0	11,5	0,5	11,0	11,6	0,6	11,0	11,7	0,7	11,0	11,4	0,4						

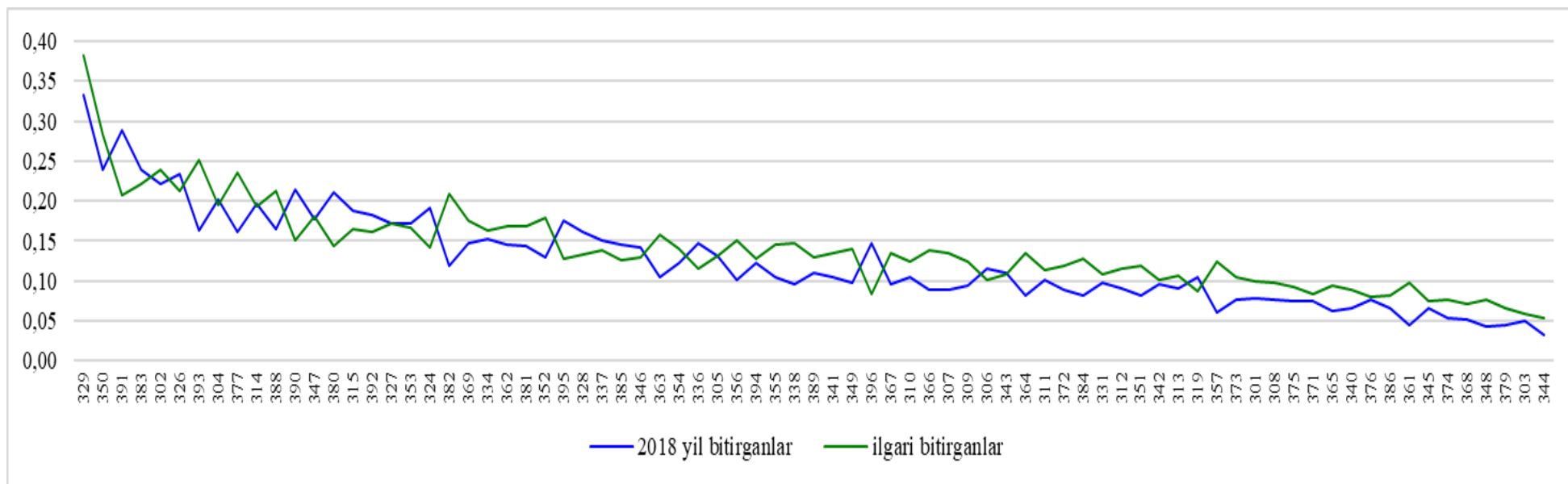
Matematika	1,3	1,8	0,5	1,2	1,7	0,5	0,0	0,8	0,7	0,2	0,2	2,3	2,2	-0,1	0,1	0,2	1,1	1,7	0,6	1,5	2,1	0,6	1,2	2,3	0,4	0,2	0,5	0,3	0,0	1,2	1,5	0,3					
Tabiiy fanlar	7,6	9,0	1,3	4,4	5,8	1,3	2,4	2,3	-0,1	0,2	1,1	8,2	7,6	-0,5	0,1	0,5	5,1	8,1	3,0	8,0	8,9	1,0	1,3	2,2	1,1	8,3	-1,9	2,7	0,8	2,3	2,1	-0,2	7,9	9,3	1,4		
San'at	0,6	0,2	-0,6	0,6	0,4	-0,6	0,7	0,1	-0,7	0,0	-0,4	1,1	0,2	-1,1	0,7	-0,7	0,9	0,2	-0,8	1,1	0,4	-1,0	0,9	0,1	0,0	0,4	-0,4	3,0	-2,8	1,9	0,3	-1,8	0,6	0,0	3,5	-0,5	
Sotsiologiya va psixologiya	0,1	0,1	-0,1	1,7	1,3	-0,4	1,2	0,8	-0,4	0,0	0,0	0,1	0,5	-0,1	0,2	-0,2	0,0	0,0	-0,0	2,1	1,5	-0,6	0,2	0,2	0,0	0,1	-0,1	1,9	1,4	-0,4	1,1	1,0	-0,4	1,1	1,0	-0,1	
Jurnalistika va axborot	0,0	1,1	1,1	0,5	0,1	-0,4	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,7	0,6	-0,1	0,0	0,3	0,4	0,2	0,1	0,1	0,0	0,1	0,3	0,2	0,1	-0,1	0,6	-0,1	0,4	0,3	-0,1	0,05	0,1	0,05	0,05	
Iqtisod	3,6	4,8	1,2	1,6	2,0	0,4	2,3	2,6	0,3	1,2	0,1	1,3	1,9	0,6	1,3	0,2	2,2	2,6	0,5	5,8	5,2	-0,5	2,9	2,8	-0,1	2,9	2,3	-0,1	1,0	9,8	-0,7	6,7	4,0	-2,7	1,8	2,1	0,3
Huquq	0,6	1,0	0,4	0,8	0,0	0,2	0,8	0,0	0,2	0,1	0,5	0,8	1,6	0,8	0,0	0,0	0,9	1,4	0,6	0,9	1,1	0,2	1,1	0,5	0,4	0,7	0,4	2,1	3,1	0,7	1,4	1,5	0,1	0,6	0,7	0,1	
Muhandislik ishi	1,2	9,8	-3,1	7,7	7,7	0,0	9,8	8,4	-1,4	7,7	0,3	7,6	7,7	0,1	2,7	-2,1	7,8	7,2	-0,6	5,3	5,4	0,1	3,2	4,2	1,8	4,4	-0,7	1,0	9,7	-0,3	1,5	1,5	0,2	6,8	6,9	0,1	
Ishlab chiqarishlar texnologiyasi	1,0	8,5	-1,8	2,4	1,7	-6,3	1,3	1,1	-2,7	9,2	0,2	16,3	1,3	-2,7	1,4	1,3	8,3	5,9	-2,5	2,6	3,5	0,8	1,9	6,9	-5,0	6,2	0,0	9,9	8,7	-1,2	9,5	9,0	-0,5	15,9	12,3	-3,6	
Kompyuter texnologiyalari va informatika	0,9	1,3	0,4	0,7	1,3	0,6	2,3	2,3	0,0	0,7	0,1	0,7	2,1	1,4	0,8	0,2	2,1	2,3	0,2	2,5	2,5	0,0	0,7	1,0	0,2	1,0	-0,2	4,3	4,2	-0,1	3,1	2,2	-0,9	3,0	3,7	0,7	
Arxitektura va qurilish	1,1	1,2	0,1	3,3	4,4	1,1	5,3	4,2	-1,1	8,9	0,8	10,4	7,2	-3,2	2,3	0,4	9,6	7,9	-1,7	6,9	8,0	1,2	1,2	2,0	9,7	-2,1	5,5	4,3	-1,3	4,0	2,9	-1,0	4,6	5,2	0,6		
Aloqa va axborotlashtirish, telekommunikatsiya texnologiyalari	0,3	0,6	0,2	0,5	0,8	0,3	1,2	1,2	0,1	1,1	-0,0	0,5	0,7	0,2	0,7	0,4	1,0	1,3	0,3	1,2	1,5	0,3	1,1	1,4	0,0	0,9	0,8	-0,2	5,9	6,3	0,4	3,8	3,2	-0,5	2,0	2,0	0,0
Qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi	7,3	8,1	1,1	2,2	2,0	-4,0	5,0	0,0	3,4	4,1	1,3	4,3	4,0	-0,0	2,1	-0,1	11,8	8,9	-2,9	7,0	3,0	-8,3	1,0	1,1	8,7	-0,0	2,2	2,2	-0,2	6,4	4,1	-2,0	6,1	4,7	-1,1		

	5	7	2	7	5	,	7	2	5	5	8			1	2	0	9		5	9	4				3	5	,	9	,	9	4	6	9	7	6		9	9				4			
Qishloq xo'jalik texnikasi	2	0	-	0	1	1	0	0	-	0	0	0,2	0,2	0	-	0	0	0,1	0	1	0	1,4	0,8	-	1	0	-	0	1	0	0	0	0	-	0	0	0,1	1	1	0,3	0,2	0,0			
Veterinariya	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,4	0,2	0	0	0	0	0,6	0	0	0	0,9	0,8	-	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	-	0	0	0,3	0,5	0,2
Irrigatsiya va melioratsiya	2	0	-	4	2	-	0	0	-	0	0	0,3	0,3	0	-	1	0	-	1	1	0	1,7	1,5	-	0	0	0	1	2	1	0	0	-	2	2	0,0	2	2	-	0	0,6	0,0			
Sog'liqni saqlash	7	8	1	5	7	1	4	7	3	5	5	0,3	7,0	7	0	3	4	1,4	3	4	1	6,1	6,7	0,5	5	6	0	6	6	0	7	9	1	6	8	2,3	5	6	0,6	6,0	6,4	0,4			
Ijtimoiy ta'minot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	0,01	0	0	0	0	-	0	0	0	0,0	0,0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0,0	0,0	0,0	
Xizmat ko'rsatish sohasi	1	0	-	2	2	0	2	1	-	1	1	-	2,6	2	-	0	0	-	2	2	0	0,3	1,3	1,0	3	3	0	1	0	-	3	1	-	3	2	-	4	1	-	4,3	2,6	-			
Transport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	-	0,1	0	0	0	0	0,0	0	0	0	0,1	0,2	0,1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,2	0,1	0,2	0,1
Atrof-muhit muhofazasi	1	1	-	1	1	-	1	0	-	1	1	-	1,3	0	-	0	0	-	1	2	0	1,7	1,9	0,2	0	1	0	3	2	-	0	1	1	1	0,1	1	1	0,0	1,9	1,6	-				
Hayotiy faoliyat xavfsizligi	0,6	0,8	0,2	0,0	0,1	0,0	0,7	0,6	-	0,0	0,1	0,1	0,8	0,5	-0,3	0,0	0,2	0,2	0,0	0,1	0,0	0,005	0,025	0,020	0,3	0,6	0,2	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0	0,03	0,3	0,7	0,4	0,4	0,7	0,3	0,003	0,1	0,1			

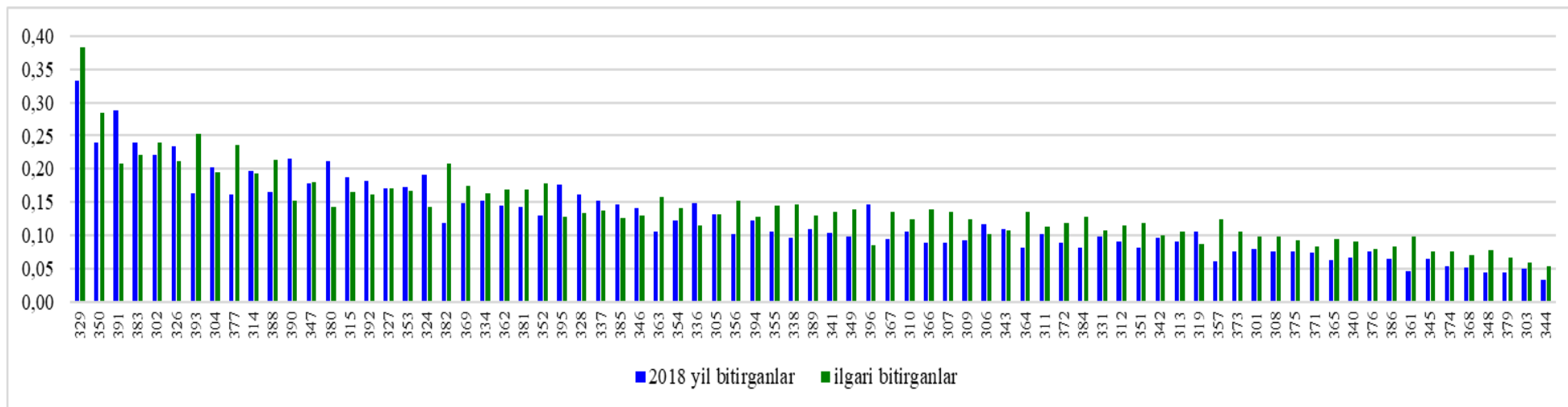
Abiturientlar miqdorining ta'lim sohalarini bo'yicha 2018 yildagi taqsimlanishi va 2017 yildagi shunday taqsimlanishni qiyosiy taqqoslash bozor iqtisodiyoti, mutaxassislarga bo'lgan ehtiyoj, mehnat bozoridagi raqobatlashish muhiti va jamoatchilik fikrining turli xil kasblarga nisbatan o'zgarishi bilan bog'liq o'zgarishlar va tamoyillarni ko'rsatib beradi.

Respublikamiz Oliy ta'lim muassasalarilari kesimida o'rta maxsus ta'lim muassasalarini 2018 yili va ilgari tamomlagan abituriyentlarning talabalikka tavsiya etilganlari ulushlarini tahlili, deyarli barcha oliy o'quv yurtlarda o'rta maxsus ta'lim muassasalarini 2017 yil va undan ilgari bitirgan abituriyentlarning o'qishga kirish foizlari 2018 yili tamomlaganlarga nisbatan yuqori ekanligini ko'rsatadi. 2018 yili Respublika Oliy ta'lim muassasalarilariga hujjat topshirgan so'nggi 3 yil bitiruvchilarining o'qishga kirish ko'rsatkichlarini tahlili 1.25-1.31 rasmlarda keltirilgan. Ushbu diagrammalardan o'rta maxsus

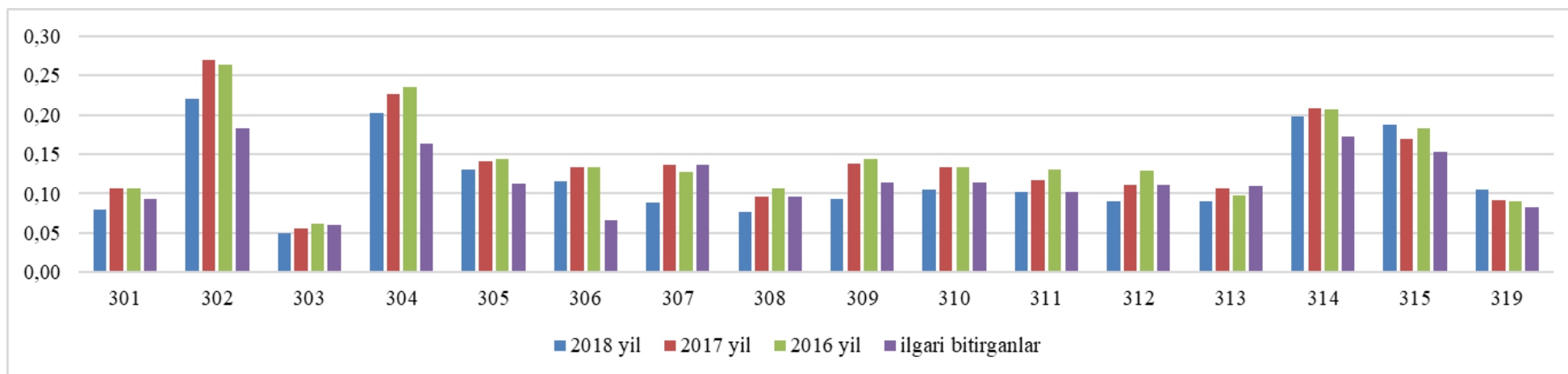
ta'lim muassasalari 2017 va 2016 yil bitiruvchilarining o'qishga kirish ko'rsatkichlari yuqori ekanligini ko'rishimiz mumkin. 1.32-grafikda esa Respublika bo'yicha umumiy o'zgarish diagrammasi keltirilgan(Oliy ta'lim muassasalari nomlari 2.1-jadvalda keltirilgan).

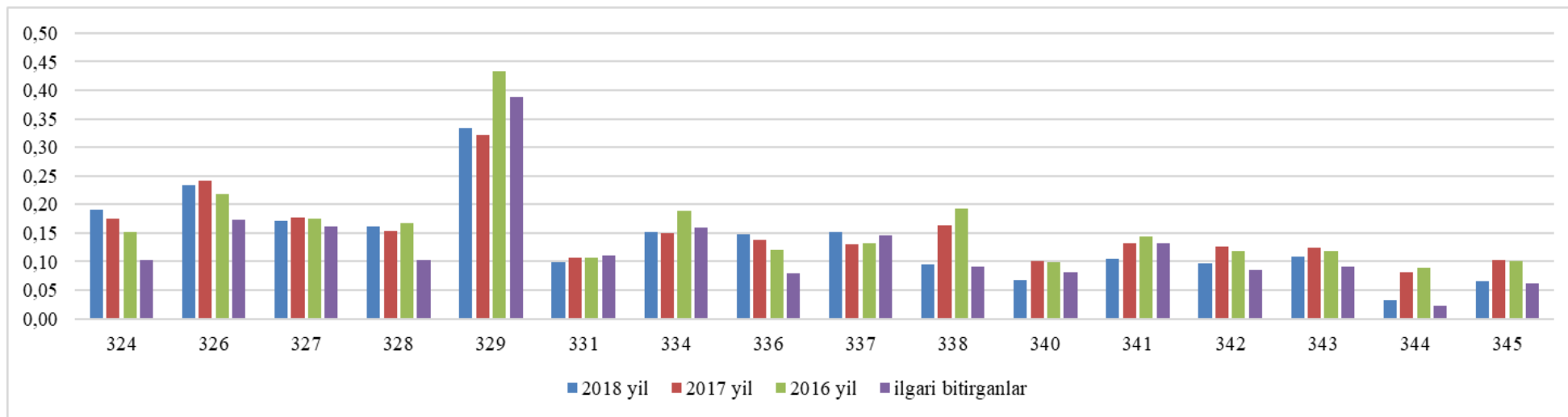
1.25-rasm

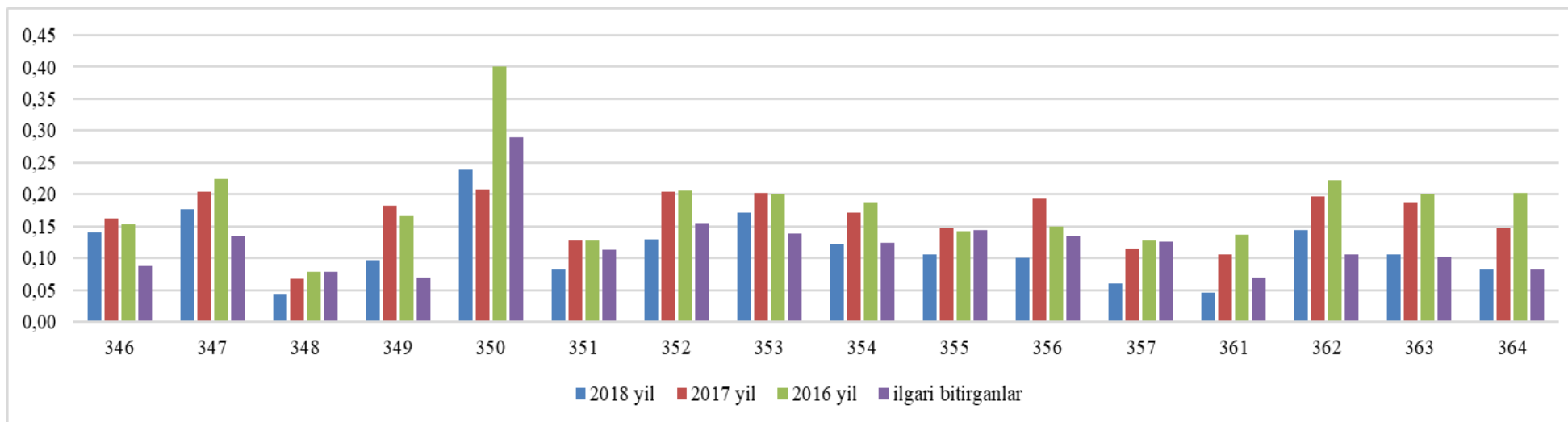
1.26-rasm

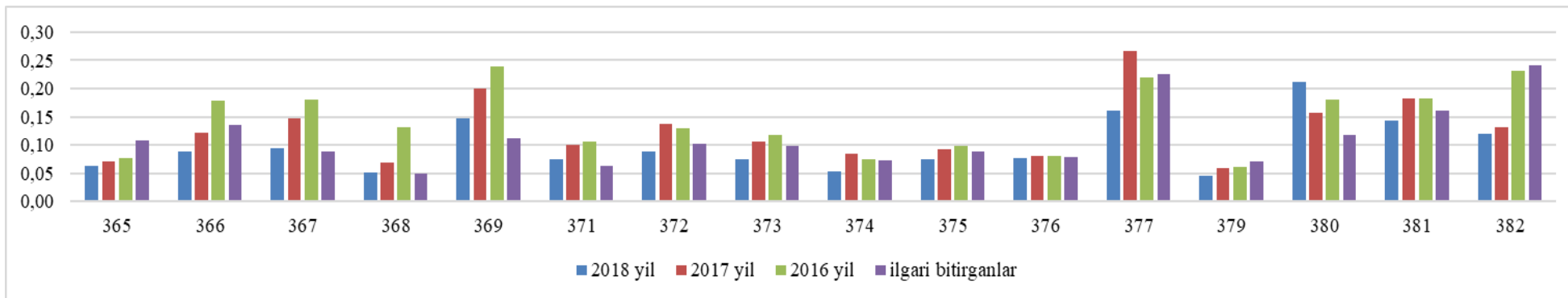
1.27-rasm

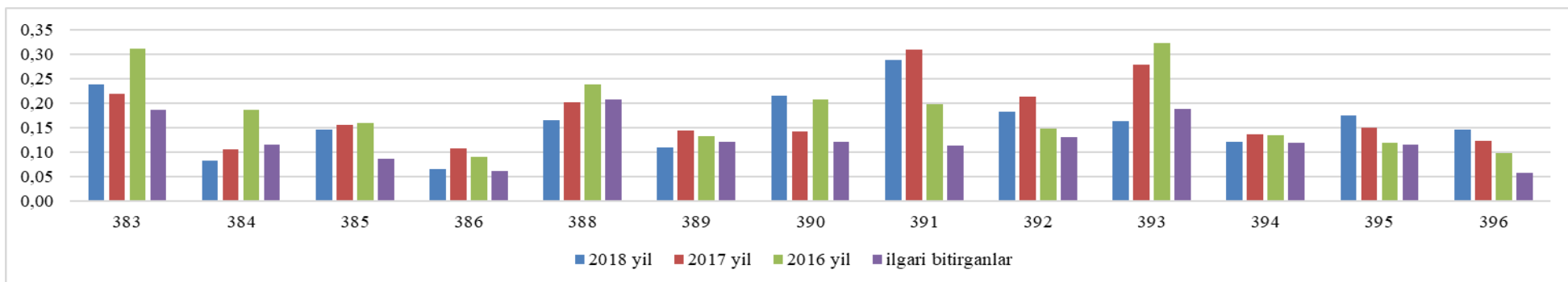
1.28-rasm

1.29-rasm

1.30-rasm

1.31-rasm

1.32-rasm

Bitiruvchilarning ta'lim tili, o'quv yurtining shakli va turi, uning qayerda joylashganligidan qat'iy nazar, ular uchun teng shart-sharoitlar va imkoniyatlarni, bilim darajasini baholashning yagona mezonini yaratib bergan test tizimi ta'lim muassasalari bitiruvchilarining tayyorgarlik darajasini to'liq monitoringini yaratish imkonini beradi. Test sinovlari natijalari asosida 1.7-jadvalda Respublika viloyatlari va tumanlari bo'yicha Oliy ta'lim muassasalariga o'qishga kirish ko'rsatkichlari keltirilgan.

1.7-jadval

2018 yilda talabalikka tavsiya etilgan abituriyentlarning tumanlar kesimida taqsimlanishi

Hudud	Tuman	Hujjat topshirganlar soni	Talabalikka tavsiya etilganlari soni
Qoraqalpog'iston Respublikasi	Nukus shahri	7681	1386
	Taxiatosh shahri	611	71
	Amudaryo tumani	4599	475
	Buruniy tumani	2546	303
	Chimboy tumani	2623	375
	Ellikqala tumani	1972	271
	Kegeyli tumani	2190	286
	Mo'ynoqtumani	517	61
	Nukus tumani	1315	169
	Qonliko'l tumani	1242	157
	Qorauzak tumani	1164	145
	Qo'ng'irot tumani	2652	386
	Shumanay tumani	1125	133
	Taxtakopir tumani	715	84
	To'rtko'l tumani	1859	261
Xo'jayli tumani	3066	389	
Andijon viloyati	Andijon shahri	6314	493
	Asaka shahri	446	36
	Qorasuv shahri	211	16
	Xonobod shahri	410	39
	Andijon tumani	4108	262
	Asaka tumani	4466	289
	Baliqchi tumani	3973	430
	Bo'z tumani	1170	126
	Buloqboshi tumani	2945	323
	Izboskan tumani	3902	274
	Jalolquduq tumani	3174	299
	Marhamat tumani	3175	262
	Oltinko'l tumani	2900	219
Paxtaobod tumani	3052	326	

	Qo'rg'ontepa tumani	2920	249
	Shahrixon tumani	3542	347
	Ulug'nor tumani	967	87
	Xo'jaobod tumani	2440	223
Namangan viloyati	Namangan shahri	3309	419
	Chortoq tumani	3273	476
	Chust tumani	4465	550
	Kosonsoy tumani	3440	455
	Mingbuloq tumani	2425	277
	Namangan tumani	2292	279
	Norin tumani	3582	384
	Pop tumani	3709	484
	To'raqo'rg'on tumani	3861	450
	Uchqo'rg'on tumani	4235	465
	Uychi tumani	3784	408
	Yangiqo'rg'on tumani	3995	411
	Farg'ona viloyati	Farg'ona shahri	6047
Marg'ilon shahri		2902	236
Qo'qon shahri		2431	289
Quvasoy shahri		2139	173
Beshariq tumani		3829	535
Bog'dod tumani		3977	643
Buvayda tumani		2883	553
Dang'ara tumani		2773	446
Farg'ona tumani		5118	566
Furqat tumani		2149	278
Oltiariq tumani		5703	634
O'zbekiston tumani		3494	569
Quva tumani		5582	512
Rishton tumani		5241	733
So'x tumani		744	85
Toshloq tumani		3387	291
Uchko'prik tumani		3592	529
Yozyovon tumani		2077	217
Buxoro viloyati	Buxoro shahri	4253	892
	Kogon shahri	836	131
	Buxoro tumani	2420	411
	G'ijduvon tumani	4222	874
	Jondor tumani	3095	508
	Kogon tumani	1429	236
	Olot tumani	1663	315
	Peshku tumani	1849	408
	Qorako'l tumani	3088	663
	Qoravulbozor tumani	348	72
	Romitan tumani	2099	379
	Shofirkon tumani	3172	722

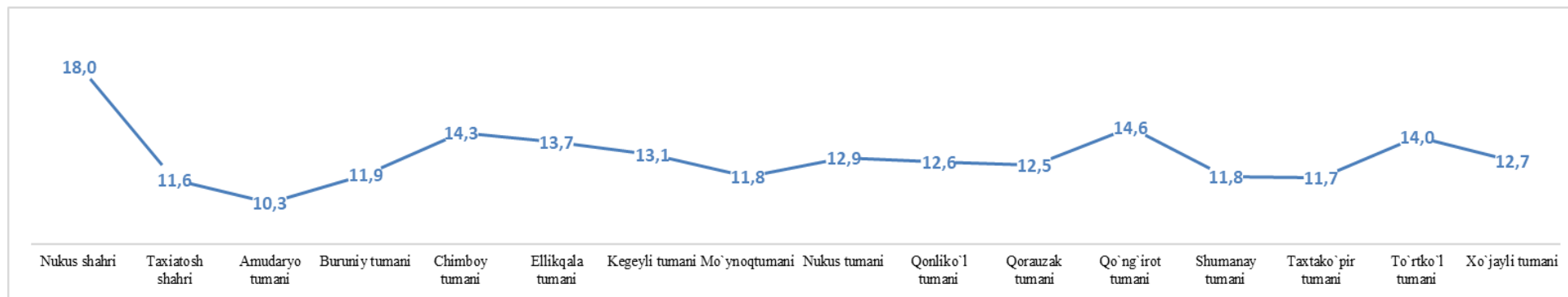
	Vobkent tumani	2116	467
Xorazm viloyati	Urganch shahri	3051	474
	Xiva shahri	892	114
	Bog'ot tumani	2011	333
	Gurlan tumani	2908	427
	Qo'shko'pir tumani	2305	359
	Shovot tumani	2983	392
	Urganch tumani	3126	450
	Xazorasp tumani	2733	427
	Xiva tumani	3448	422
	Xonqa tumani	3227	474
	Yangiariq tumani	1687	295
	Yangibozor tumani	1436	198
	Surxondaryo viloyati	Termiz shahri	4323
Angor tumani		3497	269
Boysun tumani		2828	289
Denov tumani		7239	578
Jarqo'rg'on tumani		5807	570
Muzrobot tumani		3590	279
Oltinsoy tumani		4791	397
Qiziriq tumani		4773	370
Qumqo'rg'on tumani		5574	538
Sariosiyo tumani		3840	289
Sherobod tumani		4977	286
Sho'rchi tumani		5600	481
Termiz tumani		3669	299
Uzun tumani		3443	267
Qashqadaryo viloyati	Qarshi shahri	7668	876
	Chiroqchi tumani	6891	619
	Dehqonobod tumani	3451	371
	G'uzor tumani	5182	534
	Kasbi tumani	4095	422
	Kitob tumani	4603	620
	Koson tumani	6463	696
	Mirishkor tumani	1948	183
	Muborak tumani	1936	177
	Nishon tumani	3590	429
	Qamashi tumani	6497	666
	Qarshi tumani	6488	663
	Shaxrisabz tumani	6368	788
	Yakkabog' tumani	6276	707
Jizzax viloyati	Jizzax shahri	4458	583
	Arnasoy tumani	1148	82
	Baxmal tumani	5448	588
	Do'stlik tumani	1657	161
	Forish tumani	2512	265

	G'allaorol tumani	5806	611
	Jizzax tumani	5395	471
	Mirzacho'l tumani	975	85
	Paxtakor tumani	1888	175
	Yangiobod tumani	756	67
	Zafarobod tumani	1440	125
	Zarband tumani	2292	251
	Zomin tumani	4708	401
Navoiy viloyati	Navoiy shahri	3739	735
	Zarafshon shahri	1691	366
	Karmana tumani	2974	479
	Konimex tumani	761	77
	Navbahor tumani	2019	342
	Nurota tumani	2065	298
	Qiziltepa tumani	2377	501
	Tomdi tumani	125	20
	Uchquduq tumani	1049	153
	Xatirchi tumani	5200	817
Samarqand viloyati	Qattaqo'rg'on shahri	797	108
	Samarqand shahri	5548	1004
	Bulung'ur tumani	4921	482
	Ishtixon tumani	5085	649
	Jomboy tumani	2723	284
	Kattaqo'rg'on tumani	3468	488
	Narpay tumani	3294	507
	Nurobod tumani	2146	309
	Oqdaryo tumani	2874	328
	Rast darg'om tumani	5799	673
	Paxtachi tumani	2986	397
	Poyariq tumani	6034	643
	Qo'shrabot tumani	4097	494
	Samarqand tumani	2305	253
	Toyloq tumani	3248	309
	Urgut tumani	6046	481
Sirdaryo viloyati	Guliston shahri	2356	328
	Shirin shahri	425	62
	Yangiyer shahri	1240	150
	Boyovut tumani	2858	314
	Guliston tumani	2206	253
	Mirzaobod tumani	1835	162
	Oqoltin tumani	1203	105
	Sardoba tumani	1618	187
	Sayxunobod tumani	1941	186
	Sirdaryo tumani	2261	229
	Xovos tumani	1663	165
Toshkent viloyati	Angren shahri	3246	373

	Bekobod shahri	1443	163
	Chirchiq shahri	2058	361
	Ohangaron shahri	135	18
	Olmaliq shahri	2949	384
	Yangiyo'l shahri	181	18
	Bekobod tumani	4142	433
	Bo'ka tumani	2260	256
	Bo'stonliq tumani	2160	255
	Chinoz tumani	2038	173
	Ohangaron tumani	2582	274
	Oqqo'rg'on tumani	1878	182
	O'rta chirchiq tumani	3316	334
	Parkent tumani	3509	384
	Pskent tumani	2447	242
	Qibray tumani	3697	404
	Quy chirchiq tumani	1406	137
	Toshkent tumani	384	31
	Yangiyo'l tumani	3019	277
	Yuqori chirchiq tumani	1460	161
	Zangiota tumani	4580	419
Toshkent shahri	Bektemir tumani	597	83
	Mirzo Ulug'bek tumani	3707	642
	Mirobod tumani	1844	302
	Sirg'ali tumani	3204	459
	Olmazor tumani	5442	680
	Uchtepa tumani	4466	547
	Yashnobod tumani	3975	561
	Chilonzor tumani	3881	577
	Shayxontohur tumani	5097	562
	Yunusobod tumani	5613	813
	Yakkasaroy tumani	1409	218

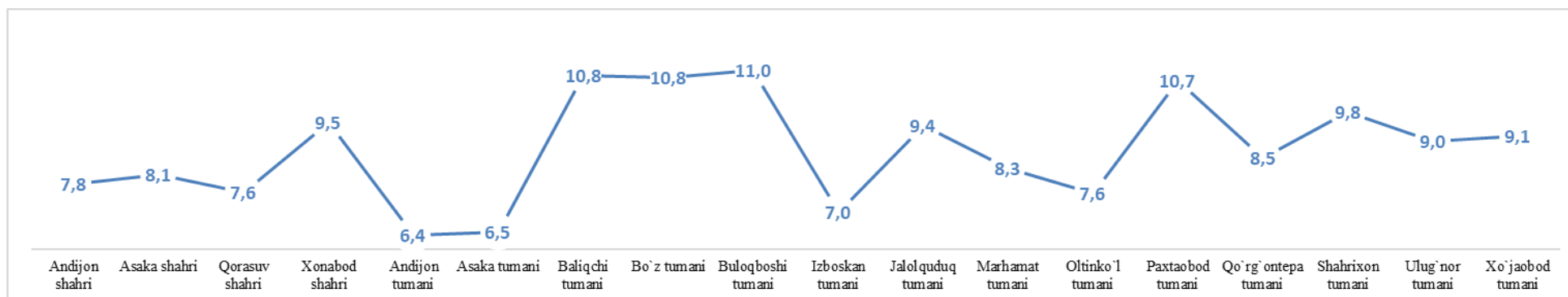
2018 yilda talabalikka tavsiya etilgan abituriyentlarning umumiy hujjat topshirgan abituriyentlar soniga nisbatlari (% da)

Qoraqalpog'iston Respublikasi

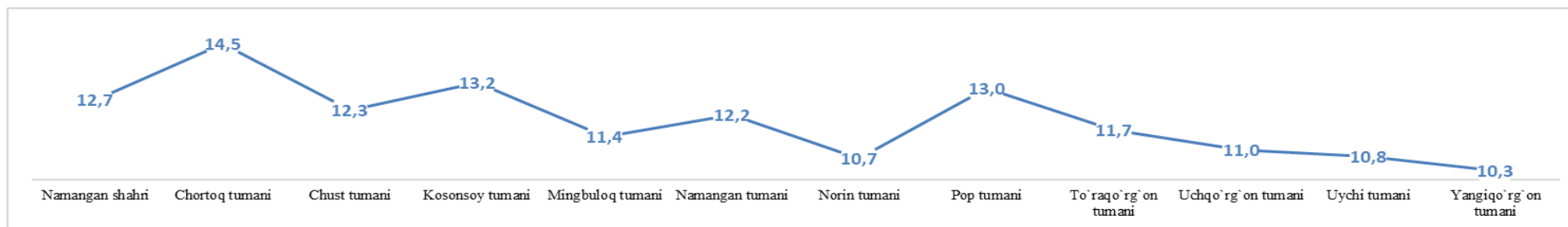
1.33-rasm

Andijon viloyati

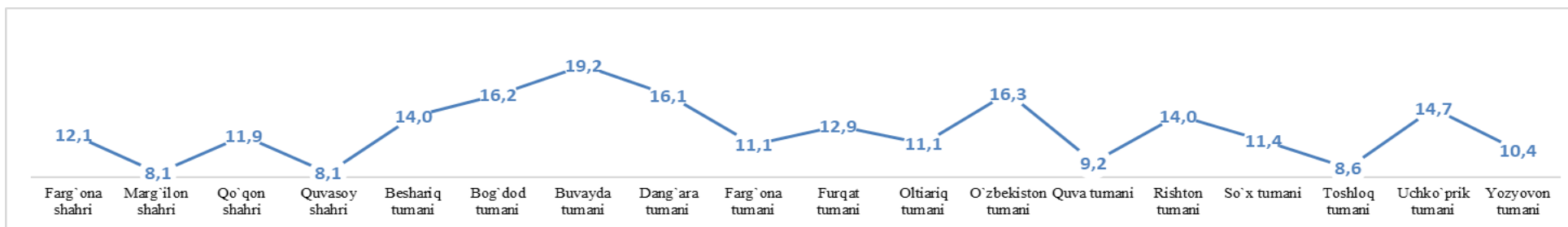
1.34-rasm

Namangan viloyati

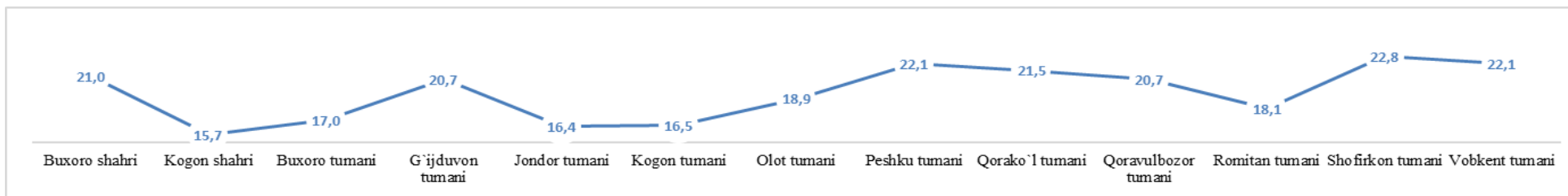
1.35-rasm

Farg'ona viloyati

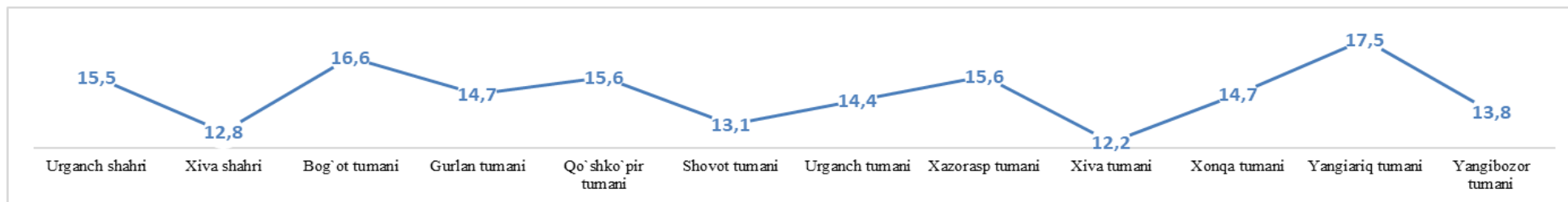
1.36-rasm

Buxoro viloyati

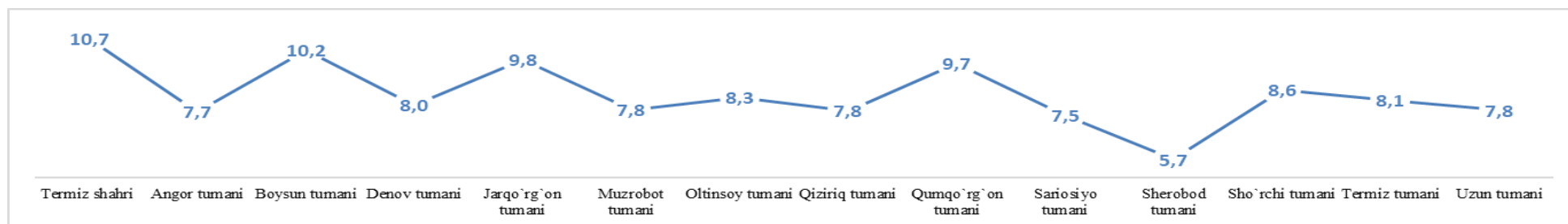
1.37-rasm

Xorazm viloyati

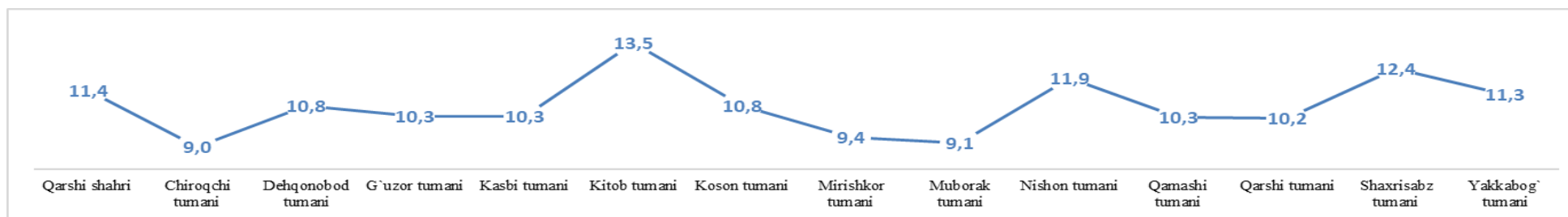
1.38-rasm

Surxondaryo viloyati

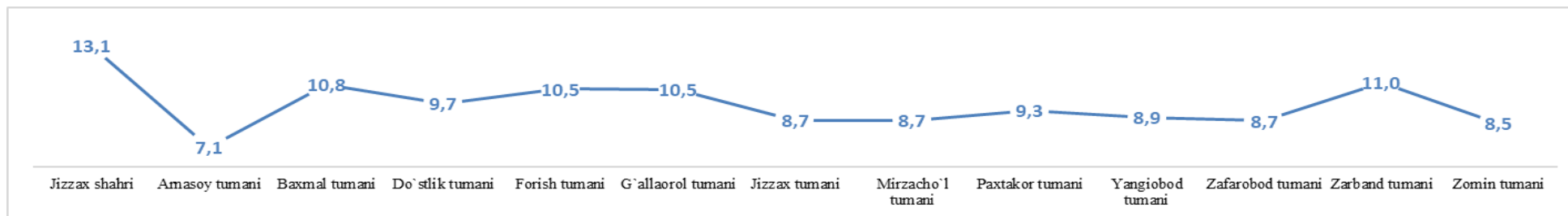
1.39-rasm

Qashqadaryo viloyati

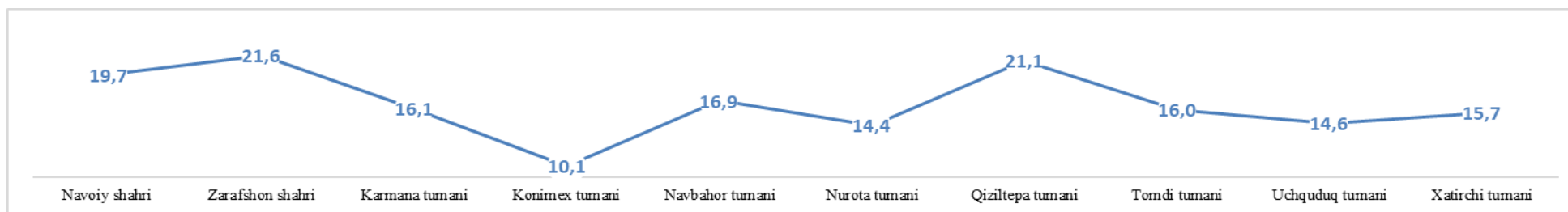
1.40-rasm

Jizzax viloyati

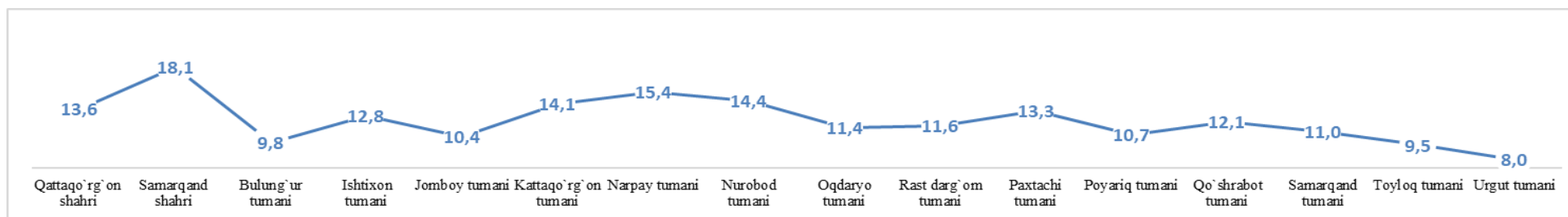
1.41-rasm

Navoiy viloyati

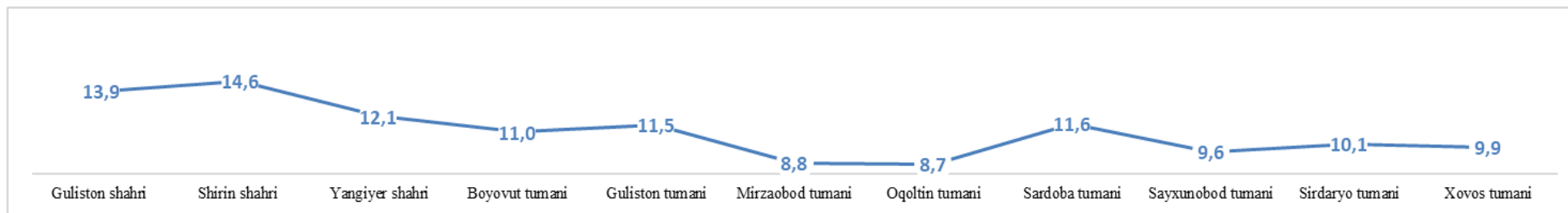
1.42-rasm

Samarqand viloyati

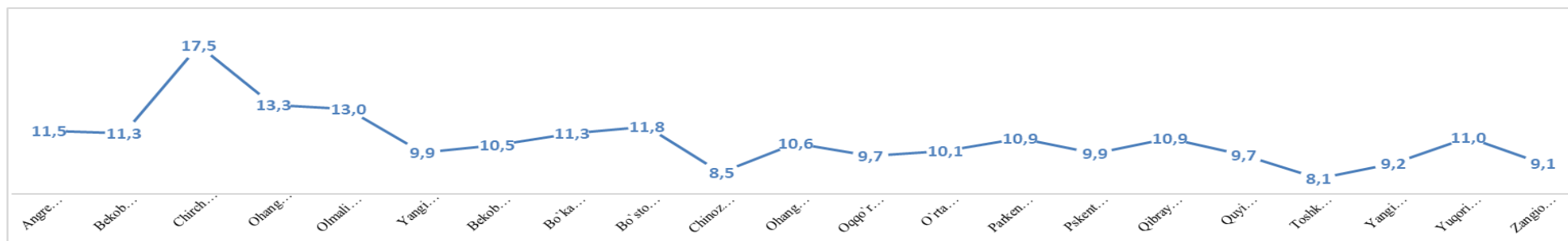
1.43-rasm

Sirdaryo viloyati

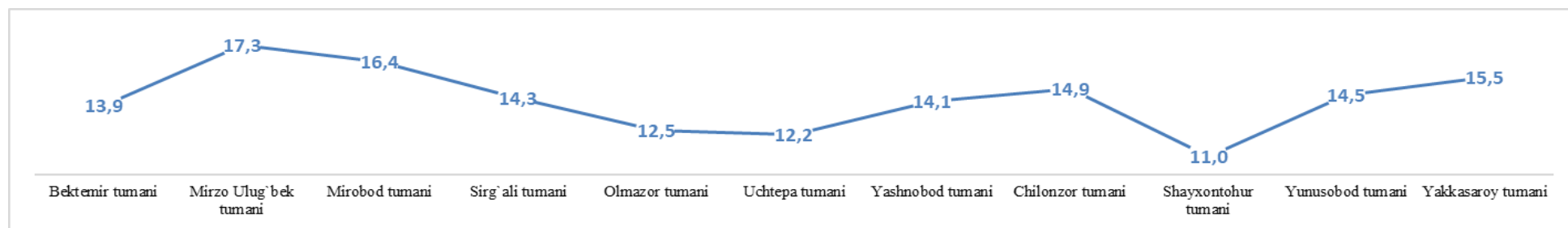
1.44-rasm

Toshkent viloyati

1.45-rasm

Toshkent shahri

1.46-rasm

2018 yilda talabalikka tavsiya etilganlik ko'rsatkichi yuqori bo'lgan tumanlar to'g'risida ma'lumot

1.8-jadval

Hudud	Tuman	Hujjat topshirganlar soni	Talabalikka tavsiya etilganlari soni	Kirish ko'rsatkichi
Buxoro viloyati	Shofirkon tumani	3172	722	22,8
Buxoro viloyati	Vobkent tumani	2116	467	22,1
Buxoro viloyati	Peshku tumani	1849	408	22,1
Navoiy viloyati	Zarafshon shahri	1691	366	21,6
Buxoro viloyati	Qorako'l tumani	3088	663	21,5
Navoiy viloyati	Qiziltepa tumani	2377	501	21,1
Buxoro viloyati	Buxoro shahri	4253	892	21,0
Buxoro viloyati	G'ijduvon tumani	4222	874	20,7
Buxoro viloyati	Qoravulbozor tumani	348	72	20,7
Navoiy viloyati	Navoiy shahri	3739	735	19,7

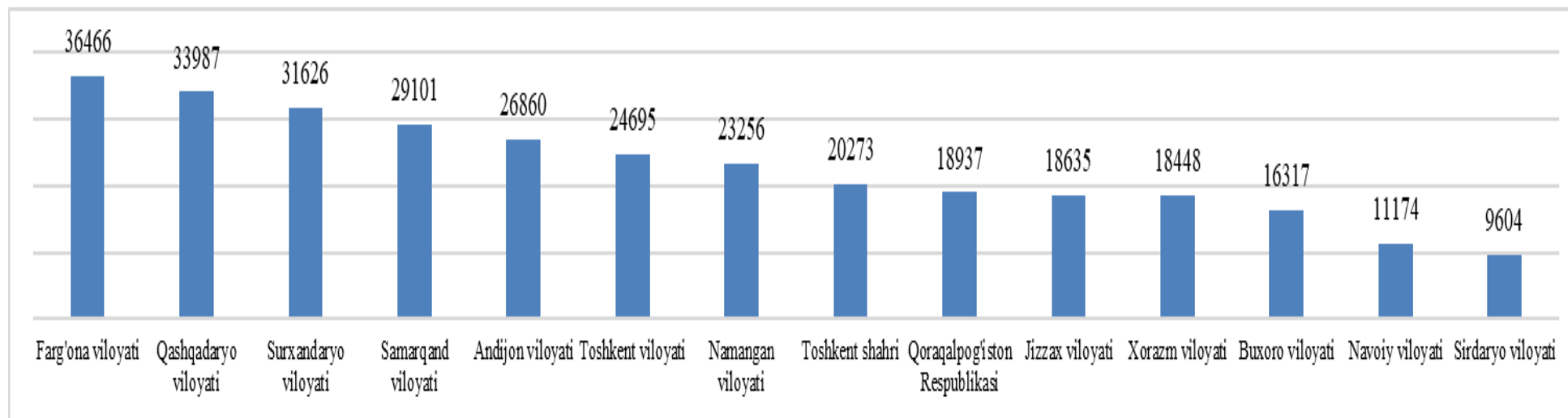
2018 yilda talabalikka tavsiya etilganlik ko'rsatkichi nisbatan past bo'lgan tumanlar to'g'risida ma'lumot

1.9-jadval

Hudud	Tuman	Hujjat topshirganlar soni	Talabalikka tavsiya etilganlari soni	Kirish ko'rsatkichi
Surxondaryo viloyati	Angor tumani	3497	269	7,7
Andijon viloyati	Qorasuv shahri	211	16	7,6
Andijon viloyati	Oltinko'l tumani	2900	219	7,6
Surxondaryo viloyati	Sariosiyo tumani	3840	289	7,5
Jizzax viloyati	Arnasoy tumani	1148	82	7,1
Andijon viloyati	Izboskan tumani	3902	274	7,0
Andijon viloyati	Asaka tumani	4466	289	6,5
Andijon viloyati	Andijon tumani	4108	262	6,4
Surxondaryo viloyati	Sherobod tumani	4977	286	5,7

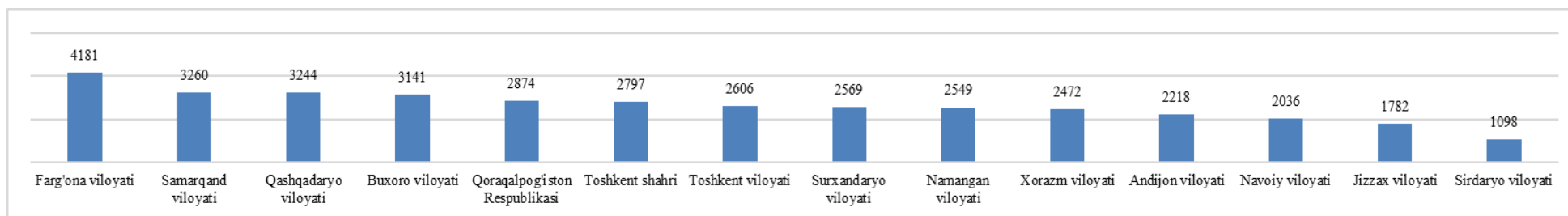
O'zbekistonda iqtisodiyot, ishlab chiqarish, hamda ijtimoiy sohalarida ayol mutaxassislar ko'pchilikni tashkil etadi. Shu sababdan hududlardagi o'rta maxsus ta'lim muassasalari bitiruvchi qizlar safidan yuqori malakali kadrlar tayyorlash muhim vazifa hisoblanadi, hamda bu bilan bog'liq mavjud ahvol qay darajada ekanligini o'rganish maqsadida barcha abituriyent qizlar viloyatlar va tumanlar kesimida o'qishga kirish ko'rsatkichlari, ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'rtacha ballar tahlil qilindi. Bunday tahlil butun respublika bo'yicha shu sohadagi qonuniyat va tamoyillarni, abituriyent qizlarning mintaqaviy o'ziga hosligini aniqlashga, ular afzal bilgan yo'nalishlarni, tayyorgarlik darajasini, oliy kasbiy ta'lim olishga bo'lgan maqsadli intilishini belgilashga imkon beradi. 1.47-1.48 rasmlarda 2018 yilda respublika Oliy ta'lim muassasalariga hujjat topshirgan abituriyent qizlarning monitoringi ko'rsatib berilgan. Abituriyent qizlarning viloyatlar bo'yicha taqsimlanish diagrammasidan ko'rinadiki, ariza topshirgan qiz bolalarning ko'pchiligi Farg'ona, Qashqadaryo va Surxandaryo viloyatlaridan ekan. 1.48-rasmda oliy o'quv yurtlariga o'qishga kirgan abituriyentlarning viloyatlar bo'yicha taqsimoti berilgan bo'lib, u Farg'ona, Samarqand, Qashqadaryo va Buxoro viloyatlari ta'lim muassasalarini bitirgan qiz bolalarning tayyorgarligi ancha sifatli ekanligini ko'rsatadi.

2018 yilda hujjat topshirgan qiz bolalarning viloyatlar bo'yicha taqsimlanishi

1.47-rasm

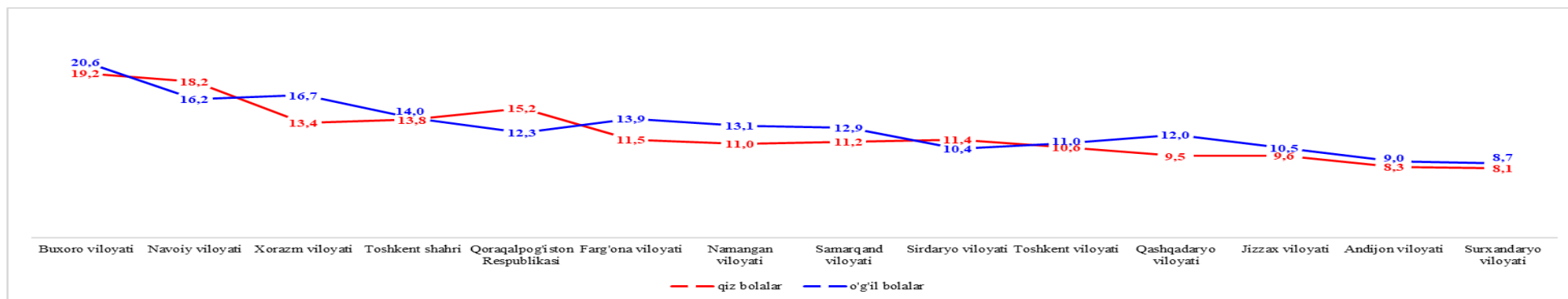
2018 yilda talabalikka tavsiya qilingan qiz bolalarning viloyatlar bo'yicha taqsimlanishi

1.48-rasm

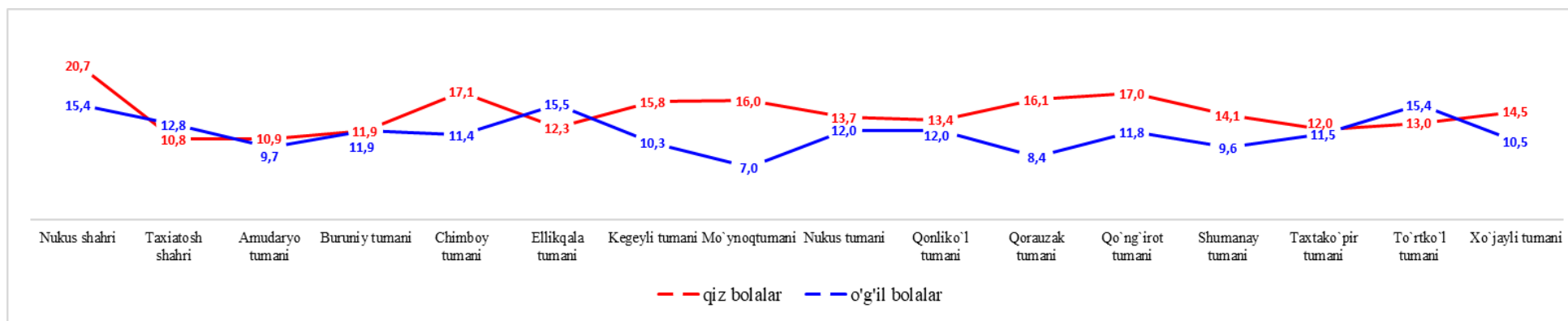
Oliy o'quv yurtlari abituriyentlarining o'qishga kirish ko'rsatkichlari jinsi va hududlar bo'yicha o'zgarishi diagrammasi 1.49-rasmda keltirilgan. Topshirilgan arizalar miqdori va o'qishga qabul qilinganlar soni bo'yicha Navoiy, Sirdaryo viloyatlari va Qoraqalpog'iston Respublikasida qiz bolalarning etakchi, o'qishga kirish ko'rsatkichlari o'g'il bolalarnikiga nisbatan yuqori, Andijon va Surxandaryo viloyatlarining qizlari esa oxirgi o'rinni egallaydilar. 1.50-1.63 rasmlarda har bir viloyatlardagi tumanlar kesimida qiz bolalar va o'g'il boalarning o'qishga qabul qilinganlik ko'rsatkichlari tahlili keltirilgan.

2018 yilda talabalikka tavsiya etilgan abituriyentlarning umumiy hujjat topshirgan abituriyentlar soniga nisbatlari (% da) to'g'risida ma'lumot

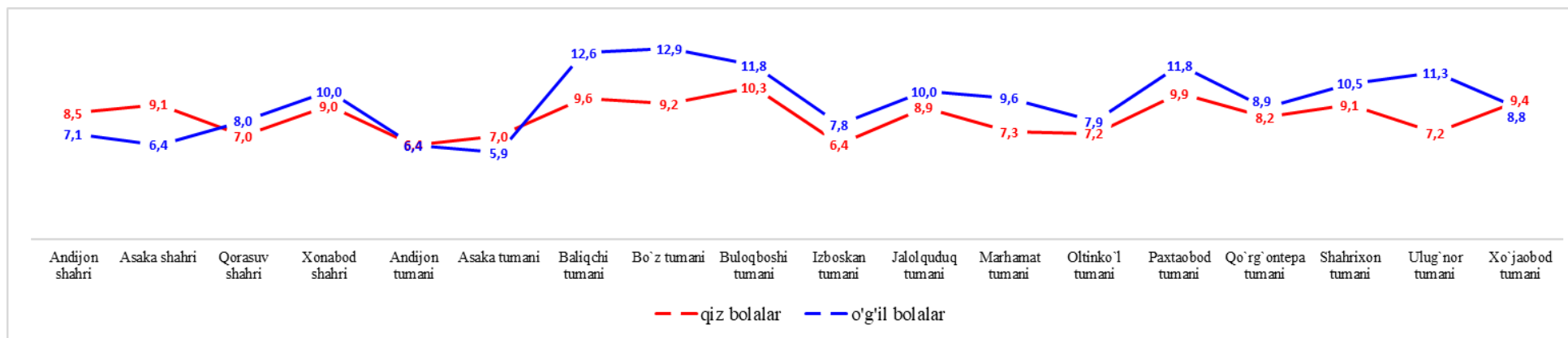
1.49-rasm

Qoraqalpog'iston Respublikasi

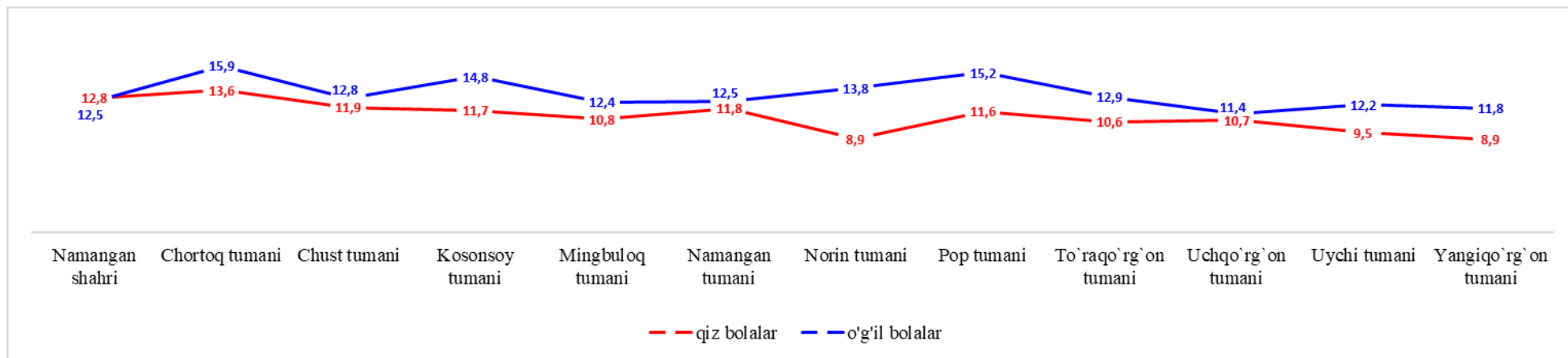
1.50-rasm

Andijon viloyati

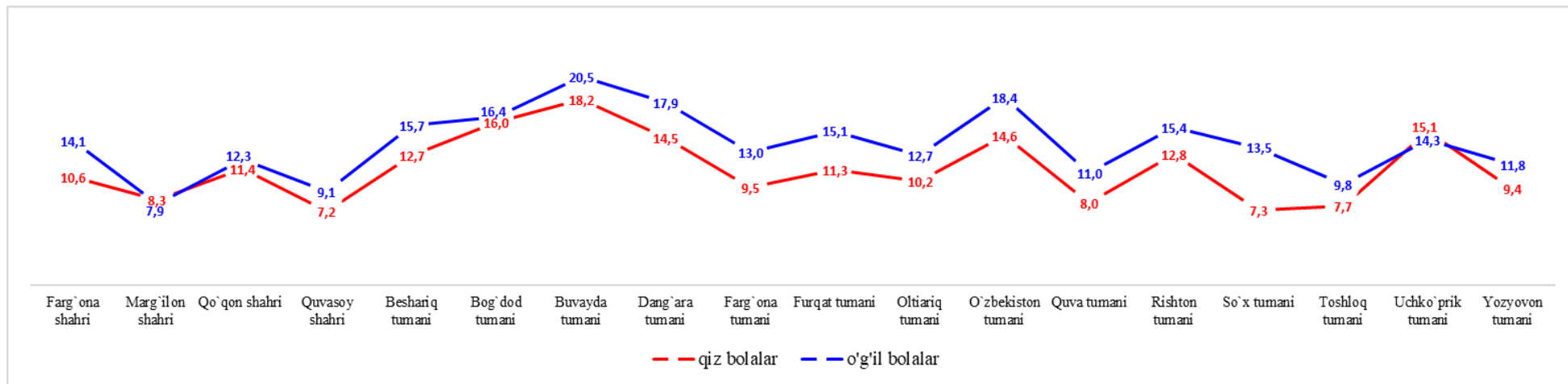
1.51-rasm

Namangan viloyati

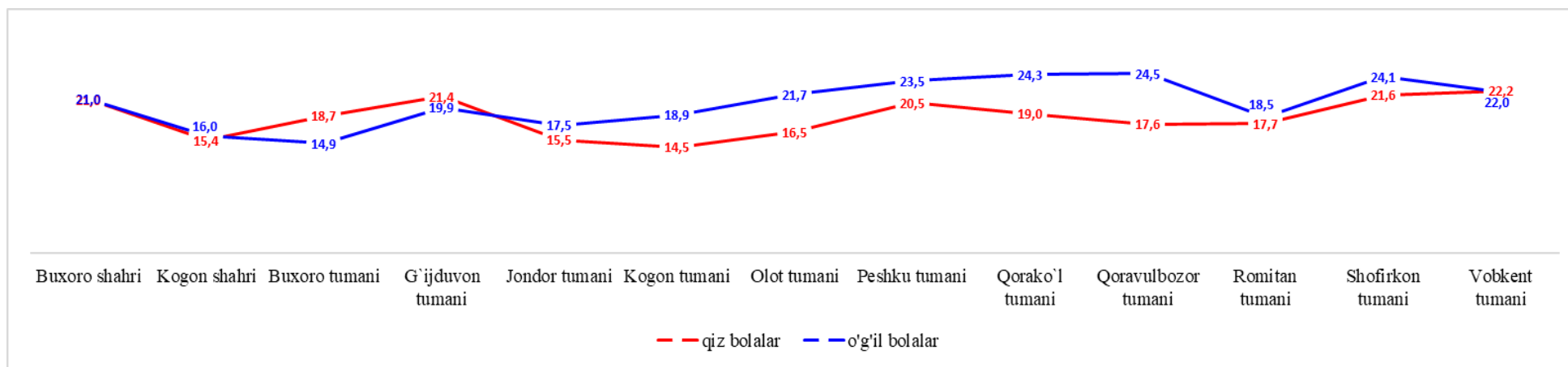
1.52-rasm

Farg'ona viloyati

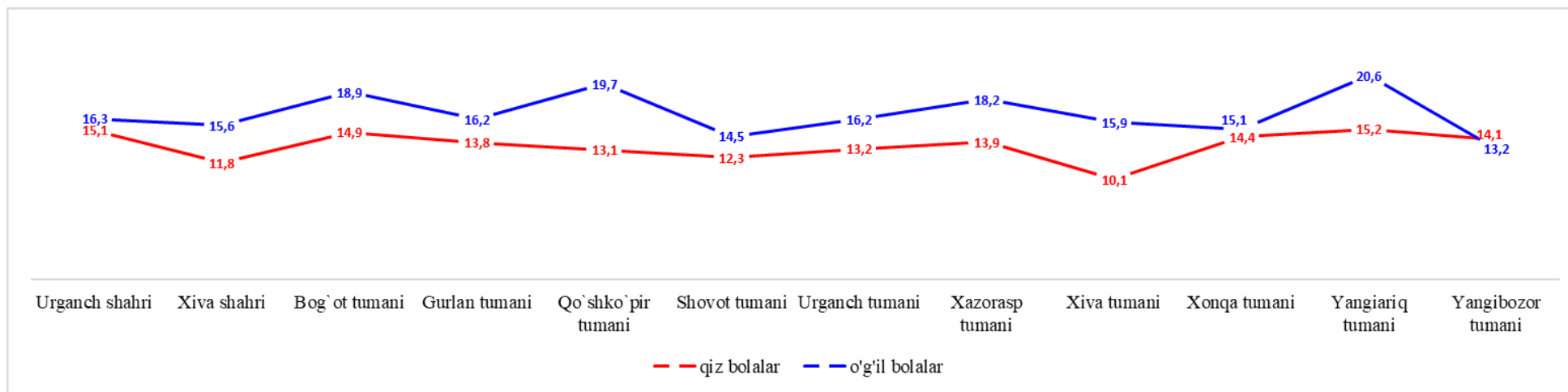
1.53-rasm

Buxoro viloyati

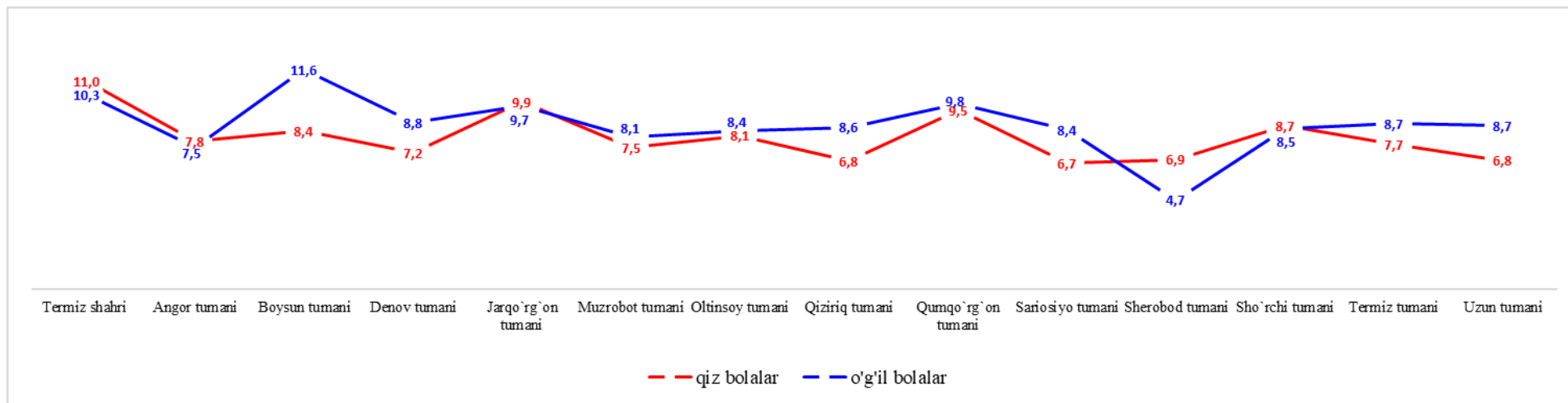
1.54-rasm

Xorazm viloyati

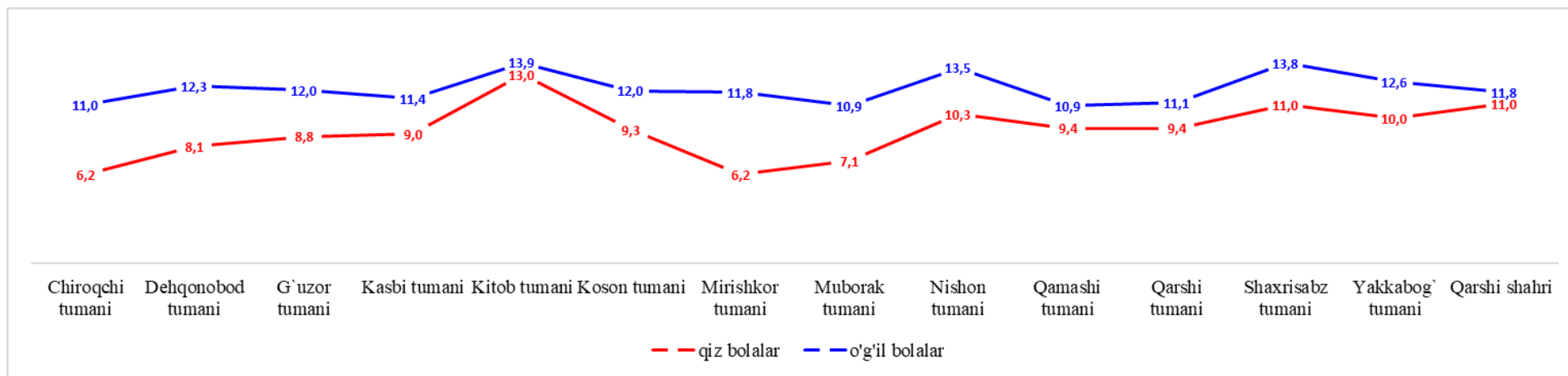
1.55-rasm

Surxondaryo viloyati

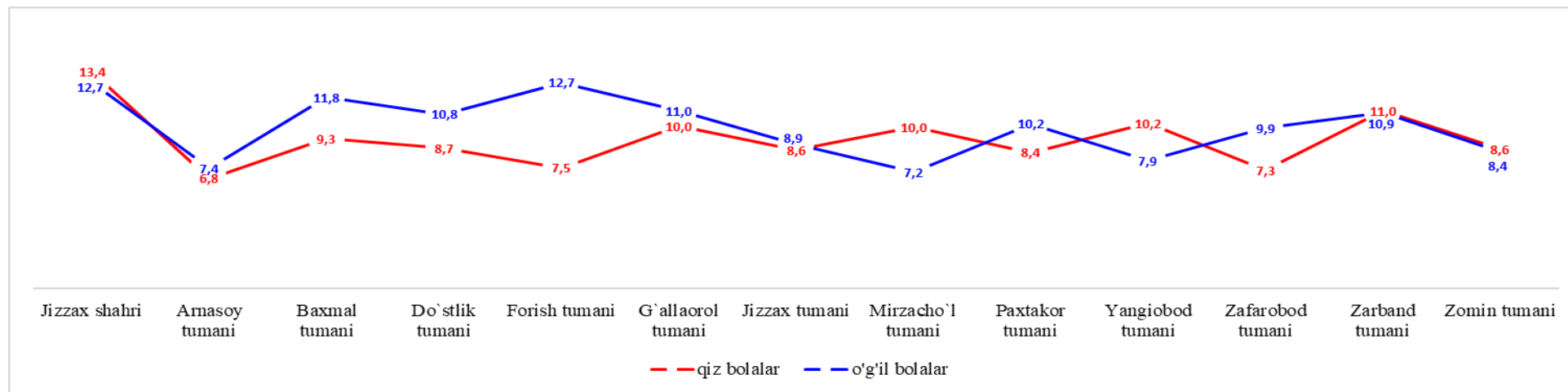
1.56-rasm

Qashqadaryo viloyati

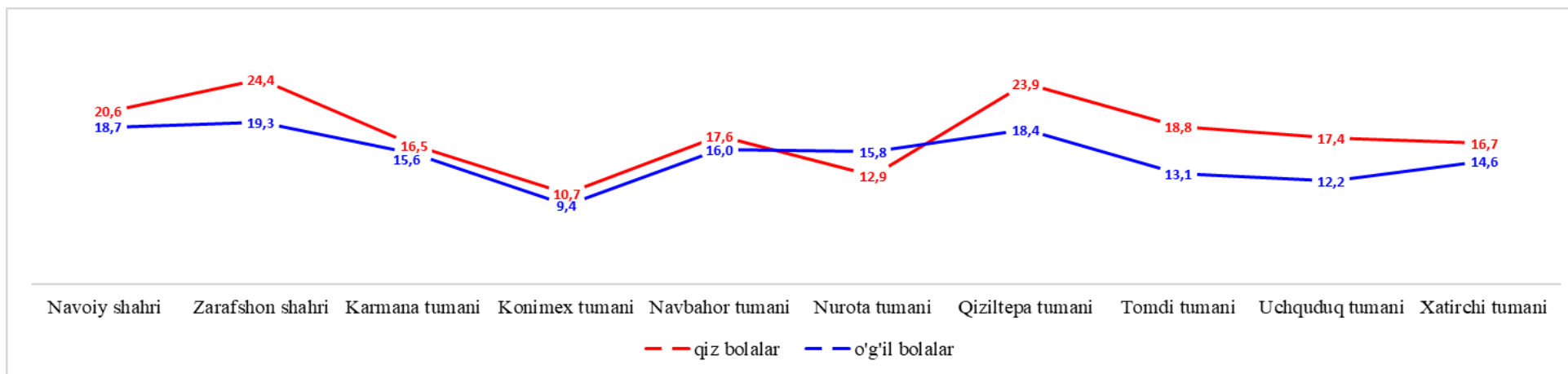
1.57-rasm

Jizzax viloyati

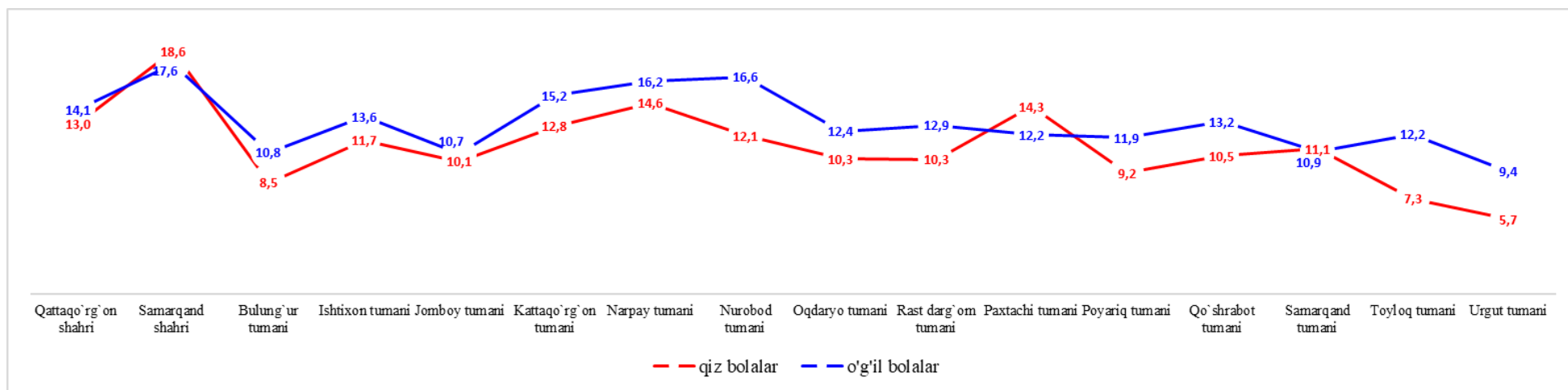
1.58-rasm

Navoiy viloyati

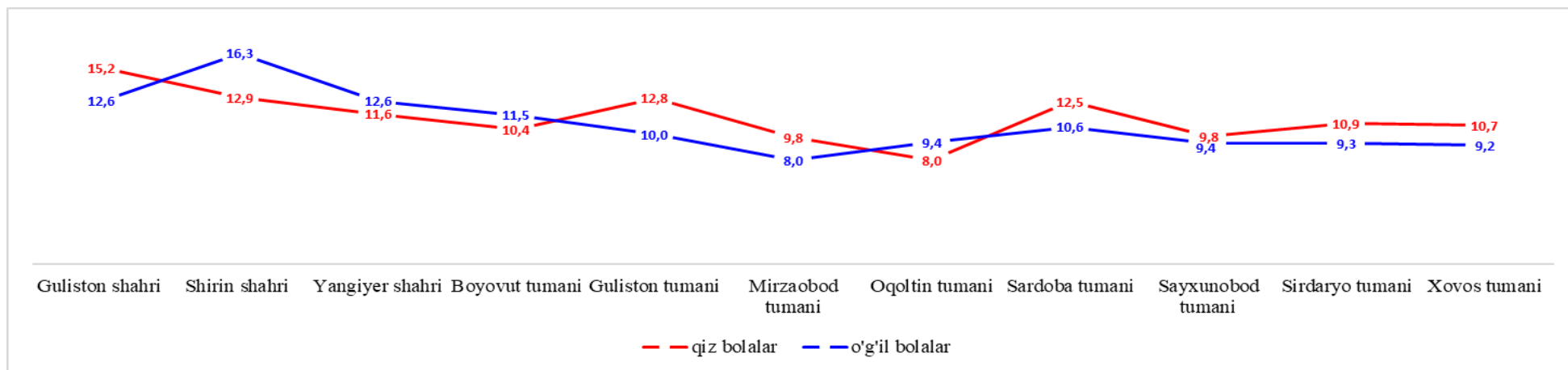
1.59-rasm

Samarqand viloyati

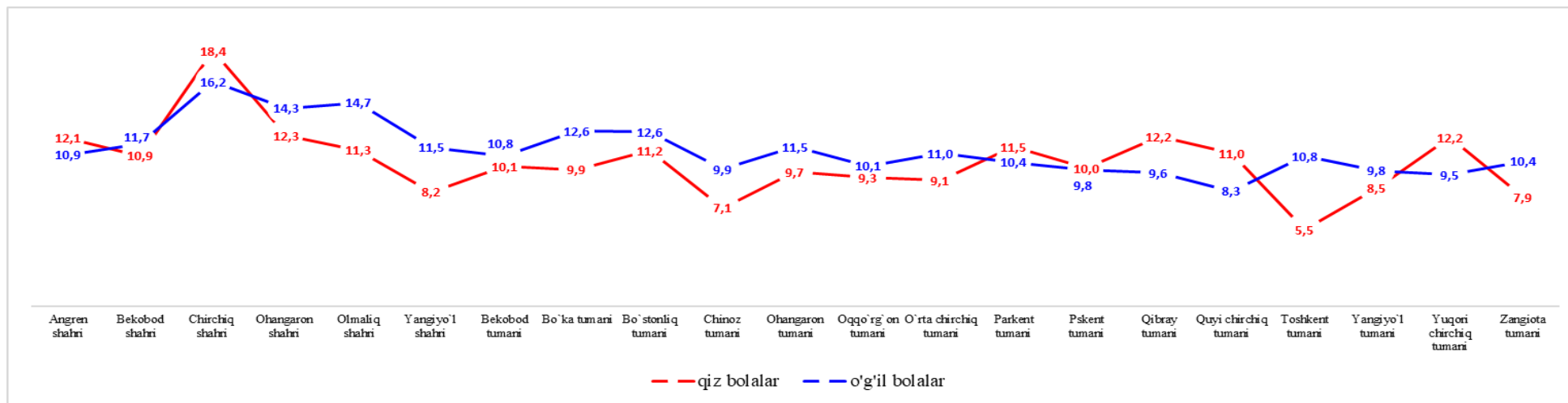
1.60-rasm

Sirdaryo viloyati

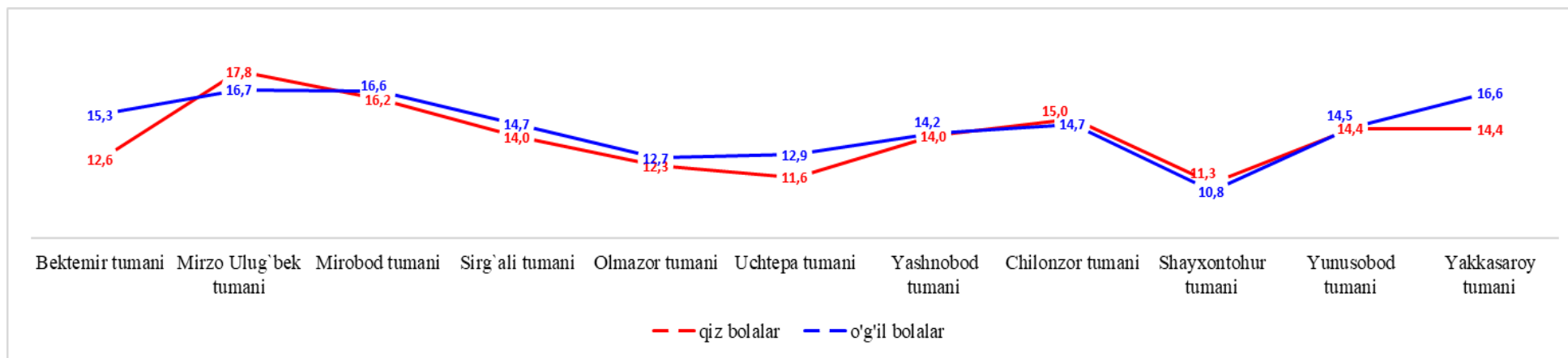
1.61-rasm

Toshkent viloyati

1.62-rasm

Toshkent shahri

1.63-rasm

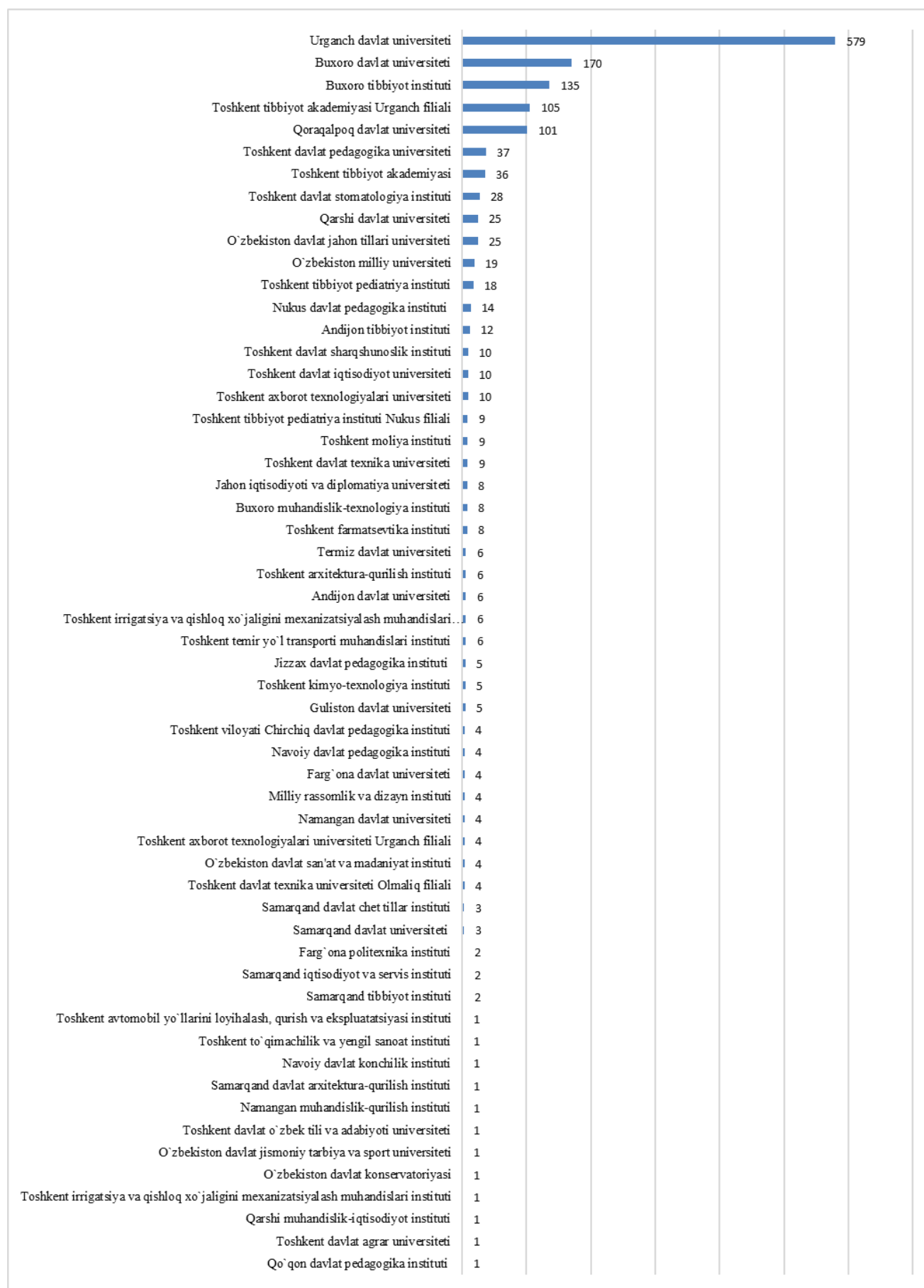
Quyidagi jadvalda Respublika oliy ta'lim muassasalariga hujjat topshirgan chet el fuqarolari to'g'risida ma'lumot keltirilgan:

1.10-jadval

Oliy ta'lim muassasalari	Gumanitar soha	Ijtimoiy soha, iqtisod va huquq	Ishlab chiqarish va texnik soha	Qishloq va suv xo'jaligi	Sog'liqni saqlash va ijtimoiy ta'minot	Xizmatlar sohasi	Jami
Qo'qon davlat pedagogika instituti	1						1
Andijon tibbiyot instituti					12		12
Buxoro tibbiyot instituti	9				126		135
Samarqand tibbiyot instituti					2		2
Toshkent tibbiyot akademiyasi					36		36
Toshkent davlat texnika universiteti Olmaliq filiali			4				4
Toshkent davlat stomatologiya instituti					28		28
Toshkent tibbiyot pediatriya instituti					18		18
Toshkent farmatsevtika instituti					8		8
Toshkent davlat agrar universiteti				1			1
Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti			1				1
Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti		1					1
O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti	4						4
O'zbekiston davlat konservatoriyasi	1						1
Toshkent axborot texnologiyalari universiteti			10				10
O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti						1	1
Toshkent temir yo'l transporti muhandislari instituti			1			5	6
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti		2					2
Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Urganch filiali			4				4
Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti Buxoro filiali				6			6
Andijon davlat universiteti	6						6
Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti	1						1
Buxoro davlat universiteti	167	1				2	170
Buxoro muhandislik-texnologiya instituti		1	7				8
Guliston davlat universiteti	5						5
Namangan davlat universiteti	4						4
Namangan muhandislik-qurilish instituti			1				1

Samarqand davlat universiteti	2	1					3
Samarqand davlat arxitektura-qurilish instituti			1				1
O'zbekiston milliy universiteti	13	6					19
Toshkent davlat texnika universiteti			9				9
Navoiy davlat konchilik instituti			1				1
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti		9				1	10
O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti	25						25
Toshkent davlat sharqshunoslik instituti	9	1					10
Toshkent arxitektura-qurilish instituti	1		5				6
Milliy rassomlik va dizayn instituti	4						4
Toshkent to'qimachilik va yengil sanoat instituti			1				1
Toshkent avtomobil yo'llarini loyihalash, qurish va ekspluatatsiyasi instituti			1				1
Toshkent moliya instituti		9					9
Toshkent kimyo-texnologiya instituti			4			1	5
Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali					105		105
Termiz davlat universiteti	6						6
Urganch davlat universiteti	567	4	7			1	579
Farg'ona davlat universiteti	2	2					4
Farg'ona politexnika instituti		1				1	2
Qarshi davlat universiteti	24		1				25
Qoraqalpoq davlat universiteti	100		1				101
Samarqand davlat chet tillar instituti	3						3
Toshkent tibbiyot pediatriya instituti Nukus filiali					9		9
Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti	2	6					8
Jizzax davlat pedagogika instituti	5						5
Nukus davlat pedagogika instituti	14						14
Navoiy davlat pedagogika instituti	4						4
Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti	4						4
Toshkent davlat pedagogika universiteti	37						37
	1020	44	59	7	344	12	1486

Эътибор беринг: 1.64-rasmda keltirilgan diagrammadan chet el fuqarolari nisbatan Urganch davlat universiteti, Buxoro davlat universiteti, Buxoro tibbiyot instituti, Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali, Qoraqalpoq davlat universitetida ko'p ekanligi ko'rinib turibdi. Mazkur universitetlarga hujjat topshirgan chet el fuqarolari asosan Mustaqil davlatlar hamdo'stligi davlatidandir.

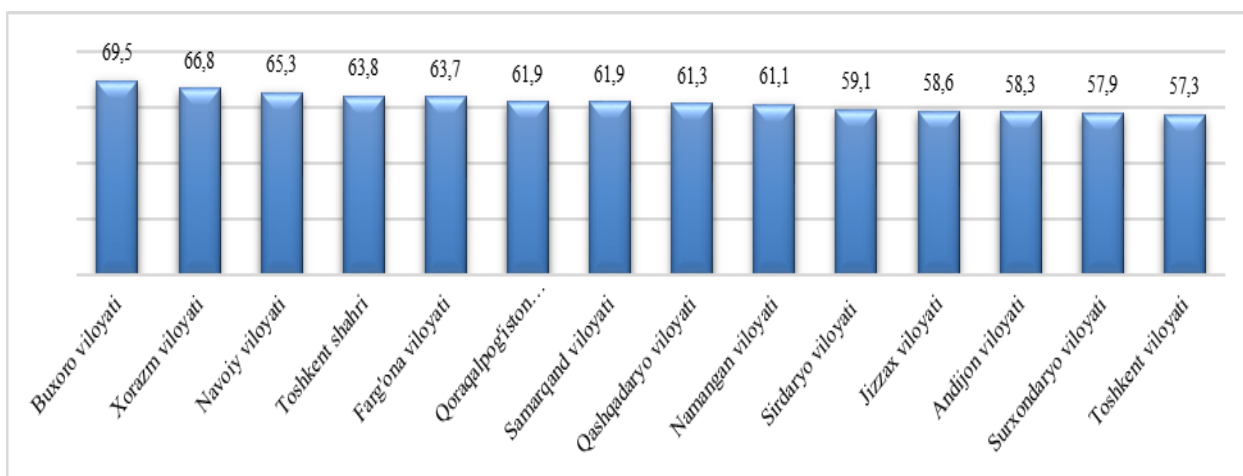

1.64-rasm

Abituriyentlarning tayyorgarlik darajalari tahlili

Respublikamiz Oliy ta'lim muassasalarilariga o'qishga qabul qilishda foydalanib kelinayotgan test tizimi akademik litseylar, kasb hunar kolledjlari, hamda umumta'lim maktablari bitiruvchilarining o'quv fanlari bo'yicha bilim darajasini baholash, aniqlash imkonini beradi. O'rtacha, o'tish, hamda eng yuqori ballar abituriyentlarning tayyorgarlik darajalarini aniqlovchi asosiy ko'rsatkichlar hisoblanadi. 2018 yil o'tkazilgan test natijalariga tahliliga ko'ra Respublika bo'yicha Buxoro viloyatida o'rtacha ball boshqa viloyatlarga nisbatan yuqori ekanligini ko'rish mumkin:

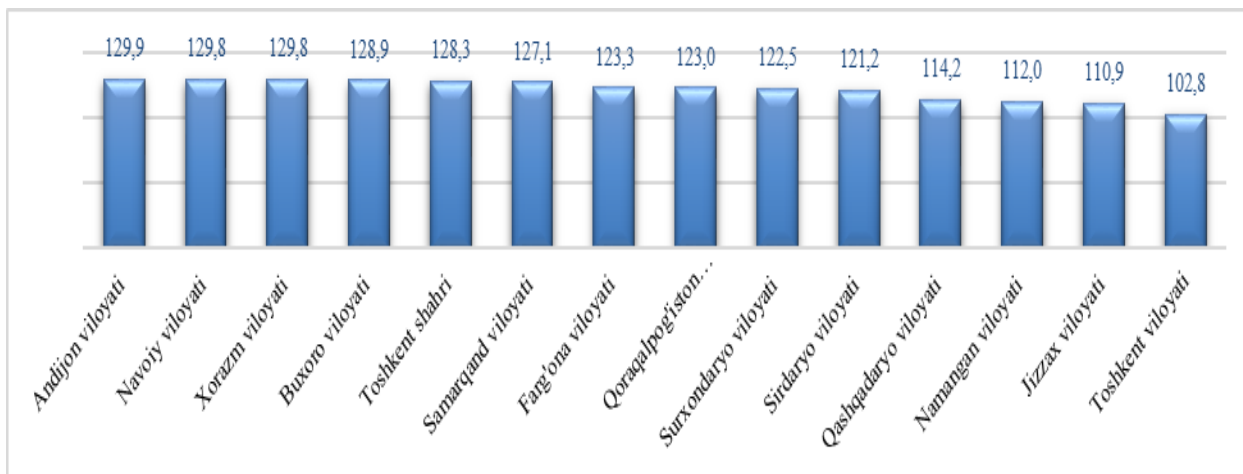
Respublika bo'yicha viloyatlar kesimida o'rtacha ball

2.1-rasm

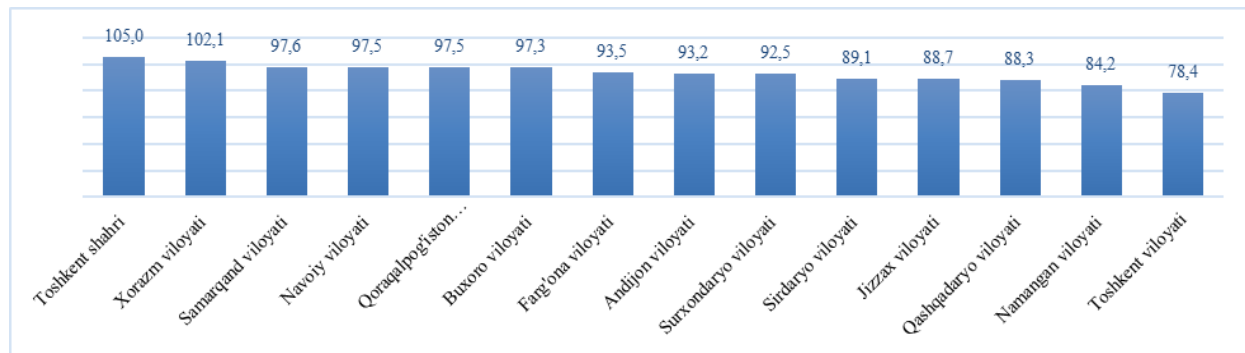
Respublika viloyatlarida joylashgan Oliy ta'lim muassasalarllari kesimida talabalikka tavsiya etilgan abituriyentlarning o'rtacha ballarni o'zgarishi (Davlat granti/to'lov-shartnoma alohida) 2.2-2.3 rasmlarda keltirilgan.

Davlat granti

2.2-rasm

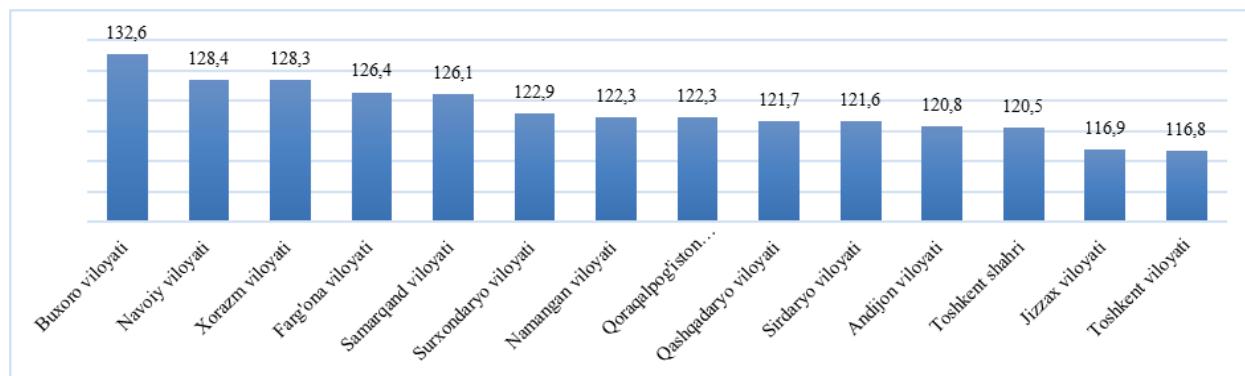
To'lov-shartnoma asosida

2.3-rasm

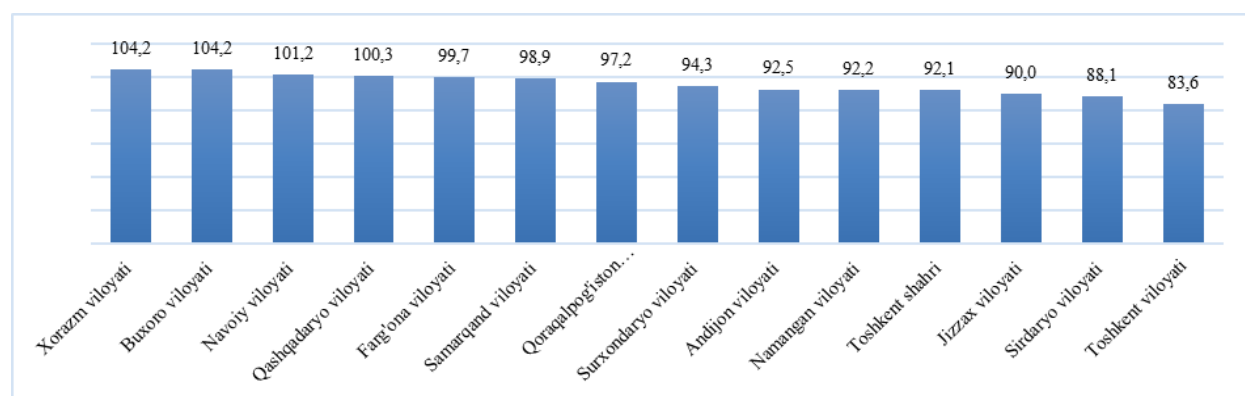
Hududdagi abituriyentlar orasida Respublika oliy ta'lim muassasalariga hujjat topshirgan va talabalikka tavsiya etilgan abituriyentlarning o'rtacha ballarni o'zgarishi diagrammasi (Davlat granti/ to'lov-shartnoma alohida) 2.4 -2.5 rasmlarda keltirilgan.

Davlat granti

2.4-rasm

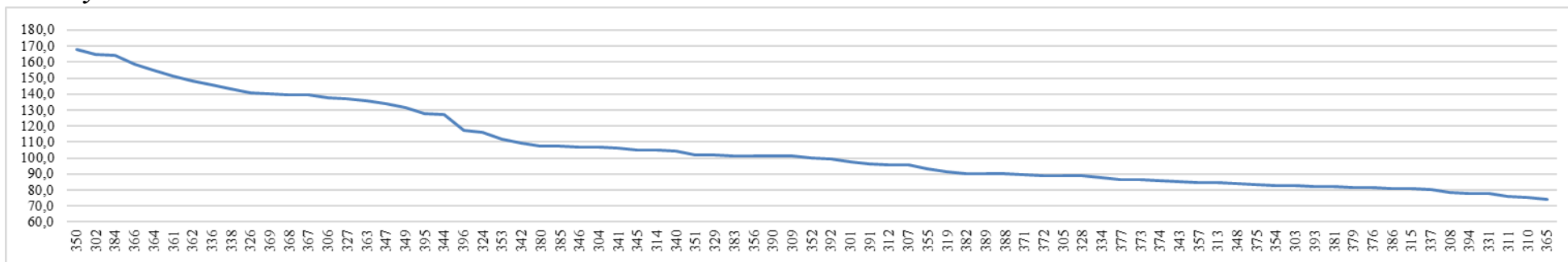
To'lov-shartnoma asosida

2.5-rasm

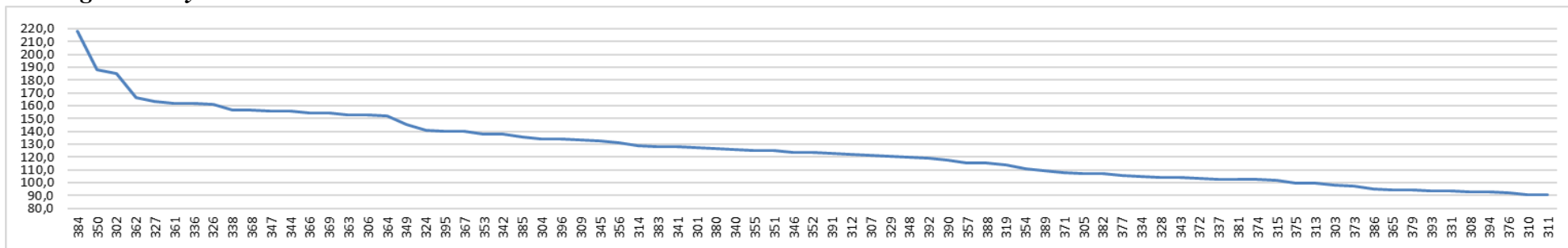
2018 yil o'tkazilgan test natijalariga ko'ra eng yuqori va eng past ko'rsatkichga ega bo'lgan oliy ta'lim muassasalari

Umumiy

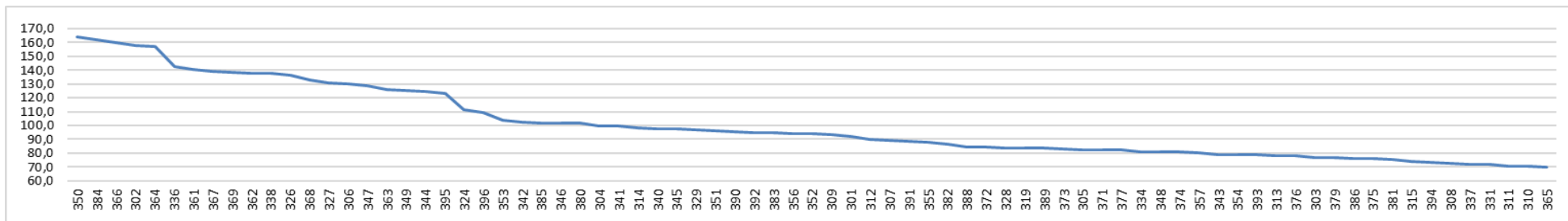
2.6-rasm

Davlat granti bo'yicha universitet ballar o'rtachasi

2.7-rasm

To'lov-shartnoma asosida universitet ballar o'rtachasi

2.8-rasm

2.1-jadval

OTM kodi	Oliy ta'lim muassasalari nomi	O'rtacha ball	Tavsiya etilganlar soni	Harbiylar imtiyozli bor abiturientlar
Davlat granti bo'yicha				
384	Toshkent davlat yuridik universiteti	218,1	18	15
350	Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti	188,4	24	11
302	Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti	185,1	107	2
362	Buxoro tibbiyot instituti	166,4	157	19
327	Toshkent davlat sharqshunoslik instituti	163,6	113	17
361	Andijon tibbiyot instituti	162,1	257	45
336	Toshkent moliya instituti	161,5	65	11
326	O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti	160,8	349	19
338	Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch fil.	156,6	69	8
368	Toshkent tibbiyot akademiyasi Termiz fil.	156,2	100	8
347	Samarqand davlat chet tillar instituti	156,0	167	3
344	Toshkent tibbiyot akademiyasi Farg'ona fil.	155,6	9	0
366	Toshkent davlat stomatologiya instituti	154,7	61	14
369	Toshkent farmatsevtika instituti	154,2	53	2
363	Samarqand tibbiyot instituti	152,8	281	22
306	O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi	152,5	91	8
364	Toshkent tibbiyot akademiyasi	152,0	255	19
349	Toshkent tibbiyot pediatriya instituti Nukus filiali	145,3	89	1
324	Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti	140,8	79	1
395	O'zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti	140,3	26	0
367	Toshkent tibbiyot pediatriya instituti	140,1	276	13
353	Navoiy davlat pedagogika instituti	137,6	408	13
342	Farg'ona davlat universiteti	137,6	432	31
385	Samarqand iqtisodiyot va servis instituti	135,8	66	1
304	Buxoro davlat universiteti	134,4	539	26
396	"Ipak yo'li" xalqaro turizm universiteti	134,0	42	2
309	Namangan davlat universiteti	133,5	422	33
345	Qarshi davlat universiteti	132,9	395	13
356	Qo'qon davlat pedagogika instituti	131,3	354	10

314	O'zbekiston milliy universiteti	128,8	504	38
383	Toshkent temir yo'l transporti muhandislari instituti	128,4	280	49
341	Urganch davlat universiteti	127,9	567	61
301	Andijon davlat universiteti	127,2	342	29
380	Toshkent axborot texnologiyalari universiteti	126,7	417	47
340	Termiz davlat universiteti	126,2	438	33
355	Toshkent davlat pedagogika universiteti	125,2	296	17
351	Jizzax davlat pedagogika instituti	125,1	431	17
346	Qoraqalpoq davlat universiteti	123,4	545	17
352	Nukus davlat pedagogika instituti	123,3	382	2
391	Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Nukus filiali	123,2	55	1
312	Samarqand davlat universiteti	122,5	513	45
307	Guliston davlat universiteti	121,2	368	34
329	Milliy rassomlik va dizayn instituti	120,5	11	0
348	Termiz davlat universiteti Denov filiali	119,7	50	0
392	Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Farg'ona filiali	119,1	75	13
390	Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Urganch filiali	117,6	65	5
357	Toshkent davlat pedagogika universiteti Termiz filiali	115,4	75	5
388	Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Samarqand filiali	115,2	73	14
319	Navoiy davlat konchilik instituti	113,7	197	24
354	Toshkent viloyati CHirchiq davlat pedagogika instituti	111,1	195	12
389	Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Qarshi filiali	109,6	75	7
371	Toshkent davlat agrar universiteti Andijon filiali	108,0	136	8
305	Buxoro muhandislik-texnologiya instituti	106,9	287	30
382	O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti	106,8	13	5
377	O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti	105,7	43	1
334	Toshkent avtomobily yo'llarini loyihalash, qurish va ekspluatatsiyasi instituti	104,8	236	42
328	Toshkent arxitektura-qurilish instituti	104,4	106	16
343	Farg'ona politexnika instituti	104,3	466	42

372	Samarqand veterinariya meditsinasi instituti	103,6	166	7
337	Toshkent kimyo-texnologiya instituti	103,0	176	17
381	O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti Farg'ona filiali	102,7	5	0
374	Toshkent davlat agrar universiteti Termiz filiali	102,5	70	4
315	Toshkent davlat texnika universiteti	102,2	578	77
375	Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti	99,8	487	63
313	Samarqand davlat arxitektura-qurilish instituti	99,6	210	31
303	Andijon mashinasozlik instituti	98,2	139	25
373	Toshkent davlat agrar universiteti	97,3	157	23
386	Toshkent davlat agrar universiteti Nukus fil.	95,3	74	2
365	Toshkent davlat texnika universiteti Olmaliq filiali	94,2	89	26
379	Toshkent davlat texnika universiteti Termiz filiali	94,1	103	26
393	O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti Nukus filiali	93,6	9	0
331	Toshkent to'qimachilik va engil sanoat instituti	93,5	121	17
308	Jizzax politexnika instituti	92,9	341	49
394	Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti Buxoro filiali	92,7	70	11
376	Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti	91,8	225	34
310	Namangan muhandislik-qurilish instituti	90,8	206	37
311	Namangan muhandislik-texnologiya instituti	90,5	220	30

2.2-jadval

OTM kodi	Oliy ta'lim muassasalari nomi	O'rtacha ball	Tavsiya etilganlar	Harbiylar imtiyozli bor abiturientlar
To'lov-shartnoma asosida				
350	Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti	164,1	120	12
384	Toshkent davlat yuridik universiteti	162,3	580	184

366	Toshkent davlat stomatologiya instituti	160,0	135	17
302	Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti	157,7	320	0
364	Toshkent tibbiyot akademiyasi	156,9	320	11
336	Toshkent moliya instituti	142,6	336	15
361	Andijon tibbiyot instituti	140,7	261	12
367	Toshkent tibbiyot pediatriya instituti	139,0	200	8
369	Toshkent farmatsevtika instituti	138,3	401	12
362	Buxoro tibbiyot instituti	138,0	281	7
338	Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch fil.	137,7	170	6
326	O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti	136,5	1707	8
368	Toshkent tibbiyot akademiyasi Termiz fil.	133,2	250	8
327	Toshkent davlat sharqshunoslik instituti	130,7	488	14
306	O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi	130,1	170	6
347	Samarqand davlat chet tillar instituti	128,7	734	10
363	Samarqand tibbiyot instituti	125,8	473	29
349	Toshkent tibbiyot pediatriya instituti Nukus filiali	125,5	195	5
344	Toshkent tibbiyot akademiyasi Farg'ona fil.	124,6	90	3
395	O'zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti	123,2	69	1
324	Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti	111,7	420	12
396	"Ipak yo'li" xalqaro turizm universiteti	109,1	83	1
353	Navoiy davlat pedagogika instituti	103,7	1322	15
342	Farg'ona davlat universiteti	102,5	1889	54
385	Samarqand iqtisodiyot va servis instituti	101,6	332	21
346	Qoraqalpoq davlat universiteti	101,6	1672	51
380	Toshkent axborot texnologiyalari universiteti	101,4	1323	114
304	Buxoro davlat universiteti	99,7	2105	28
341	Urganch davlat universiteti	99,6	1905	100
314	O'zbekiston milliy universiteti	98,4	1904	64
340	Termiz davlat universiteti	97,8	1514	57
345	Qarshi davlat universiteti	97,8	1506	21
329	Milliy rassomlik va dizayn instituti	97,1	45	0
351	Jizzax davlat pedagogika instituti	96,4	1738	22
390	Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Urganch filiali	95,7	187	24

392	Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Farg'ona filiali	94,7	295	38
383	Toshkent temir yo'l transporti muhandislari instituti	94,6	1074	145
356	Qo'qon davlat pedagogika instituti	94,1	1471	13
352	Nukus davlat pedagogika instituti	93,9	1436	2
309	Namangan davlat universiteti	93,6	1863	40
301	Andijon davlat universiteti	91,8	1814	61
312	Samarqand davlat universiteti	89,7	2163	77
307	Guliston davlat universiteti	89,1	1403	39
391	Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Nukus filiali	88,6	186	13
355	Toshkent davlat pedagogika universiteti	87,6	1690	28
382	O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti	86,4	55	12
388	Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Samarqand filiali	84,8	336	49
372	Samarqand veterinariya meditsinasi instituti	84,6	526	17
328	Toshkent arxitektura-qurilish instituti	84,0	337	24
319	Navoiy davlat konchilik instituti	83,7	586	70
389	Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Qarshi filiali	83,6	215	20
373	Toshkent davlat agrar universiteti	83,3	563	30
305	Buxoro muhandislik-texnologiya instituti	82,4	789	79
371	Toshkent davlat agrar universiteti Andijon filiali	82,3	352	6
377	O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti	82,2	181	4
334	Toshkent avtomobil yo'llarini loyihalash, qurish va ekspluatatsiyasi instituti	80,9	606	72
348	Termiz davlat universiteti Denov filiali	80,8	505	6
374	Toshkent davlat agrar universiteti Termiz filiali	80,8	231	12
357	Toshkent davlat pedagogika universiteti Termiz filiali	80,0	463	4
343	Farg'ona politexnika instituti	79,2	1457	99
354	Toshkent viloyati CHirchiq davlat pedagogika instituti	78,9	1315	30
393	O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti Nukus filiali	78,6	26	0
313	Samarqand davlat arxitektura-qurilish instituti	78,1	508	39

376	Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti	78,1	619	57
303	Andijon mashinasozlik instituti	77,0	363	43
379	Toshkent davlat texnika universiteti Termiz filiali	76,5	238	45
386	Toshkent davlat agrar universiteti Nukus filiali	76,4	228	1
375	Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti	75,8	1067	61
381	O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti Farg'ona filiali	75,7	15	0
315	Toshkent davlat texnika universiteti	74,2	1914	168
394	Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti Buxoro filiali	73,0	203	15
308	Jizzax politexnika instituti	73,0	862	46
337	Toshkent kimyo-texnologiya instituti	72,3	509	40
331	Toshkent to'qimachilik va engil sanoat instituti	72,3	336	12
311	Namangan muhandislik-texnologiya instituti	70,9	651	34
310	Namangan muhandislik-qurilish instituti	70,6	645	42
365	Toshkent davlat texnika universiteti Olmaliq filiali	69,7	393	34

2.6-2.8 diagrammalar va 2.1-2.2 jadvallardan eng yuqori balli abituriyentlar Toshkent davlat yuridik universiteti, Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti, Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti, Toshkent moliya instituti, Toshkent tibbiyot akademiyasi, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti, Toshkent davlat sharqshunoslik instituti, Buxoro tibbiyot instituti, Andijon tibbiyot instituti kabi oliy o'quv yurtlariga o'qishga kirganliklari ko'rinib turibdi. Bundan tashqari talabalikka tavsiya etilgan abituriyentlarning umumiy ballari nisbatan past bo'lgan oliy o'quv yurtlariga Toshkent to'qimachilik va engil sanoat instituti, Namangan muhandislik-qurilish instituti, Namangan muhandislik-texnologiya instituti, Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti Buxoro filiali, Toshkent davlat texnika universiteti Olmaliq filiali, Jizzax politexnika instituti kabilarni kiritish mumkin. Bu holat kasbga yo'naltirish ishlarining nisbatan bo'shligi, umumiy ahvol, jamoatchilik fikri, Oliy ta'lim muassasalaridagi mutaxassislarning obro'-nufuzini oshirish kerakligi, tarmoqning rivojlanishi va boshqa omillar bilan bog'liqdir.

Hududlardagi o'rta maxsus ta'lim muassasalari bitiruvchi qizlar safidan yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash bilan bog'liq mavjud ahvol qay darajada ekanligini o'rganish maqsadida barcha abituriyent qizlarning ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'rtacha ballar tahlil qilindi.

2.3-jadval

Yo'nalish nomi	O'rtacha ball	
	Qiz bolalar	O'g'il bolalar
5110100-Matematika o'qitish metodikasi	63,2	69,4
5110200-Fizika va astronomiya o'qitish metodikasi	54,2	57,6
5110300-Kimy o'qitish metodikasi	52,6	55,0
5110400-Biologiya o'qitish metodikasi	63,2	62,7
5110500-Geografiya o'qitish metodikasi	55,3	56,7
5110600-Tarix o'qitish metodikasi	73,6	72,9
5110700-Informatika o'qitish metodikasi	53,3	55,5
5110900-Pedagogika va psixologiya	60,7	55,4
5111003-Kasb ta'limi: tibbiy pedagogik ish	86,0	73,5
5111008-Kasb ta'limi: buxgalteriya hisobi va audit	53,7	55,0
5111012-Kasb ta'limi: engil sanoat buyumlari konstruksiyasini ishlash va texnologiyasi	51,7	49,7
5111014-Kasb ta'limi: er usti transport tizimlari va ularning ekspluatatsiyasi	51,1	49,3
5111017-Kasb ta'limi: iqtisodiyot	59,3	54,4
5111018-Kasb ta'limi: informatika va axborot texnologiyalari	53,4	55,3
5111019-Kasb ta'limi: kimyoviy texnologiya	52,2	49,4
5111030-Kasb ta'limi: oziq-ovqat texnologiyasi	45,8	49,7
5111039-Kasb ta'limi: farmatsiya	67,5	66,1
5111044-Kasb ta'limi: elektr energetikasi	49,0	50,0
5111068-Kasb ta'limi (avtomobil yo'llari, ko'priklar, tonnellar, yo'l o'tkazgichlar va aerodromlar qurilishi)	49,6	50,3
5111076-Kasb ta'limi (turizm)	60,9	60,1
5111200-O'zbek tili va adabiyoti	84,4	92,7
5111300-Ona tili va adabiyoti: turkman tili va adabiyoti	67,8	70,4
5111301-Ona tili va adabiyoti: rus tili va adabiyoti	62,8	71,6
5111302-Ona tili va adabiyoti: qoraqalpoq tili va adabiyoti	71,7	82,5
5111303-Ona tili va adabiyoti: koreys tili va adabiyoti	74,8	78,6
5111304-Ona tili va adabiyoti: qirg'iz tili va adabiyoti	81,7	79,3
5111305-Ona tili va adabiyoti: qozoq tili va adabiyoti	89,8	79,6
5111306-Ona tili va adabiyoti: rus tili va adabiyoti o'zga tilli guruhlarda	57,4	67,8
5111307-Ona tili va adabiyoti: rus tili va adabiyoti o'zga tilli guruhlarda (Qaraqolpoqcha)	60,9	58,3
5111400-Xorijiy til va adabiyoti: ingliz tili	85,8	99,0
5111401-Xorijiy til va adabiyoti: nemis tili	59,2	63,7
5111402-Xorijiy til va adabiyoti: frantsuz tili	65,6	72,1

5111500-Chaqiriqqacha harbiy ta'lim	71,9	61,3
5111600-Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi	78,9	65,0
51117001-Boshlang'ich ta'lim va sport-tarbiyaviy ish	52,9	53,7
5111700-Boshlang'ich ta'lim va sport-tarbiyaviy ish	54,6	59,4
5111704-Boshlang'ich ta'lim va sport-tarbiyaviy ish	103,5	86,6
5111705-Boshlang'ich ta'lim va sport-tarbiyaviy ish	62,5	69,7
5111706-Boshlang'ich ta'lim va sport-tarbiyaviy ish	95,3	85,0
5111800-Maktabgacha ta'lim	55,0	55,3
5111900-Defektologiya (faoliyat turlari bo'yicha)	58,8	59,0
5111901-Defektologiya: logopediya	53,2	55,4
5111902-Defektologiya: surdopedagogika	59,6	63,0
5111903-Defektologiya: oligofrenopedagogika	55,8	65,8
5112100-Mehnat ta'limi	49,2	48,6
5112200-Maktabgacha va boshlang'ich ta'limda xorijiy til (ingliz tili)	69,8	88,5
5112400-O'zga tilli guruhlarda o'zbek tili	68,8	69,6
5112500-Muzey pedagogikasi	85,3	73,6
5112600-Iqtisodiy bilim asoslarini o'qitish metodikasi	50,3	53,2
5120101-Filologiya va tillarni o'qitish: o'zbek tili	81,8	86,5
5120102-Filologiya va tillarni o'qitish: rus tili	62,0	73,0
5120103-Filologiya va tillarni o'qitish: qoraqalpoq tili	68,6	84,5
5120104-Filologiya va tillarni o'qitish: koreys tili	67,0	89,9
5120105-Filologiya va tillarni o'qitish: yapon tili	75,1	91,7
5120106-Filologiya va tillarni o'qitish: arab tili	68,4	80,2
5120107-Filologiya va tillarni o'qitish: italyan tili	69,4	78,3
5120108-Filologiya va tillarni o'qitish: xitoy tili	81,2	101,7
5120111-Filologiya va tillarni o'qitish: sharq mumtoz tillari	79,1	85,6
5120111-Filologiya va tillarni o'qitish: sharq muntoz tillari	79,1	85,6
5120112-Filologiya va tillarni o'qitish: ingliz tili	87,6	100,3
5120113-Filologiya va tillarni o'qitish: nemis tili	65,5	76,0
5120114-Filologiya va tillarni o'qitish: frantsuz tili	72,9	86,2
5120115-Filologiya va tillarni o'qitish: ispan tili	68,8	81,0
5120116-Filologiya va tillarni o'qitish: qozoq tili	78,0	76,7
5120117-Filologiya va tillarni o'qitish: tojik tili	81,1	69,3
5120118-Filologiya va tillarni o'qitish: turkman tili	82,2	79,8
5120119-Filologiya va tillarni o'qitish: turk tili	75,8	76,1
5120120-Filologiya va tillarni o'qitish: uyg'ur tili	68,3	93,1
5120121-Filologiya va tillarni o'qitish: fors tili	75,8	85,2
5120122-Filologiya va tillarni o'qitish: pashtu tili	85,1	86,2
5120123-Filologiya va tillarni o'qitish: dariy tili	84,6	95,6
5120124-Filologiya va tillarni o'qitish: urdu tili	74,0	86,5
5120125-Filologiya va tillarni o'qitish: hind tili	78,9	95,7

5120126-Filologiya va tillarni o'qitish: malay tili	91,3	96,2
5120127-Filologiya va tillarni o'qitish: indonez tili	95,8	85,0
5120201-Tarjima nazariyasi va amaliyoti: ingliz tili	86,5	100,0
5120202-Tarjima nazariyasi va amaliyoti: nemis tili	65,2	76,0
5120203-Tarjima nazariyasi va amaliyoti: frantsuz tili	75,3	84,1
5120204-Tarjima nazariyasi va amaliyoti: xitoy tili	102,2	97,0
5120205-Tarjima nazariyasi va amaliyoti: yapon tili	87,0	97,3
5120300-Tarix (mamlakatlar va mintaqalar bo'yicha)	74,2	70,4
5120400-Arxeologiya	80,9	80,3
5120500-Falsafa	81,0	69,3
5120600-Dinshunoslik	84,3	81,9
5120700-Jahon siyosati (mintaqalar bo'yicha)	103,3	96,1
5120800-Sharq falsafasi va madaniyati	112,7	109,5
5120900-O'zbek-ingliz tarjima nazariyasi va amaliyoti	99,9	101,5
5121000-Tarix. Buxoro tarixi	90,3	73,6
5130100-Matematika	63,3	69,1
5130200-Amaliy matematika va informatika	63,0	63,3
5140100-Biologiya (turlari bo'yicha)	64,2	61,6
5140200-Fizika	55,6	59,0
5140300-Mexanika	51,8	56,2
5140400-Astronomiya	51,6	53,4
5140500-Kimyoy	55,8	54,2
5140600-Geografiya	58,5	57,9
5140700-Gidrometeorologiya	60,8	54,9
5140800-Geologiya	58,4	50,9
5140900-Geofizika	52,3	50,3
5141000-Tuproqshunoslik	54,4	58,1
5141100-Gidrologiya (tarmoqlar bo'yicha)	54,6	51,8
5141200-Geokimyoy	52,6	48,7
5141300-Neft va gaz kimyosi	54,1	51,4
5141400-Polimer va kompozitsion materiallar kimyosi	52,9	53,0
5141500-Biotibbiyot fizikasi	54,0	53,5
5141600-Foydali qazilma konlarini baholash va geomodellashtirish	48,8	53,6
5141700-Daryo va suv omborlari gidrologiyasi	50,2	48,5
5151700-Madaniyat va san'at muassasalarini tashkil etish hamda boshqarish	71,8	72,9
5151901-Muzeyshunoslik: muzey predmetlari ekspertizasi, konservatsiyalash va ta'mirlash	44,1	77,1
5151902-Muzeyshunoslik: muzey menejmenti va madaniy turizm	75,2	73,8
5152000-Mediadizayn	75,4	84,7

5210100-Sotsiologiya	55,0	57,0
5210200-Psixologiya (faoliyat turlari bo'yicha)	72,0	58,5
5210201-Psixologiya (din sotsiopsixologiyasi)	82,8	60,6
5210202-Psixologiya (sport)	70,1	63,3
5220100-Jurnalistika (faoliyat turlari bo'yicha)	62,8	73,4
5220101-Jurnalistika: bosma ommaviy axborot vositalari jurnalistikasi	83,9	89,3
5220102-Jurnalistika: teleradio jurnalistikasi	70,6	83,7
5220103-Jurnalistika: internet jurnalistika	81,3	94,0
5220104-Jurnalistika: xalqaro jurnalistika	68,7	82,9
5220105-Jurnalistika: sport jurnalistikasi	70,2	73,2
5220200-Axborot xizmati va jamoatchilik bilan aloqalar	92,3	90,2
5220300-Arxivshunoslik	68,5	52,5
5220400-Mediamarketing va reklama	61,2	64,5
5230100-Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)	64,3	58,8
5230200-Menejment (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)	67,8	64,8
5230400-Marketing (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)	63,7	61,4
5230600-Moliya	72,2	66,3
5230700-Bank ishi	68,2	62,5
5230800-Soliqlar va soliqqa tortish	70,6	65,1
5230900-Buxgalteriya hisobi va audit (tarmoqlar bo'yicha)	67,2	62,2
5231002-Xorijiy mamlakatlar iqtisodiyoti va mamlakatshunoslik: Yaqin va O'rta Sharq mamlakatlari	78,3	71,5
5231005-Xorijiy mamlakatlar iqtisodiyoti va mamlakatshunoslik: Janubiy-Sharqiy Osiyo va Uzoq SHarq mamlakatlari	76,5	82,7
5231006-Xorijiy mamlakatlar iqtisodiyoti va mamlakatshunoslik: Xitoy	70,6	92,6
5231100-Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar (mintaqalar va faoliyat turlari bo'yicha)	71,0	71,5
5231200-Sug'urta ishi	77,2	67,1
5231300-Pensiya ishi	68,3	63,7
5231400-Statistika (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)	79,2	70,3
5231500-Baholash ishi	74,3	69,9
5231600-Mehnat iqtisodiyoti va sotsiologiyasi	56,3	53,4
5231700-Kadrlar menejmenti	61,7	59,3
5231900-Korporativ boshqaruv	77,9	72,9
5232000-Davlat byudjetining g'azna ijrosi	82,1	73,6
5232100-Korporativ moliya	82,4	75,9
5232200-Ekonometrika	69,8	65,5
5232300-Mintaqaviy iqtisodiyot	74,6	61,8
5232400-Iqtisodiy xavfsizlik	86,0	75,9
5232500-Logistika	72,4	77,0

5232600-Biznes-informatika	67,6	68,7
5232700-Investitsion loyihalarni moliyalashtirish	88,7	90,2
5232800-Elektron tijorat	77,3	75,4
5232900-Ishlab chiqarishni tashkil etish va boshqarish (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)	59,7	57,4
5233000-Suv xo'jaligini tashkil etish va boshqarish	61,5	61,2
5233100-Agrosanoatda buxgalteriya hisobi	53,0	52,3
5233200-Agrologistika	54,3	54,2
5233300-Agrobiznes va investitsion faoliyat	51,5	52,6
5233400-Turizm sohasida marketing	72,7	65,6
5233500-Xalqaro iqtisodiyot va menejment (mintaqalar va faoliyat yo'nalishlari bo'yicha)	127,9	123,7
5240100-Yurisprudentsiya (faoliyat turlari bo'yicha)	84,8	72,5
5240100-Yurisprudentsiya (halqaro huquqiy faoliyat)	84,8	72,5
5310100-Energetika (tarmoqlar bo'yicha)	53,4	50,0
5310200-Elektr energetikasi (tarmoqlar va yo'nalishlar bo'yicha)	56,0	51,0
5310300-Metallurgiya	51,2	50,7
5310400-Havo kemalaridan texnik foydalanish	59,7	45,6
5310500-Avtomobilsozlik va traktorsozlik	52,4	49,6
5310600-Erusti transport tizimlari va ularning ekspluatatsiyasi (transport turlari bo'yicha)	54,6	50,6
5310700-Elektr texnikasi, elektr mexanikasi va elektr texnologiyalari (tarmoqlar bo'yicha)	52,9	49,5
5310800-Elektronika va asbobsozlik (tarmoqlar bo'yicha)	50,0	47,0
5310900-Metrologiya, standartlashtirish va mahsulot sifati menejmenti (tarmoqlar bo'yicha)	51,3	49,8
5310901-Metrologiya, standartlashtirish va mahsulot sifati menejmenti (tarmoqlar bo'yicha)	68,9	65,9
5311000-Texnologik jarayonlar va ishlab chiqarishni avtomatlashtirish va boshqarish (tarmoqlar bo'yicha)	54,3	50,2
5311500-Geodeziya, kartografiya va kadastr (funktsiyalari bo'yicha)	54,9	54,0
5311600-Konchilik ishi (faoliyat turlari bo'yicha)	51,5	50,0
5311700-Foydali qazilma konlari geologiyasi, qidiruv va razvedkasi (kon turlari bo'yicha)	51,4	48,9
5311800-Gidrogeologiya va muhandislik geologiyasi	49,7	47,8
5311900-Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ulardan foydalanish	53,0	48,9
5312000-Neft-gazni qayta ishlash sanoati ob'ektlarini loyihalashtirish va qurish	51,2	48,9
5312100-Energoaudit va sanoat korxonalarining energetik tekshiruvi	53,9	48,6
5312200-Konchilik elektr mexanikasi	51,2	49,8

5312300-Marksheyderlik ishi	51,4	52,1
5312400-Muqobil energiya manbalari (turlari bo'yicha)	47,9	47,4
5312500-Energiya mashinasozligi (tarmoqlar bo'yicha)	50,9	56,5
5312600-Mexatronika va robototexnika	53,4	53,1
5312700-Intellektual muhandislik tizimlari	51,1	49,8
5312800-Quymakorlik texnologiyalari	54,3	52,7
5312900-Lazer texnologiyalari va optoelektronika	51,3	50,0
5313000-Biotibbiyot muhandisligi	50,5	49,8
5313100-Avtomobil transporti, yo'l-qurilish mashinalari va jihozlarining ekspluatatsiyasi	56,8	49,5
5313300-Geologiya-razvedka ishlarining texnikasi va texnologiyasi	50,1	48,8
5313400-Geodeziya va geoinformatika	51,4	50,7
5313500-YOrug'lik texnikasi	51,2	48,7
5313600-Metallarga bosim bilan ishlov berish mashinalari	52,2	52,7
5313700-Gaz jihozlaridan foydalanish va ularga xizmat ko'rsatish	52,1	49,6
5313800-Quvur transporti tizimlari inshootlari va ularning ob'ektlarini ta'mirlash	53,0	47,9
5313900-Dronlarni loyihalash va ekspluatatsiya qilish	59,0	46,1
5320100-Materialshunoslik va yangi materiallar texnologiyasi (tarmoqlar bo'yicha)	49,6	49,4
5320200-Mashinasozlik texnologiyasi, mashinasozlik ishlab chiqarishini jihozlash va avtomatlashtirish	52,6	50,9
5320300-Texnologik mashinalar va jihozlar (tarmoqlar bo'yicha)	53,4	52,4
5320400-Kimyoviy texnologiya (ishlab chiqarish turlari bo'yicha)	52,6	50,4
5320500-Biotexnologiya (tarmoqlar bo'yicha)	52,0	49,7
5320800-Matbaa va qadoqlash jarayonlari texnologiyasi	49,8	48,3
5320900-Engil sanoat buyumlari konstruktsiyasini ishlash va texnologiyasi (ishlab chiqarish turlari bo'yicha)	51,8	50,8
5320901-Engil sanoat buyumlari konstruktsiyasini ishlash va texnologiyasi: yigirilgan ip ishlab chiqarish	53,2	52,3
5320902-Engil sanoat buyumlari konstruktsiyasini ishlash va texnologiyasi: ipak mahsulotlarini ishlab chiqarish	56,3	51,1
5320903-Engil sanoat buyumlari konstruktsiyasini ishlash va texnologiyasi: trikotaj	49,3	48,9
5320904-Engil sanoat buyumlari konstruktsiyasini ishlash va texnologiyasi: to'qima	51,3	49,6
5320905-Engil sanoat buyumlari konstruktsiyasini ishlash va texnologiyasi: tikuv buyumlari	58,5	50,7
5320906-Engil sanoat buyumlari konstruktsiyasini ishlash va texnologiyasi: teri (qorako'l) va mo'ynaga ishlov berish	55,1	54,7

5320907-Engil sanoat buyumlari konstruksiyasini ishlash va texnologiyasi (charm va mo'yna buyumlari)	51,7	49,1
5321000-Oziq-ovqat texnologiyasi (mahsulotlar turlari bo'yicha)	50,4	49,8
5321100-Noyob va radioaktiv metallar rudalarini qazib olish, qayta ishlash texnikasi va texnologiyasi	54,2	51,5
5321200-Tabiiy tolalarni dastlabki ishlash texnologiyasi (xom ashyo turlari bo'yicha)	49,1	48,7
5321300-Neft va neft-gazni qayta ishlash texnologiyasi	51,8	49,6
5321400-Neft-gazkimyo sanoati texnologiyasi	54,8	50,6
5321500-Texnologiyalar va jihozlar (tarmoqlar bo'yicha)	50,1	49,2
5321501-Texnologiyalar va jihozlar: charm va mo'yna, qorako'l	54,4	51,2
5321502-Texnologiyalar va jihozlar: poyabzal va charm-galanteriya	53,3	50,8
5321504-Texnologiyalar va jihozlar: mashinasozlik	57,6	52,6
5321600-Engil sanoat texnologiyalari va jihozlari	52,2	50,0
5321700-Texnologik jarayonlarni boshqarishning axborot-kommunikatsiya tizimlari	56,9	50,2
5321800-Rezinotexnika buyumlari ishlab chiqarish texnologiyasi	51,9	51,1
5321900-Elektron apparaturalar ishlab chiqarish texnologiyasi	56,0	50,5
5322000-Paxtani ishlab chiqarishga tayyorlash texnologiyasi	48,3	46,1
5322100-Prokat ishlab chiqarish texnologiyasi	51,6	53,4
5330100-Axborot tizimlarining matematik va dasturiy ta'minoti	64,9	62,6
5330200-Informatika va axborot texnologiyalari (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)	58,5	52,5
5330300-Axborot xavfsizligi (sohalar bo'yicha)	67,0	57,0
5330500-Kompyuter injiniringi ("Kompyuter injiniringi", "AT-Servis", "Multimedia texnologiyalari")	49,4	49,4
5330501-Kompyuter injiniringi: kompyuter injiniringi	67,8	57,4
5330502-Kompyuter injiniringi: AT-Servis	59,4	54,4
5330503-Kompyuter injiniringi: multimedia texnologiyalari	62,6	51,5
5330600-Dasturiy injiniring	68,2	58,6
5340100-Arxitektura (turlari bo'yicha)	60,4	63,3
5340200-Bino va inshootlar qurilishi (turlari bo'yicha)	55,0	52,2
5340300-Shahar qurilishi va xo'jaligi	54,2	53,5
5340400-Muhandislik kommunikatsiyalari qurilishi va montaji (turlari bo'yicha)	53,9	51,6
5340500-Qurilish materiallari, buyumlari va konstruksiyalarini ishlab chiqarish	52,6	50,8
5340600-Transport inshootlarining ekspluatatsiyasi (transport	60,1	55,0

inshootlari turlari bo'yicha)		
5340700-Gidrotexnika qurilishi (suv xo'jaligida)	51,1	51,5
5340701-Gidrotexnika qurilishi (turlari bo'yicha)	55,0	51,5
5340800-Avtomobil yo'llari va aerodromlar	50,8	48,0
5340900-Ko'chmas mulk ekspertizasi va uni boshqarish	53,9	50,3
5341000-Qishloq hududlarini arxitektura-loyihaviy tashkil etish	65,9	68,5
5341100-Qiyamat injiniringi	55,0	51,4
5341200-Suv ta'minoti va kanalizatsiya tizimlarini loyihalashtirish va ekspluatatsiyasi	50,9	49,5
5341300-Kommunal infratuzilma va uy-joy kommunal xo'jaligini tashkil etish va boshqarish	51,9	48,3
5341400-Avtomobil yo'llari, ko'priklar, tonnellar, yo'l o'tkazgichlar va aerodromlarni loyihalash va qurish	60,6	51,0
5341500-Shahar yo'llari va ko'chalari	51,9	58,0
5341600-Avtomobil yo'llarini obodonlashtirish va arxitektura-landshaft loyihalash	52,2	52,6
5350101-Telekommunikatsiya texnologiyalari: Telekommunikatsiyalar	63,3	56,9
5350102-Telekommunikatsiya texnologiyalari: teleradioeshittirish	58,2	53,8
5350103-Telekommunikatsiya texnologiyalari: mobil tizimlar	59,7	57,8
5350200-Televizion texnologiyalar ("Audiovizual texnologiyalar", "Telestudiya tizimlari va ilovalari")	48,4	47,0
5350201-Televizion texnologiyalar: audiovizual texnologiyalar	63,6	60,2
5350202-Televizion texnologiyalar: telestudiya tizimlari va ilovalari	56,8	52,4
5350300-Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasida iqtisodiyot va menejment	77,1	71,4
5350400-Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasida kasb ta'limi	54,3	55,1
5350500-Pochta aloqasi texnologiyasi	54,8	51,5
5350600-Kutubxona-axborot faoliyati (faoliyat turlari bo'yicha)	57,1	60,5
5350700-Radioelektron qurilmalar va tizimlar (tarmoqlar bo'yicha)	52,2	48,2
5410100-Agrokimyo va agrotuproqshunoslik	52,6	52,5
5410200-Agronomiya (yem-xashak ekinlari)	54,3	59,2
5410215-Agronomiya (anorchilik)	51,8	56,2
5410216-Agronomiya (sabzovotchilik va polizchilik)	62,4	64,5
5410217-Agronomiya (dehqonchilik mahsulotlari turlari bo'yicha)	54,3	57,0
5410300-O'simliklarni himoya qilish (ekin turlari bo'yicha)	50,5	51,5

5410400-Qishloq xo'jaligi ekinlari selektsiyasi va urug'chiligi (ekin turlari bo'yicha)	53,4	55,6
5410500-Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlash texnologiyasi (mahsulotlar turlari bo'yicha)	52,1	54,4
5410601-Zooinjeneriya: qoramolchilik	51,8	49,7
5410602-Zooinjeneriya: qo'ychilik-echkichilik	52,0	56,1
5410603-Zooinjeneriya: qorako'lchilik	51,6	53,4
5410604-Zooinjeneriya: yilqichilik va tuyachilik	49,3	57,6
5410605-Zooinjeneriya: parrandachilik	53,3	58,7
5410606-Zooinjeneriya: asalarichilik	52,2	55,4
5410607-Zooinjeneriya: baliqchilik	52,9	58,3
5410700-Er kadastr va erdan foydalanish	52,4	50,5
5410800-O'rmonchilik	49,2	48,7
5410900-IPakchilik va tutchilik	53,7	55,8
5411000-Mevachilik va uzumchilik	53,1	55,7
5411100-Dorivor o'simliklarni etishtirish va qayta ishlash texnologiyasi	57,6	58,8
5411200-Manzarali bog'dorchilik va ko'kalamzorlashtirish	50,5	48,7
5411300-O'simlikshunoslik (yaylov cho'l o'simlikshunosligi)	51,9	53,9
5411400-Chorvachilik mahsulotlarini qayta ishlash texnologiyasi	50,4	52,7
5411500-O'simliklar va qishloq xo'jalik mahsulotlari karantini	52,1	51,6
5411600-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik	53,6	56,4
5411700-Issiqxona xo'jaligini tashkil etish va yuritish	52,6	57,1
5411800-Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini standartlashtirish va sertifikatlash	51,3	52,4
5411900-Agrobiotexnologiya	49,8	48,8
5430100-Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish	51,0	48,4
5430300-Qishloq va suv xo'jaligida texnik servis	49,2	49,9
5430400-Qishloq xo'jaligida innovatsion texnika va texnologiyalarni qo'llash	51,4	49,0
5430500-Qishloq va suv xo'jaligida energiya ta'minoti	52,4	49,4
5440101-Veterinariya meditsinasi (yirik shoxli mollar kasalliklari)	55,7	50,1
5440102-Veterinariya meditsinasi (mayda shoxli mollar kasalliklari)	55,1	59,5
5440103-Veterinariya meditsinasi (yilqi va tuya kasalliklari)	52,3	56,4
5440104-Veterinariya meditsinasi (kinologiya va it kasalliklari)	53,6	52,2
5440105-Veterinariya meditsinasi (parranda kasalliklari)	57,5	58,6
5440106-Veterinariya meditsinasi (baliq kasalliklari)	53,5	63,8
5440107-Veterinariya meditsinasi (asalari kasalliklari)	51,8	52,0

5440200-Veterinariya farmatsevtikasi	58,4	55,3
5440300-Veterinariya diagnostikasi va laboratoriya ishlari	60,7	62,3
5440400-Veterinariya sanitariya ekspertizasi	59,0	56,3
5450200-Suv xo'jaligi va melioratsiya	51,8	50,7
5450300-Suv xo'jaligi va melioratsiya ishlarini mexanizatsiyalashtirish	52,7	50,6
5450400-Gidrotexnika inshootlari va nasos stantsiyalaridan foydalanish	52,1	50,8
5450600-Irrigatsiya tizimlarida gidroenergetika ob'ektlari	51,7	49,8
5450700-Suv ta'minoti muhandislik tizimlari	50,1	48,3
5450800-Suv xo'jaligida innovatsion texnologiyalar va ulardan foydalanish	51,3	48,3
5510100-Davolash ishi	79,6	64,3
5510200-Pediatriya ishi	87,6	74,1
5510300-Tibbiy profilaktika ishi	66,9	59,4
5510400-Stomatologiya (yo'nalishlar bo'yicha)	73,8	68,3
5510500-Farmatsiya (turlari bo'yicha)	67,0	62,6
5510600-Sanoat farmatsiyasi (turlari bo'yicha)	83,1	79,4
5510700-Oliy hamshiralik ishi	76,4	74,8
5510900-Tibbiy-biologik ish	70,5	59,4
5511000-Bolalar stomatologiyasi	85,5	79,6
5520100-Ijtimoiy ish (faoliyatning turli sohalari bo'yicha)	77,7	83,3
5520101-Ijtimoiy ish (pensiya ta'minoti)	70,2	65,9
5520102-Ijtimoiy ish (oila va bolalar bilan ishlash)	81,2	75,8
5610101-Xizmatlar sohasi: avtomobil transporti	49,8	49,4
5610102-Xizmatlar sohasi: uy-joy kommunal va maishiy xizmatlar	52,5	52,0
5610103-Xizmatlar sohasi: turizmni tashkil etish va boshqarish	69,4	70,1
5610104-Xizmatlar sohasi: restoran ishi	56,2	52,8
5610105-Xizmatlar sohasi: tovar ekspertizasi xizmatlarini tashkil etish	57,8	56,0
5610106-Xizmatlar sohasi (ovqatlanishni tashkil etish va servis)	49,4	49,8
5610200-Mehmonxona xo'jaligini tashkil etish va boshqarish	63,7	60,4
5610300-Turizm (faoliyat yo'nalishlari bo'yicha)	63,7	60,7
5610301-Turizm (faoliyat yo'nalishlari bo'yicha)	73,5	67,2
5610302-Turizm(ziyorat turizmi)	61,1	68,9
5610400-Ijtimoiy-madaniy faoliyat	77,4	70,5
5610600-Xizmat ko'rsatish texnikasi va texnologiyasi (xizmat ko'rsatish tarmoqlari bo'yicha)	54,8	52,3
5610700-Sport tadbirlarini tashkil etish va boshqarish	63,4	49,9
5610800-Jismoniy tarbiya va sport menejmenti	65,4	68,9

5610900-Turizm sohasida loyihalash	59,2	63,1
5611000-Turizm sohasida xizmatlar texnologiyasi va ularni tashkil etish	67,3	62,4
5611100-Mehmonxona biznesi	60,0	55,3
5611200-Restoran biznesi	59,4	75,5
5611300-Ommaviy tadbirlar menejmenti	66,2	58,7
5620100-Tashishni tashkil etish va transport logistikasi (transport turlari bo'yicha)	58,8	49,6
5620200-Havodagi harakatni boshqarish	74,7	68,5
5620300-Transport logistikasi (avtomobil transporti)	53,7	51,3
5620400-Yo'l harakatini tashkil etish	48,4	46,2
5620500-Turizm faoliyatida logistika	66,4	61,5
5630100-Ekologiya va atrof-muhit muhofazasi (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)	49,1	49,4
5630200-Suv xo'jaligida ekologiya xavfsizligi	49,6	49,7
5630300-Qishloq xo'jaligida ekologik xavfsizlik	55,2	48,9
5640100-Hayotiy faoliyat xavfsizligi	52,1	49,6
5640200-Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi	50,0	50,5
9999991-Islomshunoslik(qur'onshunoslik, hadisshunoslik, islom huquqi, aqida va tasavvuf, islom tarixi va manbashunosliigi)	75,6	84,8
9999992-Halqaro munosabatlar	85,6	75,8
9999993-Islom iqtisodiyoti va moliyasi	84,8	73,6